

Misóólúgú mí búúd ɔ lwámá Isâ í dúgyá nə kálaad Misóólúgú yí

Misóólúgú mí búúd ɔ lwámá, jisə cilyá ábeé mə Lúkas Kálaad Zembî dî. A ηgə jaaw váál búúd ɔ lwámá ɔ Yésus bwə á bwiηg Jɔjɔ Kéel yí.

Mətédúlé mə kálaad mə lwágulə sə ná Yésus nyə á bwəndε fɔg shú Dɔ dé, nyə á ka jaaw bwo fɔg nyɔɔηgú né sáη sáη (1.8): «bi mə bá lég ηkûl í bá zhu wə Nkɛηkɛ Shíshim, zə bídí, bi músə bá bwiηg lán wâm, tééd Yurúsələm, kala Yudéa, kə kumə Samariya, kə wós íjumə í shí byêsh dî.»

Kálaad Misóólúgú ji ka bə nə məma mánkəw məbá:

- (1) Ja Yésus mə shîn kə gwów yí, a mə ntí búúd bé Nkɛηkɛ Shíshim nyúúlúd jwəw lú Pantekôt. *Dɔ mə Zembî í mú tééd Oyúden dî (1.1–12.25), í mú ka ηgə bwaag.
- (2) Jɔjɔ Kéel nyə á kə námá né ndéé kə kumə Róma, shug lú ləməd (13.1–28.31). Tééd lúu 13, Pwól wə ηgə bul nyîn: í bul bə mínjəond milól nyə a sá myá.

Kyeyáɔ Jɔjɔ Lán í á ηgə kyey ntáni kú bish məkwowula ni í cúgé nji sáal búúd ɔ lwámá bə́nəη oshwə báj; í bul bə ná Nkɛηkɛ Shíshim wə nyə á ηgə sá ná Dɔ mə Zembî í ηgəg nə bwaag.

Zembî nyə á kaag buud Nkɛηkɛ Shíshim

¹ Tyoffil, mə a tééd cilə kálaad ashúshwóógú ná mə bwiing sâ jêsh Yésus nyə a sá yí, nə jəəng jêsh nyə á jíguli yí tééd mátéédulé

² kə wósə jwôw nyə á bân kə gwów yí. Jwôw dəəngú, nə ηkul á Nkêηkê Shíshim, nyə á fwo shîn lwágulə *buud ə lwámá bé nyə á féesh wá sá bwé jéla nə bá sá yí.

³ Búúd ə lwámá bé bəəng dí wə nyə á lwóya nyúul mpúsə micúnə nə shwiy dé yí. Nyə a lwágulə bwo iyuug mimbií mimbií ná a jisə kuwó, bwé ηgé dúg nyə tâη mwôw məwûm mánô, a ηgé bwiing bwo isâ í dúgyá nə Faan má Zembî yí.

⁴ Í á ka zə bə, dúni jwówúd hí, bánónη bwé ηgé də, a mú báásulə bwo ná: «Bí kú bá tí makuú Yurúsəlem, bí ə bá fwo bwánd sâ Dâ nyə á kaag yí, sâ bí á gwág nə mə yí.»

⁵ Nyə nə bwo ná: «Yuánes nyə nyə á duu buud nə məjúwó, bí bân bi mə zə bá duwan nə Nkêηkê Shíshim námə mwôw mágaád.»

⁶ Bêsh bwé mú ka jî nyə cún ηgwúd ná: «Cwámba e, ye ja gaád wə wó zə kwo tál íjwûga yâ *Izarəyêl yí?»

⁷ A mú ci nə bwo ná: «Bi dí bí ná bi mpúg máfwála nə ija Dâ nyəmfwó nyə á tál yí.

⁸ Nji, bi mə bá lág ηkûl í bá zhu wə Nkêηkê Shíshim, zə bídí, bi músə bá bwiing lán wâm, tééd Yurúsəlem, kala Yudéa, kə kumə Samaríya, kə wósə íjumə í shí byêsh dî.»

1:1 Luk 1.1-4 **1:2** 10.41; 13.31; 28.23; Luk 24.36-42, 46-51; 1Tm 3.16 **1:4** Luk 3.16; 24.49; Yuá 14.16 **1:6** Luk 24.21 **1:7** Mak 13.32 **1:8** Luk 24.47-48 **bi músə bá bwiing lán wâm:** 1.21-22; 2.32; 3.15; 5.32; 10.39; Yuá 15.27

*Yésus mæ ká gwôw
(Luk 24.50-53)*

⁹ Ja nyə á shîn lás nə bwo ntáni yí, bwə ngə dúg nyə, a mú ñkâñ kə gwôw, ñkúdu mú shweel nyə, mísh máñ má kú ná dúg nyə.

¹⁰ Bwə ngə ná dúg ñgeε jon dí wú nyə á kə wá, seegya ná buud obá bwə má wóós bwo na koogú, bwə njúl nə mimbwéédí mí áfufumá.

¹¹ Buud óni bwə mú ci nə bwo ná: «Yé búúd ó Galilé, jí bí má ká bwên na ðə dúg jon dí yí? Yésus má bán kə jon dí béégya nə bi éne, nyə é bá námá kwo zə mbíí ñgwúd bi ámə dúg a ñgə kə jon dí ni.»

¹² Ntó, bwə mú tí ñjəond wúlə mbúmbúñ á wəolivyé, kélə Yurúsəlem, cínəñgú jisə cé Zhíí múúd mə kyéy jwôw lá sábaad yí*.

¹³ Ja bwə má wóós Yurúsəlem yí, bwə mú bád fúm á ñjów dí gwôw, kúl bwə á ðə seεngya yí, nə Pyêr, nə Yuánes, nə Zhâk bá André, nə Fílíp bá Tómas, nə Batəlamí bá Matiyô, nə Zhâk á mwân mə Alfê, nə Shímun nyə á bə gwoonğ á məcey má loom dí yé, nə Yúda mwân mə Zhâk. ¹⁴ Bêsh bwə á ðə sá zény májəgula lâm ñgwúd, bəññə bóól búdá, nə Maríya nyəñgú mə Yésus, nə omínyəñú ó Yésus.

Bwə féesh jilá mə Yúdas

¹⁵ Dúl jwówúd ntáni, obúgula bwə má seεngya je bə tâñ buud təd nə məwûm mábá, Pyêr nyə á tów shí, a mú ci nə bwo ná:

1:9 Luk 24.51; Yuá 6.62; 1Pr 3.22 **1:10** Luk 24.4 **1:11** Luk 21.27; Mbú 1.7 **1:12** Luk 24.52 * **1:12** Cεξ má Moyíz í á ðə ci ná ñkí muud má cεel sá ñjəond jwôw lá Sábaad í, a kú ntə kilomáda ñgwúd. **1:13** Luk 6.14-16 **1:14** Luk 23.49

16 «Bwááŋg ó, Nkẹ̀ŋkẹ̀ Shíshim nyə a lás mpu má *Dávid dí, sà jəŋg jísə cilyá shú má Yúdas. Nyə wə nyə á ŋgə kə nə buud bwə á kə bii Yésus wá. Í á jii nə sà jísə mícilyá mí Kálaad Zembî dî yí í bwəmag.

17 Yúdas nyə á bə námə gwoonŋg jísúd, Zembî nyə a yə námə nyə ŋkəw sáal gaád.

18 Nji, *mwaanê bwə á jəna nə nyə nə a sáág olíŋgí nyə á sà wá, nyə á kusə shí nə mwaanê wəŋg. Nyə á ka kə kadəwa shí cínəŋg mbúbudî, a mú kəəd tām kug, iság nə incuwa ciim shí nə shí†.

19 Buud ɔ Yurúsəlem bəsh bwə á shí mpu sà jəŋg, nə ndéé bwə á gwiid shí nyəŋg nə Akéludama, ntó má ké ná “Shí məcií”.

20 Mpugá nə jísə cilyá kálaad osôm dî nó: “Dənd dé í lágúg wuul, muud kú ná bá ji cínəŋg”. Í njúl námə kwo bə cilyá nó: “Ŋgwól múúd ŋwág jiya jé”.

21 «Ntó, sə búə nə bóól búúd wa, buud sənəŋ bwo sə á də ŋgə jaand ja sənəŋ Cwámbe Yésus sə á bə gwoonŋg yí,

22 tééd nduwán má Yuánes Nduu-buud kə kumə ja nyə á bən kə jon dí yí. Í jii nə ŋgwól múúd á cínəŋg zəg sɛɛŋgya nə sə, sənəŋ zə ŋgə bwiiŋg gwûmálə Cwámbe nyə a gwûm yí.»

23 Bwə mú lwágulə búúd obá, nə Yóseb nyə á bə nə dúl jínə nə Barsábas, bwə dágə námə nyiŋgə jəw nə Yustos yé, nə Matíyas.

24 Nə ndéé, buud bwə mú jəgula nə Zembî nó: «Cwámbe e, wo muud mə mpú mílám mí búúd bəsh yé, lwóg sə nyəŋg wó má féesh wa búúd obá óga dí

1:16 Sôm 41.10 **1:18** Mat 27.3-8 † **1:18** Bwəpɔdagí lân ga nə wəŋg wúsə Mat. 27.5 yí. **1:20** Sôm 69.26; 109.8 **1:21** Luk 1.2; 3.21; 24.51 **1:24** Yuá 2.24-25

yé,

²⁵ a zég ñwa jiya wa saal *búúd ɔ lwámád, nəcə Yúdas nywáá nyə á myaas jiya jɔɔŋgû, a kə ñwa jɔɔŋg í á jəla nə nyə yí.»

²⁶ Bwé mú jwɔ bya shú búúd obá bɔɔŋg, mpaambé í mú féesh Matíyas, bwé músə sɛɛŋg nyə nə buud ɔ lwámá wûm nə ñgwúd.

2

Nkɛŋkɛ Shíshim má shulə jwɔw lá Pantekôt

¹ Ja jwɔw lá Pantekôt í á wóós yí, bêsh bwé á bə bwé njúl kəkâł ñgwúd.

² Seegya né nyúl ncíndé mú zhu gwɔw námé nda ja məma ñkwɔ mə du kuŋg yí. Ncíndé nyɔɔŋg í mú lwánd njɔw bwé á bə yí wêsh né cwóó.

³ Nə ndéé bwé mú dúg bíł ísâ í ñgá wóós nda məjûm má kuda. Isâ byɔɔŋg í mú ñgə bóóg ñgə kə badəwo muud yêsh nyúúlád.

⁴ Bêsh bwé mú lwánd nə Nkɛŋkɛ Shíshim né cwóó, bwé mú tééd ñgálə lás móól mákâł nda Shíshim í á ñgə sá ná bwé lásúg ná.

⁵ Í á bə *Oyúden bwé njúl Yurúsəlem, Oyúden bwé má wá lâm wá Zembî wá, bwé á zhu ílwoŋ i búúd byêsh bíśə jɔŋ dí shí yí.

⁶ Ja sâ ni mə gwíg lɔɔm nə lɔɔm yí, búúd bwé mú zə sɛɛŋgya bwé kú mpu sâ bwé cíg yí nəcə muud yêsh ñgálə gwág obúgula bwé ñgá lás kál lá byéléé dé.

1:26 Mik 16.33 **2:1** Ləv 23.15-21; Mbá 16.9-11 **2:3** Luk 3.16 **2:4** bwé mú lwánd nə Nkɛŋkɛ Shíshim né cwóó: 4.31; 6.3, 5; 7.55; 8.17; 10.44; 11.15, 24; 13.9; 15.8; 19.2, 6 **lás móól mákâł:** 4.31; 10.45-46; 19.6; 1Kr 12.10; 14.2-12

⁷ Fug í á jímb bwo mílúúd, bwé ηgá jág bul káam, bwé mú ηgə ci ná: «Ŋgaá ná búúd bwé ηgá lás óga bēsh búə buud wā Galilē?

⁸ Ká ntədəlé í mpú zə bə ná sá ηgág nə gwág bwé ηgá lás məkál məsú, muud yēsh yag kál lú byélé dé yé?

⁹ Nə Oparət, nə buud ó Medî nə bəəηg wā Elam, nə bəəηg bwé də ji Məzhuputamî nə Yudéa, nə bəəηg wā Kapados námə, nə Pôn nə Azî,

¹⁰ nə Frizhî, nə Paməfilî námə, nə Igîpten, nə məfaan mə Libî mâ ηgeé ηgwála Sirên, nə buud bwé əmə zhu Róma wá,

¹¹ fwámé Oyúden, nə ojón bwé á zə nyíi mísəon Oyúden dí wá, nə buud ó Kərēt nə Arabî. Ntədəlé sá ηgá gwág buud óga bwé ηgá bwiηg məma mísóólágú mí Zembî sádí məkál mə byélé dí yé?»

¹² Bēsh fug í á jímb mílúúd, bwé kú ná mpu sâ bwé cig yí. Bwé mú ka ηgə ci bwəmé nə bwəmé ná: «Jáyé í mə bə ga?»

¹³ Bóólágá bāη bwé mú ηgə cágulə obúgula, bwé ná: «Bwé mə lwánd nə məlwəg.»

Pyêr mə lás kaand

¹⁴ Pyêr bəñəη *buud ɔ lwámá wûm nə ηgwúd bwé mú ka zə tōw tām buud. Pyêr mú bān kál gwów-gwōw, lás nə bwo ná: «Yé *Oyúden nə bi bēsh buud bí ηgá ji Yurúsəlem wá, bi ɔ mpú nti məlwə kəga mədí, bi mə jəlá nə mpu sâ ga.

¹⁵ Buud óga bwé aηgē nə fudə nə məlwəg nda bí ηgə ci ná. Ŋgaá ná jwōw dúsə ná nji məwəla ibuu mâ mpúmán mpúmán.

16 Í yidá bæ ná sâ Zhuwêl *muud micúndé nyə á jaaw yí, gwé wé í mé bwəmə ga, nyə á ci né:

17 Í bá bæ ná, mwôw mâ məzhúgúlâ, mə bá shwu múúd yêsh Shíshim wâm.

Zembî mé ci ntó.

Bwân bún wâ budûm nə wâ budá bwé bá cúndə mícúndé myâm,

məncwəməá mún mé dág *məntamé mé á mísh ná bagé*,

icwúcwúúl bín dág məntamé.

18 Jí ntó. Mə bá shwu ósóol ɔ məsáal bâm Shíshim wâm mwôw məɔŋgúd,

təə ósóol ɔ məsáal wá budûm, təə wâ budá,

bêsh bwé mú bæ búúd ɔ mícúndé.

19 Mə bá wéeshali *ísâ í mímbúgú gwów jɔŋəd,

mə sá *ísâ í ntɔ búúd ŋkwón yí shí mishwun.

Í bá bæ, nə məcií nə kuda, nə ŋgúdá yíle,

20 shúshwóógá nə mwásé mé Cwámba í zég wóós,

məma mwásé áŋkəŋkənwâ wəɔŋg,

jwôw í bá shwɔ́ɔla bæ yídúgú, mbyôl bæ məcií.

21 Ná ndéé, múúd yêsh mə bá kîm jôw jíná má Cwámba yé, a bá cugə.

22 «Bag ó *Izurəyêl, gwágúlógá sâ mé ŋgé ci yí. Zembî nyə a wéeshali bí *məshimbá nə isâ í mímbúgú nə isâ í ntɔ búud ŋkwón yí. Nyə a wéeshali byo məbwê mé Yésus á Nazarêt dí nda bí mé bwéy mpu ná. Ntó ji né Zembî nyə á mpu lwóya né nyə wé nyə á nti bí Yésus á Nazarêt wəɔŋgú,

2:17 Zhu 3.1-5 * 2:17 *ntamé á mísh ná bagé*: Wâŋ mbií ntamé í ðə bæ wo kú kə gwéd. 2:21 22.16; Rom 10.13 2:22 Luk 24.19; Yuá 3.2; Mis 2.43; 4.30; 5.12-16; 6.8; 14.3; 15.12; 19.11-12; Rom 15.19; Heb 2.4

23 Zembî mú sá né bi bííg muud wəɔŋgâ námá nda nyáméfwó Zembî nyə á ŋwa cígúlá né, nda nyə á bwey mpu ná. Bi á kusha nyə nə buud básá kú bísh máççɛ wá, bí sá né bwá gwúg nyə, bwá músə bwambulə nyə kwolós dí.

24 Nji, Zembî nyə a gwûmushi nyə, a fɛɛmushi nyə nə shwiy nəcɛ shwiy í á shígé nywá bə nə ŋkul máánd nyə kandugə.

25 Dávid nyə á wámbulə ci shú déd ná: Mə á da dúg Cwámba mádí shwóg ja jêsh, nəcɛ a jisə mádí mbwê məncwûm shú né sâ kú bwele fwágusə mə.

26 Ntó, lâm wâm wúsə nə məshusug, jûm dâm í ŋgə kɔɔs nə jámbá. Ka nyiŋgə bul bə né ifúndá byâm í bá ŋgə woga nə búgá,

27 nəcɛ wo abúlé sá né mə kág myeesh ban mínjîm, wo abúlé bíd né jɔjɔ sóol məsáal wô kág bwo shwóŋud.

28 Wo a sá né mə mpúg məzhií mə cug, wo bá lwándulə mə nə məshusug ja mə bá dúg wó yí.

29 «Bwááŋg, maguləgá né mə jááwug bí né kpwoó ná, mpáámbá íshé *Dávid nyə a shí yə, nyə á dɔw, shwon nyé nyisə ná wa sádí zə wóós múús.

30 Nji, nda nyə á bə muud micúndé né, nyə á bwey mpu ná Zembî nyə á kaag nyə, a kɛɛn búbálé né a bá jil ŋgwól mwân yé, məbyá mé mâ nyáméfwó, a bá jil nyə nyádí jiya ící dí.

2:23 3.15; 4.28; 7.52; Luk 23.33; 1Te 2.15 2:24 3.15; Luk 24.5

2:25 Sòm 16.8-11 2:27 13.35 2:29 10j 2.10; Mis 13.36 2:30

2Sa 7.12-13, 16

31 Nyə á bwey dúg ná Yésus mə bá gwûm, gwûmála wəəŋg wə nyə á ŋgə ci ja nyə á lás ná: “Bwə á shígé myaas nyə ban mínjîm, nyúúl nyé í á shígé bwo shwóŋud”.

32 «Yésus wəəŋgû, Zembî nyə á gwûmushi nyə, sá bēsh sá búsə owúshined wâ lân wəəŋg.

33 Mbwê məncwûm mə Zembî í á bân nyə gwôw. Nkêŋkê Shíshim Zembî nyə á kaag yé, a mə lóg nyə wə Dâ, a mə shwu sá nyə, gwə wə bí ŋgə gwág bí ŋgə dúg nə sá ga.

34-35 Dávid nyəmfwó nyə a shígé kə gwôw, nji nyə á ci ná:

Yawé nyə á ci nə Cwámba wâm ná:

“Jig shí wa mádí mbwê məncwûm kə wós ja mə é culushi mízhízhín myô, wo nyaál myo nə məkuú yí!”

36 Yé bag ɔ Izurəyêl bēsh, bí mə jálá nə ka mpu kú nə məshwán ná Yésus bí á bwambulə kwolós dí yé, Zembî mə sá ná a bág Cwámba, a bə *Kríst.»

Obúgala ó Yésus ó ashúshwóógá

37 Kaand ni nyə á kwiy buud milâm, bwə mú jî Pyêr bənêŋ *buud ɔ lwámá ná: «Bwáŋg e, sá sáág ntudélé?»

38 Pyêr mú bəsa nə bwo ná: «Céndúgá mitédúgá, muud yēsh dúwanugi jíná mə Yésus-Kríst dí, Zembî jwúg bí nə *misám mín. Ntó, bi mú lóg yána mə Zembî, yána dəəŋg wə Nkêŋkê Shíshim.

2:31 Sôm 16.10 **2:32** 1.8 **2:33** Mbwê məncwûm mə Zembî: 2.34; 3.13; 5.30-34; 7.55-56; Mak 16.19; Luk 20.42; 22.69; Rom 8.34; Ifz 1.20; Kol 3.1; Heb 8.1; 1Pr 3.22 **Nkêŋkê Shíshim Zembî nyə á kaag yé:** 1.4; Yuá 14.16-17; 15.26 **2:34-35** Sôm 110.1; Luk 20.42-43; Heb 1.13 **2:36** 3.15 **2:37** 16.30; Luk 3.10, 12, 14 **2:38** 3.19; Luk 3.3

39 Nəcə ηkaagé má Zembî í dúgyá nə bî, nə bwân bân, nə bóól búúd bēsh búśá óshwóg-óshwóg wá, bímbí dēsh Zembî mə bá jôw yí.»

40 Pyêr mú námé kwo ηgə lás nə bwo bíl zhwog iciyá na, ηgə cwîny bwo, nyə nə bwo ná: «Túbúgá wú na kala búúd á lílîngî nííd.»

41 Buud bwó á magulə kaand yé wá, bwó á duwan. Jwôw dɔɔŋgá, buud bwó á kwíduli *Dɔ lú óbúgula dí kúnə-kúnə buud otóóshin olóol.

42 Obúgula bēsh bwó á dɛ sá zény bɛɣlə mínjígúlá mí búúd ɔ lwámá, zény cug sɛɛŋgí á omínyɔŋə, zény dúlə féya buléd, nə zény dúlə ji ísɛɛŋgyá í májəgulad.

43 Buud bēsh bwó á bə nə gwóóggá, buud ɔ lwámá bwó ηgə bul sá *ísâ í mímbúgú nə *ísâ í ntɔ búúd ηkwóŋ yí.

44 Buud bēsh bwó á *búgula wá bwó á dɛ bə kúl ηgwúd, bwó sɛɛŋg ísâ byán dɛ bíi byo sɛɛŋgí.

45 Bwó á ηgə kusha məbii máŋ nə ísâ byán, bwó ka dɛ kawula *mwaanê wɔɔŋgú námé nda múúd yēsh nyə á bə nə məyánŋan ná.

46 Bēsh bwó á dɛ sá zény kələ *Luŋ má Zembî jwôw dēsh mbií ηgwúd; bwó dɛ féya buléd mínjów mínjów, bwó dɛ də ídêw byán nə məshusug, kú nə muud mə ηkēny nyúul.

47 Bwó dɛ ságusə Zembî, bóól búúd bēsh dɛ ηwa bwo nə məjilə. Cwám̄ba nyə á dɛ cug buud jwôw dēsh, a dɛ kwádulə bwo *Dɔ dí.

3

2:39 Iza 57.18-19; Ifz 2.17 2:41 2.47; 4.4; 5.14; 6.1, 7; 8.4; 11.21, 24; 12.24; 13.49; 16.5; 19.20; 21.20; 2Te 3.1 2:44 4.32-35 2:46 Luk 24.53 2:47 2.41

Pyêr bá Yuánes bwá lwag mbúmbwúgú

¹ Pyêr bá Yuánes bwá á ka zə kə *Luŋ mə Zembî wəla lú məjəgula dí, məwəla məlól mə mpwó-kugú.

² Ngwól múúd nyə á byêl mbúmbwúgú. Buud bwá á ka də ŋkêny nyə jwôw dêsh də kə jil nyə mpumbé Luŋ bwá də jôw ná: «Jɔ Mbê» yí, a ka də gwáámb búúd bwá kə Luŋ wá kwííndyá.

³ Múúd éne nyə á ka dúg Pyêr bá Yuánes bwá ŋgá bə ná bwá zə nyí Luŋ, a mú gwáámb bwo kwííndyá.

⁴ Pyêr bá Yuánes bwá mú dúg nyə ná figá-figá, bwá nə né ná: «Ntiig mísh kəga.»

⁵ Muud éne mú kənd mísh bwádí a ŋgá táduga ná a zə lóg gúl sá.

⁶ Pyêr músə ci nə nyə ná: «Mə cugé nə *mwaanê, mə kú nə or. Sá mə jí nə ndí yí, gwé wé mə yé wo yí. Jínə mə Yésus-Kríst á Nazarêt dí, tówúg tátəlí wo kyéyug!»

⁷ Né ndéə a mú bií nyə mbwê məncwúmád, bân. Námə cé nə cé, məkuú nə məcəgulu mə músə lal múúd éne.

⁸ A mú sáanz tów tátəlí nə cədek. A mú tééd ŋgələ kyey. A mú kə, bənnê bwo bwá mú kə nyí Luŋ mə Zembî, a ŋgá kyey, a ŋgá kôw, a ŋgá ságusə Zembî.

⁹ Buud bēsh bwá mú dúg nyə a ŋgá kyey, a ŋgá kôw, a ŋgá ságusə Zembî,

¹⁰ bwá ŋgá mpu yag nyə ná muud nyə á də ji mpumbé Luŋ bwá də jôw ná Jɔ Mbê, a dúgá gwáámb búúd mikwííndyá yé, nyə wə éne. Bwá mú ŋgá jág bul káam sá í mə sŷy yí, ikukwendə bií bwo.

¹¹ Muud éne nyə á shígé ná kwo béégya nə Pyêr bá Yuánes. Buud bēsh bwo mú zə nə mikáló kú ná

mpu sâ bwá cíg yí, zə lyɛ bwo na wú bwá á bə kúl
bwá á gwiid ná Nyíngúlé* má Sólumun yí.

Pyêr mə lás kaand

¹² Nda Pyêr nyə á dúg ntúni ná, nyə á ka lás nə
buud, nyə ná: «Yé bag ɔ *Izəɾəyêl, nəcé jí bí ηgə bul
káam sâ í má sîy ni yí? Jí bí ηgə dúg sá ná ηkaamá
námə nda ηkul nyísú wá í má sá ná muud éga kyéyug
tútəlí yí, ηkí ntâg ná sá bulúlə wá milâm wá Zembî
wá í má sá yí?

¹³ Zembî má *Aburaham, Zembî má *Izaag,
Zembî má *Yákwab, Zembî odâ má sá ná sóol məsáal
yé Yésus bəg nə gúmə. Yésus bí bāη bí á kəenzh yé, bí
á ban mísh má Pilât dí yé, í njúl ná Pilât nywáá nyə
á ηgə cəel bíd nyə.

¹⁴ Bí á ban muud Zembî nyə a féesh yé, tútəlí
muud, bí yidá jî ná Pilât gwágúg ηgwûl buud
ηkúηkwónúlə, a bíd nyə.

¹⁵ Muud nyə a té cəg yé, bí bāη bí a gwú nyə, Zembî
nywáá mú gwúmushi nyə. Sə búsa owúshined wá
lāη wəηg.

¹⁶ Nəcə búgúlálə Jínə má Yésus í, Jínə dəəηg í má
lulushi múúd bí má dúg, bí má bwey mpu éga.
Búgúlálə Yésus wá í má sá ná a yálúg fwámé yâl nda
bí bēsh má dúg éga.

¹⁷ Né ndéé, bwaanηg, mə mpú ná sóólúgú wēsh
bínôη otówe ɔ shwóg bún bí á sá yí, í á bə nəcé ijág.

¹⁸ Nji, Zembî nyə á bwey jaaw mímpu mi *búúd

* **3:11 Nyíngúlé:** Sá sá ηgə jəw ná nyíngúlé ni í cúgé zhizhe mpumbé;
jísə milwoη mí məmpinη mimbá, bwá ka wá kwáminá gwów ná
gúgúwá bəg. **3:13** 2.33; 7.32; MmN 3.6, 15; Luk 23.13-23 **3:15**
2.23-24; 4.10; 5.30-31; 10.39-40; 13.30; 17.31; Heb 2.10 **3:16** Mat
9.22 **3:17** Luk 23.34; 1Tm 1.13 **3:18** 5.42; Luk 24.27, 44-46

o micúndá bé bêsh dí ná *Kríst yé má bá bwəma nə micúŋ ná ndeé a yə, sâ jəŋg wé í má bwəma ntáni ni.

¹⁹ Kagá cénd mítédúgá, bí cénd kuú njəond, ja jəŋgə Zembî mú jímbal *misám mín;

²⁰ bí má ká sá ntó Cwám̄ba mə bá sá ná bi bág ná bud-bud, a ntí bí Yésus nyə á féésh ná a bág Kríst wán yé.

²¹ Í jii ná Yésus wəŋgə fwóg ji jon dí kə wós ja ísá byêsh í bá kwo síy ógúgwáán yí. Zembî nyə á ngə jaaw ntó mímpu mí búúd o micúndá bé nyə á féésh yág wá.

²² Nacé Moyîz nyə a shí ci ná: “Cwám̄ba Zembî mə bá ntí bí ngwól múúd micúndá nda mə, a njúl mbyágá á kúl búúd jín. Bi o bá gwágulə nyə sâ jêsh nyé é bá ci bí yí.

²³ Muud yêsh mə bá bæ kú gwágulə múúd micúndá wəŋg yé, nyə abúle ná bæ málánj mâ kúl búúd jishéd, a bá gwúyow.”

²⁴ Buud o micúndá bêsh, tééd wé Samyêl kala nə bəŋg bêsh bwé á zə nyédí mpúsə wá bwé á shí bwey də bwiiŋg lân á mwôw mága.

²⁵ Bi búsə bwân ó búúd o micúndá, bí á ngə námá byêl Zembî njúl nə sɔ nə impáám̄bé bín. Nyə a sá sɔ jəŋgə ja nyə á ci nə Aburaham ná: “Minjów mí búúd myâ shí ga myêsh mí bá də lég ibwádán mpwoŋ buud nywô dî.”

²⁶ Shú dán wé Zembî nyə á tééd wéeshali sóol məsáal yé yé, a ntí nyə ná a zág bwádan nə bí, a sá ná muud yêsh yówag bów-bôw fúlú.»

4

Bwá zá bii Pyêr bá Yuánes

¹ Pyêr bá Yuánes bwá ngá ná lésha nə buud ntáni, nə ofada, nə njwû á buud bwá á du baagulə *Lun mə Zembî wá, nə *Osadwisyêṅ bwá mú zə wós,

² bwá ngá bul gwág bôw nə Pyêr bá Yuánes ngələ yə buud minjígú lá ngə jaaw nə buud bwá bá gwúm nda Yésus nyə a gwúm ná.

³ Buud óni bwá mú bii Pyêr bá Yuánes kə fad bwo mímbwug dí nə bwá bá lás lésú wáṅ mpwó-mwásé. Nəcə í á bə kugá mə bii shí.

⁴ Nji, bóólágá ncúlyá buud bwá á gwág kéel wá, bwá á *búgula. Tâṅ obúgula í mú bád kə kumə kúnə-kúnə ótósšhin otóon.*

Pyêr bá Yuánes bwá zá tōw kəədud

⁵ Mán mələm, otówe ɔ shwóg, nə ocúmbá buud, nə *Oyíguli ó máccɛɛ bwá á bə Yurúsələm wá bwá mú zə sɛɛṅgya.

⁶ Ajəláci á ofada bwá á du jôw nə Hána yé nyə á bə cínəṅg, nə Kayíf, nə Yuánes, nə Aləguzándrə, nə mimbyél myésh myá wájəláci wá ofada.

⁷ Bwá mú zə nə Pyêr bá Yuánes zə təl bwo cwánúd na búúd óni dí. Bwá mú ngə jî bwo mishílí. Bwá nə bwo ná: «Bi ámə sá sóólágú wán ni nə nyáyé ṅkul? Bi ámə cwééd jínə mə zá?»

⁸ Ntó, Pyêr njúl lwándúlá nə Nkəṅkə Shíshim mú ka zə bəsa nə bwo ná: «Yé otówe ɔ shwóg wá kúl búúd, yé ócúmbá buud,

4:1 Osadwisyêṅ: 5.17; 23.8; Luk 20.27 **4:1** Luk 22.4, 52 **4:2** 2.24; 4.33; 17.18; 26.23 **4:3** 5.18 **4:4** 2.41 * **4:4** Tâṅ ni nyísa lələ nji budúm nə budúm. **4:7** Luk 20.2 **4:8** 2.4

⁹ sá təl kəəd dí múús nəcé sá sálə mbəl múúd mənɣwa. Bí ηgə jî sá sâ sá ámə sá shú ná a bág mpwogé yí.

¹⁰ Bi bēsh nə bag ɔ *Izəɾəyēl bēsh, mpugá ná muud bí ηgə dúg éga má bə mpwogé jíná má Yésus-Kríst á Nazarēt dí, Yésus bí á bwambalə kwolós dí yé. Nyə wə Zembî nyə a gwûmushi yé, nyə wə má sá ná muud éga bág mpwogé nda a təl éga.

¹¹ Nəcə Yésus jisə “kwóógú bí olwɔye bí á myaas yí, dwó wə í má shúgala kwóógú lú lámuga† yí”.

¹² Kú nə ηgwól múúd jí nə ηkul yîl búúd mábôw dí yə bwo cug yé, nji nyə. Nəcə kú nə dúl jíná lú múúd sá má jálá nə *dúg cug nə ndî wa shí mishwun yí.»

¹³ Buud óni bwé mú bul káám dúgúlə ná Pyêr bá Yuánes bwé ηgə lás ná kpwɔɔ-kpwɔɔ. Bwé á bul káám nəcé mpúlə ná Pyêr bá Yuánes búsə ozhizhe ɔ búúd kú mpu kwas, nji í ηgə yida mpûy ná búsə buud ó gwoonɣ mə Yésus.

¹⁴ Nda bwé á ηgə námá dúg muud nyə á yâl éne təl na bwédí koogú ná, bwé á shígé ná kwo bə nə sâ bwé cî.

¹⁵ Bwé mú ci nə Pyêr bá Yuánes ná bwé wúg na *mpáánzə milésú á Zembî dí, bwé cúwóg tóón. Osémbye ó milésú bwé mú ka ηgə sɔ sâ bwé cíg nə bwo yí.

¹⁶ Bwé ná: «Sá sáág buud óga ntədel? Jísə mpu bə ná bwé má sá *shimbá. Í cugé ná kwo bə shwoó,

4:10 3.6; 3.15 **4:11** Sôm 118.22; Luk 20.17; 1Pr 2.4-7 † **4:11** *kwóógú lú lámuga*: Kwóógú bwé á də tééd jil mánɔlúd yí, dwó wə bwé á də bɛ ja bwé lám mənɣunɣ mə njɔw yí. Bwé á də lwɔ mbií sá ηgə dúg məlwɔga má shiméd múús yí. (Sâ ga jísə námá Mat 21.42.)

4:12 Mat 1.21; 1Kr 3.11 **4:15** 5.34-35 **4:16** Yuá 11.47

buud ó Yurúsalem bêsh bwé má mpu ntó, sé cugé nə ɲkul sá máshwán.

¹⁷ Nji, í á jáláyé ná lân ni í kwágagí nə muud yêsh. Ntó, sé mpúg yáásulə bwo məlwê né ci bwé kú ná kwo lésha nə muud nə jínə má Yésus.»

¹⁸ Bwé mú jôw bwo, zə mpu yáásulə bwo məlwê ná ci bwé kú ná kwo lésha nə muud nə jínə má Yésus, ɲkí ná bwé kwo jíguli búúd gúl sâ jínə dɔɔŋgúd.

¹⁹ Pyêr bá Yuánes bwé mú bɛsa nə bwo ná: «Biméfwó faasugâ. Ye í jəla mísh má Zembî dí ná sé yídag gwág nə bí, kú gwág nə Zembî?

²⁰ Sá bân sé cugé nə ɲkul yəw bwiɲgúlə sâ sé á dúg nə gwág yí.»

²¹ Buud ɔ gúfúgá ósémbye ɔ mílsú bwé mú kwo mpu báásulə bwo ci ná ndéé, bwé músə bíd bwo kú sá bwo sâ. Bwé dúg ná ɲkí bwé yə bwo intúgúlí, í bôw, nəcé buud bêsh bwé á ɲgə bul ságusə Zembî nə sâ í á sɪy yí.

²² Muud nyə á yâl shimbád yé wɔɔŋg nyə á bə kala múúd í má cɔ mimbû məwûm mánê yí.

Obúgula bwé jəgula nə Zembî

²³ Pyêr bá Yuánes, ja buud óni bwé á bíd bwo yí, bwé á kə búúd bán dí, kə jaaw bwo lésú wêsh milúlúú myâ ofada nə ocúmbá buud bwé á lás nə bwo yí.

²⁴ Nda bwé á gwág lésú wɔɔŋg ná, bêsh bwé á bân mákêl jəgula nə Zembî lâm ɲgwúd bwé ná: «Mása, wo wé wo a sá gwôw nə shí nə mâŋ nə isâ byêsh bí cínəŋg yí.

25 Wo wá wo á balan nə Nkɛ̀ɛ̀kɛ̀ Shíshim lás mpu mǎ sóol mǎsáal woó mpáámbé jísú *Dávid dí, ci ná: Nǎcé jí ilwoŋ í búl cugula ntúga yí? Nǎcé jí ikûl í búl wá mílúú mítédúgá mí kú nə wúmbúlé dí yí?

26 Ojwû ɔ shí bwé mǎ sɛɛŋgya, otówe ɔ shwóg bwé báduga ná bēsh bwé zə lúmbuli nə Cwámba á shí nyēsh bá Krîst yé.

27 Nǎcé Herod bá Pons Pilât bwé mǎ bǎle zə sɛɛŋgya nə ikûl í cúgɛ́ *Oyúden yí nə Dɔ́ mǎ *Izɛ̀rɛ̀yêl. Bwé mǎ zə sɛɛŋgya wa ŋgwála gaád ná bwé zə lúmbuli nə Yésus, jɔ̀jɔ̀ sóol mǎsáal wô wó á gwágulə mǎwúdé yé.

28 Bwé sá ná isâ byēsh í bwámag nda wó á bwey ŋwa cígúlá nə ŋkul nywô nə tédúgá woó ná í bâg bə ná.

29 Cwámba e, ntiiŋ mísh ja gaád wo dúgúg nda bwé ŋgá cɛel juwal sǎ ná. Ság ná osóol ɔ mǎsáal bwô bwé bwíiŋgug kéel dwô ná kpwoó-kpwoó.

30 Shéémbug mbwê wô, mimbâl mí ŋgág nə yâl, *isâ í ntɔ́ búúd ŋkwóŋ yí nə *isâ í mímbúgú í ŋgág nə sîy Jíná mǎ Jɔ̀jɔ̀ Sóol mǎsáal woó Yésus dî.»

31 Ja bwé á shîn jəgala yí, kúkúl bwé á bə yí í mú ntaŋɛsa, bēsh bwé mú lwánd nə Nkɛ̀ɛ̀kɛ̀ Shíshim ná cwóó, bwé mú ŋgə bwiŋg Milésú mí Zembî ná kpwoó-kpwoó.

Obúgula bwé cugə nə isâ byáŋ sɛɛŋjí

32 Ncúlyá buud bwé á *búgula wá bwé á ŋgə cugə lâm ŋgwúd, nə tédúgá ŋgwúd. Kú nə muud nyə á

4:25 Sôm 2.1-2 4:27 Herod: Luk 23.7-11 **Pons Pilât**: Luk 23.1

4:28 2.23 4:29 Ifz 6.19 4:30 2.22 4:31 2.4 4:32 2.44-45; 6.1; Luk 14.33; 18.22

ηkwandɘwa nə mé məbii yé. Bêsh bwé á dɘ balan nə məbii máŋ seɛŋgí.

³³ *Buud ɔ lwámá bwé á ηgə bwiing lân gwúmáɓə Cwám̄ba Yésus nyə a gwúm nə məma ηkúl yí, Zembí ηgá bul lwágulə bêsh məma mpáam nyé.

³⁴ Kú ná nə muud á *Dɔ́ lú óbúgula nyə á kwo bə nə məyáŋgan. Bəɔŋg bêsh bwé á bə nə məshí ηkí minjów wá, bwé á ηgə kusha myo, dɘ zə nə *mwaanê wəɔŋg

³⁵ dɘ zə bwígg búúd ɔ lwámá shí məkuú. Bwé ka dɘ kaaw búúd nda máyáŋgan mé á dɘ bə ná.

³⁶ Ntó, ηgwól múúd á Shíprə ná jínə ná Yóseb, nyə á bə mwâ *Levít, búúd ɔ lwámá bwé á kwo gwiid ná Barnábas. Jínə dəɔŋg í ké ná «Muud mə dá bándulə búúd yé».

³⁷ Nyə á bə nə fambá. Nyə á ka kusha gwo. A mú zə nə mwaanê wəɔŋg zə bwígg búúd ɔ lwámá shí məkuú.

5

Lâŋ mə Ananíyas bá mudá yé Safira

¹ Nji, ηgwól múúd nə jínə ná Ananíyas bá mudá yé Safira bwé á zə tɔw cún. Muud éne mú námə zə kusha dúl bii dé.

² Ná ndéé bá mudá yé bwé mú tɔw cún, a mú béég ηgwól *mwaanê, a bwígg shú dé. A músə kə nə ηgwól kə bwígg *búúd ɔ lwámá shí məkuú.

³ Pyêr mú ka jî nyə ná: «Ananíyas, jí í sá ná *Sátan jwúg nə lâm wô wêsh wó mú shweel ηgwól mwaanê wo ámə kusha shí yé, wo zə shiig Nkêŋkê Shíshim?

⁴ Ngaá ná shí í ámə bə shí nywô? Ja wó ámə ka ntâg kusha nywo yí, ngaá ná mwaanê wəɔŋ nyə ámə bə mwaanê woó? Ntədəlé wó ámə mpu wá wáni téduga lámúd yé? Ká, buud dí wó ámə shiig wá, Zembî wə wó ámə shiig yé.»

⁵ Nji Ananíyas nyə a gwág iciyá íni yí, nyə á shwal kadəwa shí a mú fudə. Ifwaas í mú bul bii búúd bēsh bwə á ŋgə gwág lân ni wá.

⁶ Məncwámá má á tōw shí, fúlə nyə ná ndéé bwə mú kə dəl.

⁷ Fwámé fwála í mú cɔ, je bə məwəla məlɔl ntáni. Mudá má Ananíyas mú nyíi njów, a kú mpu sâ í ámə sɔy yí.

⁸ Pyêr mú jî nyə ná: «Jaawúg sâ. Ye bímbí ga wə bí ámə kusha shí nyín yí?» Nyə ná: «Haaw. Bímbí dɔɔŋg wə ni.»

⁹ Pyêr mú ka ci nə nyə ná: «Nəcə jí bí ámə mpu tōw cún ná bi mə zə shweenzh Shíshim mə Cwámba yí? Dugí, búúd bwə ámə kə dəl ŋgwúm woó wá, bwə mú na mpumbéd mání. Bwə é kə námə nə wo.»

¹⁰ Námə cé jɔɔŋgâ, a mú kadəwa na Pyêr dí shí məkuú, a mú fudə. Məncwámá má ŋgə námə nyíi njów, má mú kwey nyə mbimbə. Bwə mú kə nə nyə kə dəl ŋgwúm dí koogú.

¹¹ Ifwaas í mú bul bii búúd bēsh, tɔɔ bɔɔŋg wâ *Dɔ lú óbúgəla, tɔɔ bɔɔŋg bwə á ŋgə gwág nji lân wá.

Buud ɔ lwámá bwə sá zhwog məshimbá

¹² *Buud ɔ lwámá bwə á ŋgə sá zhwog *isâ í ntɔ búúd ŋkwóŋ yí, nə *isâ í mímbúgú mənəkúmbə má

búúd dî. Bêsh bwá á bə cún̄ ηgwúd, bwá njúl kúl bwá á gwiid ná Nyíngúlé* má Sólumun yí.

13 Muud nyə a shígé ná kwo kə sɛɛngya nə bwo. Nji, zhwoḡ buud bwá á ηgə bul ságusə bwo.

14 Buud ηkí bul bulya bwá á ηgə *búgula Cwámba, nə budúm nə budá, bwá mú zə ηgə kwíduli gwoong dî,

15 mbií í á wós ná buud bwá á ηgə zə nə mimbəl ítáádá nə ítaηúd, ηgə zə bwíg koogú la njwón̄. Bwá á ηgə sá ná ja Pyêr nyə e cə yí, ka shishîm jé í é kún̄ya nə wúl mbəl cín̄ong.

16 Buud bwá á kə cíg wú mílɔm myâ kún̄á-kún̄ə nə Yurúsalem, bwá ηgə zə nə mimbəl nə bəong buud májamb má á təl cwúnd dí wá, bêsh bwá mú ηgə zə yál.

Buud ɔ lwámá bwá zə bwəma nə zhíy

17 Ajəláci á ofada, nə bóól búúd wâ ηkɔmá *Os-adwisyêη bəón̄η bwá á bə cún̄ wá bwá á ka zə mp̄ii *buud ɔ lwámá váál áwuwaḡwâ.

18 Bwá mú bií bwo, kə wá bwo njów mímbwug íjwú dî.

19 Ngwól *éngəles mə Yawé músə zə mpwó-bulú, zə juw mímpumbé myâ njów mímbwug, wéeshali búúd ɔ lwámá tóón, nyə nə bwo ná:

20 «Kəgá nyí *Luη má Zembî, bi kág bwiiηg búúd sâ jêsh í dúgyá nə cug ágúgwáan ga yí.»

* **5:12 Nyíngúlé:** Sá sə ngə jəw ná nyíngúlé ni í cúgé zhizhe mpumbé; jísə milwoη mí məmp̄iη mimbá, bwá ka wá kwáminá gwów ná gúgúwá bəg. **5:14** 2.41 **5:15** 19.11-12; Luk 4.40 **5:17** 4.1-2 **5:19** 12.7-10

21 Nji bwé á gwág ntáni yí, bwé á kə nyíi Luŋ má Zembí ná námə mpámán mpámán, bwé mú ŋgə yə buud minjígúlá.

Ajəláci á ofada nə buud bónŋ bwé á bə cún wá bwé mú sɛɛŋg *Gwoonŋ ósémbye ó mílósú wâ Zembí nə sɛɛŋgyá mílúlúú mí bag ó Izəryêl. Bwé mú kənd búúd njów mímbwug ná bwé kəg ŋwa búúd ɔ lwámá.

22 Ifulish í má kə wós wu, bwé kú kwey búúd ɔ lwámá njów mímbwug. Bwé músə nyiŋgə, zə jaaw bwo ná

23 «Sá ámə kə kwey njów mímbwug í njúl fwámé feedyá, isándələ í təl ŋgə baagulə. Nji ja sá ámə juw yí sá shígé kwey múúd cwû.»

24 Ja njwû á buud bwé á də baagulə Luŋ má Zembí wá bónŋ mílúlúú myâ ofada bwé má gwág ntáni yí, fəg í mú jimb bwo mílúúd. Bwé mú ŋgə jí ná ntó nyə wə ntədel?

25 Ŋgwól múúd mú zə jaaw bwo ná: «Nááá, buud bí ámə wá mímbwug dí wá bwé təl kúga Luŋ má Zembí, bwé ŋgə yə buud minjígúlá».

26 Né ndeé, njwû á Luŋ má Zembí bónŋ ifulish bwé mú kə ŋwa bwo. Nji, bwé á ŋgə zə nə bwo ná shee kú cún bwo, bwé ŋgə fúndə nə buud bwé á bá gwú bwo nə məkwóógá.

27 Bwé mú zə nə bwo zə təl mpwoombú gúfúgá ósémbye ó mílósúd. Ajəláci á ofada mú tééd jílə bwo mishíí.

28 Nyə ná: «ŋgaá sá á shí bwey təl bí ci ná bí kú ná ŋgə jíguli buud jínə níid. Nji, ja ga, bí má lwándələ njígúlá wán Yurúsələm yêsh. Bí ŋgə námə cɛel yə sá mpwɛɛ shwiy mə múúd éne.»

29 Pyêr bânônη buud ɔ lwámá bwé mú bɛsa ná: «Sá má jalá nə sá mágwág nə Zembî, kú bæ búúd.

30 Zembî odâ nyə a gwûmashi Yésus bí á gwú nə mæbwê mán bwambulálə nyə kwolós dí yé.

31 Nji, Zembî nywáá nyə a má bân nyə nə mbwê mæncwûm yé, a tâl nyə amádi á sâ jêsh, tâl námé nyə Cugye buud shú ná buud ɔ *Izəryêl bwé céndúg mitédúgá, Zembî mú juu bwo nə *misám myán.

32 Sá búsa owúshined wâ isâ byəəngû, nə sá, nə Nkêkê Shíshim Zembî nyə á yə buud bwé ngé sá nyə mágwág wá.»

33 Buud ɔ gúfúgá ósémye ɔ mílású bwé mú jág nyada nə mbií lósú ni. Bwé ná bwé zə gwú búúd ɔ lwámá.

34 Nji, ngwól *Farizyêη á *Gwoonηg ósémye ó mílású wá Zembî, nyəəng bwé á du jôw ná Gamalyel yé, nyə á bæ yíguli mæçç, buud bêsh bwé dúgá bul gwɔɔ nyə. A mú zə tâw, nyə ná bwé fwóg wéeshali búúd óni tóón fúfwálá.

35 A mú ka zə ci nə buud bé ná: «Bag ó Izəryêl, bí ó káálúgá nə sâ bí má céél sá búúd óga ni.

36 Nəcə, í afwóyé námé bwey, Tédas nyə á wóós wa, zə jaaw nyúúl ná ndéé buud je bæ mitəd minɔ zə bɛ nyə. Nji, a mú gwúyəw, buud bwé á bɛ nyə wá bêsh bwé mú cïma, jân í mú shîn.

37 Mpúsə wəəngû, Yúdas á Galilé mú námé zə wóós mwôw ílân í á ngə sîy yí. A mú námé zə julə ncúlyá buud. Nji, ja nyə á yə yí, buud bêsh bwé á bɛ nyə wá bwé mú námé shîn cïma.

38 Gwá wé má cí nə bí ná, fwogá yîl mílâm búúd óga dí, bí bíd bwo ná shɛɛ. Nəcə, nkí mitédúgá myán

nə sóólúgú wáŋ í ηgə zhu búúd dí, mí é shîn jímb mímfwó.

³⁹ Í ká yida bæ ná í ηgə zhu wə Zembî, bí cugé nə ηkul caam bwo. Bì ó bey ná bì bâg lúmbuli nə Zembî.» Bwə mú gwág nyə,

⁴⁰ bwə mú jêw búúd ɔ lwámá, zə fyáməsə bwo milwónə ná ndéé bwə mú tál bwo ci ná bwə kú ná lésha nə buud jínə má Yésus dí. Bwə mú ntâg bíd bwo.

⁴¹ Buud ɔ lwámá bwə mú wú mpwóómbú Gwoonŋ ósémbye ó mílósú wâ Zembî dí. Bwə mú ηgə kə bwə ηgé bul gwág nywa ná bwə má mpíya nə cúgə jínə má Yésus dí.

⁴² Bwə á shígé yow bwiingúlə Jɔjɔ Kéél má Krîst Yésus. Bwə á də bwiing dwo jwôw dêsh, tɔɔ Luŋ má Zembî, tɔɔ mínjów minjów.

6

Bwə zə tâl ójaákwon

¹ Ja *ómpwíín bwə á zə ηgə bul bulya yí, mílígya mí á zə bæ. *Oyúden bwə á janəwo nə cug Oğurêk wá bwə á ηgə tədəwa nə Wəheburê. Nəcé mikúsə myáŋ mí á ηgə bwəma nə mpyónə mánkəw má ídâw má jwôw dêsh dí.

² *Buud ɔ lwámá wûm nə óbá bwə mú seηg ómpwíín bêsh, zə ci nə bwo ná: «Í ajáláyé ná sá dúg tâl bwiingúlə Milósú mí Zembî, fwo də zə kaaw ídâw.

³ Gwə wə jí ná, bwaanŋ, sógá buud zanŋbá na mpédúgá nyínúđ, bəonŋ búúd bwə ηgé bwiing lân wáŋ ná bú sə ijɔ i búúd wá, bwə njúl lwándálá

nə Shíshim nə fəg wá, sə tálúg bwo íséy í kaawúlə məbiid.

⁴ Sə bāŋ sə é ka wá mílúú nji məjəgula dí nə bwiiŋgúlə kéel dí.»

⁵ Buud bēsh bwə mú magulə tédúgá wəŋg. Bwə mú féesh Itiyen a njúl lwándúlá nə búgə nə Nkɛŋkɛ Shíshim nə cwóó. Bwə féesh námə Fílíp, nə Prokor, nə Nikanor, nə Timonə nə Parəmenas, zə bəd Níkwalá muud Antyósh nyə á nyíi mísəŋ Oyúden dí yé.

⁶ Bwə mú kə nə bwo búúd ɔ lwámá dí, buud ɔ lwámá bwə mú jəgula nə Zembî, bwə mú bəd bwo məbwə.

⁷ Milású mí Zembî mí mú ŋgə kə shwóg nə shwóg, tâŋ ompwíín í ŋgə kwíduli Yurúsəlem, ncúlyá ofada bwə mú magulə búgúlálə Yésus.

Bwə zə bii Itiyen

⁸ Itiyen nyə a bə lwándúlá nə mpaam mə Zembî nə ŋkul né cwóó. A mú ŋgə sə *isâ í mímbúgú nə məma *isâ í ntɔ búúd ŋkwóŋ yí, buud bēsh bwə ŋgə dág.

⁹ Bóól búúd bənəŋ Itiyen bwə mú zə sɛŋsa məkəl. Í á bə bóól búúd wə *mpáanzə mínjígúlá á buud bwə á wú məlwaá dí wá, bwə njúl buud ɔ Sirɛn nə Aləgəzandrî, zə kéel *Oyúden bwə á zhu Silisî nə Azí wá.

¹⁰ Nji, bwə á shígé bə nə ŋkul mə kwag Itiyen nəcé nyə á ŋgə lás nə fəg Nkɛŋkɛ Shíshim á ŋgə yə nyə yí.

¹¹ Bwə mú kusə búúd nə bwə zəg máalə Itiyen ná: «Sə ámə gwág múúd éga ŋgə *lás nə Moyîz bá Zembî bwaasúlə mpu.»

12 Bwé mú shwambulə búúd bēsh, nə ocúmbá buud, nə *Oyíguli ó máccεε bwé mú zə bii Itiyen, kə nə nyə mpáánzə mílészú á Zembî dî.

13 Bwé mú kwəmsa bóól ówúshined wâ mashiigâ ná bwé kág máalə ná: «Muud éga má də jág lás nə kúl í búl bə ci yí, nə Məccεε má Moyîz ja jêsh.

14 Sáméfwó sá amə gwág a ηgə ci ná Yésus á Nazarêt mə bá caam *Mpáánzə Zembî, a cénd íjâm nə ijag yâ odá Moyîz nyə a lúgə yí.»

15 Buud bēsh bwé á bə *Gwoonɔg ósəmbye ó mílészú wâ Zembî dí wá bwé mú ηgə dúg Itiyen ná figé-figé, bwé mú dúg ná mpwoombú nyé nyísə nda mpwoombú *éηgəles.

7

Itiyen mə lás kaand

1 Ajəláci á ofada mú jí nyə ná: «Ye sâ bwé ηgə ci wǒ ni jísa bándə bə ntó?»

2 Itiyen mú bεsa ná: «Yé bwáánɔg, yé ódâ, gwágúlágá. Mpáámბé íshé *Abərahəm njúl ná shí á Məzhuputamî, a kú fwó kə ji Sharan, Zembî á milwanə nyə a lwóya nyúúl nyádí,

3 zə ci nə nyə ná: “Wúg wódí shíd, wo béégya nə njów búúd wô, wo kág shí má bá lwágulə wo yíid.”

4 Ntó, Abərahəm mú wú shí Okaladyɛ dî, a mú kə ji Karan. Mpúsə shwiy mə sóɔηgú, Zembî mú yíl nyə wu, ntí nyə wa shí bí njúl múús ga.

5 Nji nyə a shígé yə nyə ηkəw wa shí gaád, kú námá bə tóo bímbí múúd ji nə ηkul təl kuú yí. Nyə á yida kaag ná í é bá bə shí nyé, mpwoɔɔ buud nyé ka bá

6:13 18.13; 21.28; Zhe 26.11 7:2 22.1 7:3 Mət 12.1; Heb 11.8-10

7:4 Mət 11.31; 12.4 7:5 Mət 12.7

shúgula nə nywo. Í á bə cínəŋgú Aburaham njúl kú fwo bə nə mwân.

⁶ Zembî mú cî nə nyə ná: “Mpwon buud nywô í bá kə ji ízhaá shíd. Buud ó wu bwé bá sá bwo məlwaá bwé cúg bwo tâŋ mimbû mitəd minô.

⁷ Nji, lwoŋ búúd í bá wá bwo málwaa dí ni, mə bá yə gwo intúgúlí, bag dwô í mú bá shwub, í mú zə wa shí gaád, zə də yə mə gúmá.”

⁸ Zembî músə sá bá sɔ. Sɔ jəŋgú mé məyigyé wə ábiwáág. Ntó Aburaham mú byá *Izaag a sá nyə ábiwáág jwôw lá mwəomb mpúsə byélé. Izaag byá *Yákwab, sá námə nyə ntó. Yákwab byá námə ímpáámbé í á fwɔ ibeend wúm nə íbá íshé yí, a sá námə byo ábiwáág.

⁹ Impáámbé bíshé íni í á ka zə shîŋ Yóseb. Bwé mú kusha nə nyə ná a kəg Igípten. Nji, Zembî nyə á bə nə nyə.

¹⁰ A mú ŋgə sey yîl nyə *íncwaw í ntug byəŋg byêsh dí ná ndéé a kə yə nyə fug mísh mé Farawôŋ njwú-buud á Igípten dí, a sá ná Farawôŋ gwágúg nyə nywa lámúd. Farawôŋ mú tál nyə ŋwámuna á Igípten yêsh, tɛem bə nyáméfwó Farawôŋ dí njów.

¹¹ Məma zha músə zə bə Igípten yêsh dí, kumə Kanaan, incwaw í ntug bul yáág, ímpáámbé í íshé kú ná nə sá bwé dág.

¹² Nda Yákwab nyə a gwáduga nó idəw bísə Igípten ná nyə á ka kənd ímpáámbé í íshé wu ja ashúshwóógú.

¹³ Ja bwé á kwo kə ja ábeê yí, Yóseb músə kə bágulə bwo nyúul, Farawôŋ músə zə mpu mpwon buud

7:6 Mət 15.13-14 **7:8** Mət 17.9-14; 21.2-4; 25.26; 29.31-30.24; 35.16-18 **7:9** Mət 37.11, 28; 39.2, 21 **7:10** Mət 41.37-44 **7:11** Mət 41.54; 42.1-2, 5 **7:13** Mət 45.1, 3, 16

nyə á zhu yí.

¹⁴ Yóseb músə ka zə sá nə bwə kág ɲwa sóŋgú Yákwab nə njów buud yé wêsh tâŋ buud məwúm zəŋgbá nə ótón.

¹⁵ Yákwab músə zə shulə kə Igípten, nyə á kə yə wu, bənôŋ impáámé bíšé.

¹⁶ Bwə á nyiŋgə nə bwo, kə dəl Síkem, shwon Abərahám nyə á kusə bwân ó Imor dí nə *mwaané yí.

¹⁷ «ŋkaagə Zembî nyə á kaag Abərahám yí í á ɲgə bə nə í zə bwəma. Nda wəla dɔɔŋg í á ɲgə shísh nə, kúl búúd jé í á ɲgə zə bulya, í ɲgə bul mpyáánz nûŋ Igípten.

¹⁸ Kúl mə Abərahám í á ɲgə mpyáánz ntó nə ndéé kə wós ja wúl ɲwú-buud í á ɲwa ijwûga yí, wɔɔŋg ɲwú-buud í á shígé mpu Yóseb yí.

¹⁹ ɲwú-buud wɔɔŋg í á ka zə cugə nə mpwon buud íshé máshügá dí. A mú cúg ódá nə bów-bôw lâm nyə á bə nə ndî yí nə ndéé a sá nə bwə ɲgág nə myaas ikúkény byán í ɲgág nə fudə.

²⁰ Fwálá dɔɔŋg wə Moyíz nyə a byél yí. Zembî nyə á ka gwág nyə nywa lámúd, obyól bə bwə mú wíl nyə bwédí njów tâŋ onkwoond olól,

²¹ nə ndéé, ja bwə á ka námə kə myaas nyə yí, sás má Farawôŋ mú cwéég nyə, zə baagulə nyə tâŋ nda yé mwân.

²² Moyíz mú nyíngula mpúyá á Igípten wêsh dí nə ndéé á mú zə bə ɲkácíd íciyá nə mísóólágúd.

²³ «Ja nyə á zə bə nə mimbû məwúm mánô yí,

7:14 Mət 45.9-10, 18; 46.6-7, 27 **7:16** Mət 23.3-16; 49.29-30; 50.13; Zho 24.32; Heb 11.9, 13 **7:17** MmN 1.7-8 **7:19** MmN 1.10-11, 22
7:20 MmN 2.2-10; Heb 11.23 **7:23** MmN 2.11-15; Heb 11.24-27

tádúgá í mú wóós nyə lámúd ná a kág dúg ómínyonhə bə Bag ó *Izəryə̀l.

24 A mú dúg ηgwól mwān Igīpten ηgə sá ηgwól mwān Izəryə̀l. Moyíz mú keem mwān Izəryə̀l, a cú mwān Igīpten.

25 Nyə á ηgə táduga ná kúl jé Izəryə̀l bwə é mpu ná Zembî mə zə balan nə nyə, zə cug bwo. Nji, bwə á shígé mpu ntó.

26 Jwôw í á bɛ yí, a mú kə kwey bwān ó Izəryə̀l óbá bwə ηgə shuya. A mú ka ceel béég bwo ná bwə jíg ná shee, nyə nə bwo ná: “Bi búsə omínyonhə, nəcé jí bí ηgə síya yí?”

27 Nji, nyəonj nyə á ηgə sá ηgwól yé mú lámusa nə nyə, nyə ná: “Zə nyə á tál wo cî ná wo dúg sám̄b sá milású?”

28 Wó ceel zə gwú mə nda wó ámə gwú mwān Igīpten nə kugá ná?”

29 Nji Moyíz nyə a gwág ntáni yí, nyə a túb, a mú kə ji shí á Madyan. Wu wə nyə á byá bwábudûm óbá yé.

30 «Nyə á ji wu mimbû məwûm mənə, ηgwól *éηgəles mə Cwámba mú zə lwóya nyə nyúúl mĩngwiiled, mĩngwiile mí ηgə maŋ kwasa dí nûh shí a shwéeshá á mbámbán Sinayî.

31 Moyíz mú káam sâ nyə á ηgə dúg jəonjə. A mú ka shísh ná a kə mpu dúg. Kál mə Cwámba í mú gwígg í ηgə ci ná

32 “Mə óni, mə Zembî impáám̄b byô, Zembî mə Abərahám, Zembî mə Izaag, Zembî mə Yákwab.” Moyíz mú tééd lilyála, a kú ná kwo sə ná a mpúg dúg.

33 Nə ndeé, Cwámba mú ci nə nyə ná: “Yílúg mán̄gwub məkuúd nəcé kúl shí wó tál ni í músə nda mə.

34 Mə mə nti mísh, mə mə dúg bôw dêsh bwə ηgə sá kúl jâm Igípten yí. Mə mə gwág nda bwə ηgə leegya ná. Mə mə shulə ná mə zə cug bwə. Kagú kə ja gaád, mə mə kənd wo Igípten.”

35 «Engəles nyə á lwóya nyúúl kwasa dí yé, Zembî nyə á kənd nyə, a kə tál Moyîz cî, tál nyə cugye. Í njúl ná bwə á ban Moyîz wəwng, bwə jî nyə ná: “Zə nyə á tál wo cî ná wo zég də sámb sá milású?”

36 Moyîz wəwng wə nyə á kə yîl bwo málwaa dí Igípten yé, a ηgə sá *isâ í mímbúgú nə *isâ í ntə búúd ηkwóη yí wu, tɛɛm bə ja bwə á lína mən̄ mə atítî yí, tɛɛm bə ja bwə á ηgə kyey shí a shwéeshá dí tən̄ mimbû məwûm mən̄ yí.

37 Nyə wə nyə á ci nə Bag ó Izəwəyêl ná: “Zembî mə bá nti bí ηgwól *múúd micúndə nda mə, a njúl mbyágá á kúl búúd jîn.”

38 Moyîz wəwng wə nyə á bə mpədúgá éngəles nyə á ηgə lésha nə nyə yé bən̄n̄ odâ, ja kúl búúd jíshé í á sá gúfúgá mbún̄ Sinayî shí a shwéeshád yí. Nyə wə a lóg milású myâ cug wə éngəles, a kalá yə shé.

39 Nji, odá bwə á shígé cɛɛl sá nyə məgwág. Bwə lámusa nə nyə, milâm də nyin̄gə kə nji Igípten.

40 Bwə mú ci nə Arəwən ná: “Ság ozembî bwə é də tōw sá shwóg wá. Sə bən̄ sá ampúyé ná sá í mə bə nə Moyîz muud á kə yîl sá Igípten yé.”

41 Bwə mú lúlə mwâ nteny tən̄ zembî áyadúg, bwə

7:35 MmN 2.14; 3.2 7:36 MmN 7.3; 14.21-29; 16.1-17.16; Il̄η 14.33; 20.1-11 7:37 3.22-23 7:38 MmN 19.1-20.17; Mis 7.53; Gal 3.19 7:39 Il̄η 14.3 7:40 MmN 32.1-8

sá nyə *mətúnuga nda Zembî, bwé sá máshusug gúmálélə sâ bwé ámə sá nə məbwê máŋ yí.

42 Zembî nyə á ka ntâg yid bwo kwon, a mú sá ná bwé nyíngúlág ngálə yə wəacén-cénî wâ jon gúmá. Sá jəonŋ wé jísə cilyá kálaad búúd ə mícúndəd ná:

Bag ó Izurəyél,

ye bi á cígə mə ocúdu

ŋkí ná bi á sá mə *mətúnuga

mímbú məwúm mánə bí á bə shí a shwéeshá dí myá?

43 Nŋaá ná bi á yida du ŋkêny banda mə Molok*, nə yuug ácén-cení bí á sá shú mə Zembî wán Refan yí?

Nŋaá ná bi á yida du kúd məmpwoombú мэ́ndəlúd du yə mbéé íyuug í zembî bí á sá yí gúmá?

Sâ jəonŋ wé í sá nə mə bâg kənd bí míkwám dí shwóg-shwóg cə *Babilon.

44 «Nji, ja ódá bwé á bə shí a shwéeshá dí yí, bwé á shí bə nə banda í á du lwágulə ná Zembî jisə bwédí yí. Muud nyə á du lésha nə Moyíz yé nyə á ci nə né ná a kég sá banda dəonŋú, a bə yuug nyə á dúg yí.

45 Odá bwé á shí ŋgə kala banda dəonŋú íkala i búúd byêsh í á ŋgə byél yíid. Bəonŋ bənəŋ Yeshuwa bwé á ntə shí Zembî nyə a wíŋŋ wəamədí yí, bwé á kə námə nə dwo wu, í mú ji wu kə wóós fwála mə *Dávid.

7:42 Amo 5.25-27 **Molok:** Ləv 18.11 * **7:43** Máŋ məbanda mə a du bə, bwé laad káándə mbíí á ná bwé ká wəef í bə banda. **7:44** banda í á du lwágulə ná Zembî jisə bwédí yí: MmN 25.9, 40 **7:45** Zho 3.14-17; 18.1; 2Sa 6

46 «Zembî nyə á bul cɛel Dávid wɔɔŋgâ. Ntó Dávid mú jî Zembî né a sáág nyə mpaam ná a lwɔ́g bag ɔ Yákwab njów Zembî.

47 Sálɛmun wá nyə á yida lwɔ́ nyə njów.

48 Nji, Zembî a gwów-gwôw nyə ádé ji mínjów məbwê mə búúd mə ámə lwɔ́ myá, námə nda múúd micúndé nyə á ci ná.

49 Nyə á ci ná:

Jon dúsə jiya ícî jâm.

Shí nyísə kúl mə du tâl mákuú yí.

Wáyé njów bí bí nə ŋkul lwô mə yí?

Cwámba mə shílá ntó.

Ngow mə ji nə ŋkul kə woga yé?

50 Ngaá ná mə wə mə a sá isâ íni byêsh?

51 «Bi búse nə núŋ. Bí ŋgə sá Zembî məlwê. Bi búse nji bí ɔ du sá ŋgáádə nə Nkɛŋkɛ Shíshim, námə nda ímpáámbe bín í a du sá ná.

52 Nyáyé múúd micúndé ímpáámbe bín í á shígé lwágulə cúwúli yé? Bwə á du gwú bɔɔŋg bwə á du bwey zə jaaw nə Tútəlí Muud mə bá zə wá. Tútəlí muud wɔɔŋgâ wə bí á kɛɛnzɬ, bí mú gwú yé.

53 Bi buud bí á lóg *mbwoomb məcɛɛ wáéŋgəles bwə á yə bí má, nə məmpándí məsh mã cínɔŋg wá, bí abɛ́yɛ mwo.»

Bwə gwú Itiyen

54 Nji búúd ɔ gúfúgá ósémbye ɔ mílésú bwə á gwág iciyá íni yí, bwə á shwal gwág Itiyen yáág-yáág mpimbə, bwə ŋgá fúgal məjə.

7:46 Sôm 132.1-5 **7:47** 2Sa 7.5-7; 10j 6.1-38 **7:48** 17.24-25

7:49 Iza 66.1-2 **7:51** MmN 32.9; 33.5; Zhe 4.4; Rom 2.28-29 **bí ɔ du sá ŋgáádə nə Nkɛŋkɛ Shíshim:** Iza 63.10; Eze 2.3-5 **7:52** Luk 11.47-48 **7:53** 7.38; Heb 2.2 **7:54** Sôm 37.12; 112.10

⁵⁵ Itiyen nyε, lwándúlá nə Nkɛ̀ɛkɛ̀ Shíshim ná cwóó, mú kənd mísh jon dí, a mú dúg máɲkəɲəwə má Zembî, Yésus təl Zembî mbwê mənɔwúm.

⁵⁶ A mú ci ná: «Dugá, mə ɲə dúg jon í má bəɲ. *Mwān mə Múúd təl Zembî mbwê mənɔwúm.»

⁵⁷ Bwə mú bwú məma ɔɲkwiiɲbyé, bwə ɲə fad məlwə máɲ; bəsh nə lám ɲgwúɔ́, bwə shwal kə shwiy nyə nyúúlúd.

⁵⁸ Bwə julə wú nə nyə ɲgwála, kə lúmə nyə məkwóógú. Buud bwə á ɲə sá sóólágú wəɔɲg wá bwə á yíl iwáma byáɲ kə bwíig gúl nɔ́ncwámá shí məkuú. Nɔ́ncwámá jəɔɲg wə Sól. ⁵⁹ Bwə ɲə lúmə Itiyen məkwóógú ntáni, Itiyen mú jəw Zembî, nyə ná: «Cwámba Yésus, léggúg *jím jâm.»

⁶⁰ Ná ndéé, a mú kúd məbwóɲ shí, a kím nə ɲkulú ná: «Cwámba, wo kú lə bwo *səm bwə ɲə sá ga.» Nji nyə á shîn ci ntáni yí, a mú yə.

8

Sól mə zə jugushi Dɔ́ lú óbúgula

¹ Sól nyə á bə cún nə buud bwə á gwú Itiyen wá. *Dɔ́ lú óbúgula í á bə Yurúsəlem yí í á zə bul bwəma nə cúwúlí mwəw məɔɲgúɔ́. Óbúgula bəsh bwə mú shîn nyuɲgula wú Yurúsəlem, kə məshí mâ Yudéa nə Samariya; í lág cínəɲgú nji *buud ɔ́ lwámá.

² Bóól búúd bwə á wá milám wə Zembî wá bwə á kə dul Itiyen, bwə sá námə nyə shwiy mbií áyíyáág.

³ Sól nyε nyə á ɲə yáág ná á jaɲgulə Dɔ́ lú óbúgula. Nyə á də ɲə nyí mínjəw mínjəw, də

7:55 Mat 26.64; Mis 2.33 **7:56** 10.11; Luk 3.21; Yuá 1.51 **7:58**
 22.20 **7:59** Sôm 31.6; Luk 23.46 **7:60** Luk 23.34 **8:1** 8.4;
 11.19 **8:3** 9.1, 13, 21; 22.4-5; 26.9-11; 1Kr 15.9; Gal 1.13

ngə bii óbúgula, budá nə budûm, də kə wá bwo mímbwugud.

Jɔjɔ Kéél í zə kə Samariya

⁴ Buud bwé á ciima Yurúsəlem wá bēsh bwé á ngə kə mǎzhií mǎzhií, bwé ngé bwiing Jɔjɔ Kéél á lân má Yésus.

⁵ Ntá, Fílíp nyə á shulə kə wúl ngwéla á Samariya, a mú kə bwiing buud ó wu lân má *Kríst.

⁶ Buud ó wu bēsh bwé mú kənd mílām ísâ Fílíp nyə á ngə ci yíid, muud ngwúd nə ngwúd kú sá nán nəcé bwé á ngə gwáduga *məshimbá nyə á ngə sá má, bwé ngé námé dúg mwo.

⁷ Nəcə zhwog buud bwé á bə nə məjamb wá, məjamb má á də wú má ngé kím məma óŋkwiiimbyê, mimbúmbwúgú nə bəng bwé á də nyêsh wá bwé ngé yâl.

⁸ Ngwéla wəng wêsh í mú bə nə məma məshusug.

⁹ Í njúl nə ngwól múúd nyə á də bə ngwéla wəngúd nə jíné nə Shímun. Muud wəngú nyə á də sá májig, buud bēsh wâ Samariya bwé mú də bul káám nyə, nyə mú námé də jaaw nyúul nə á bul bə.

¹⁰ Buud bēsh, tééd ozhizhe kə kumə məma fwámé búúd, bēsh bwé á də ŋwa Shímun nə gwǔǔgá, bwé ná: «Muud éne jisə ŋkul má Zembî, nyəng bwé də ci ná í búl ntɔ yí.»

¹¹ Bwé á kənd mílām nyédí nəcé nyə á bwey bul sá ná bwé káámúg nyə nə misóólúgú mí jamb myé.

¹² Nji, ja bwé á *magulə Jɔjɔ Kéél Fílíp nyə á ngə bwiing bwo shú Faan má Zembî nə shú jíné má Yésus-Kríst yí, bwé á ngə duwan, nə budûm nə budá námé.

13 Shímun wəəŋgû nyəméfwó nyə a *búgula námá, a mú duwan. A mú zə nada nə Fílíp kú ná béégya nə nyə, a ŋgó dúg məma ísâ í ntɔ́ búúd ŋkul yí nə məshimbá má á ŋgə s̄y má, a ŋgó bul káam.

Pyêr bá Yuánes bwá kó Samariya

14 *Buud ɔ lwámá bwá á bə Yurúsəlem wá bwá á ka gwág ná buud ɔ Samariya bwá má lág Milású mí Zembî. Bwá mú kənd Pyêr bá Yuánes wu.

15 Bâŋ, ja bwá á shulə kə Samariya yí, bwá á jəgula nə Zembî shú ná obúgula wá wu bwá lágúg Nkɛŋkɛ Shíshim.

16 Nəcé, í á bə cínəŋgú, Nkɛŋkɛ Shíshim kú fwo shulə təə múúd ŋgwúd dî. Bwá á yida shîn ŋgə duwan jínə má Cwámba Yésus dî.

17 Ná ndéé, Pyêr bá Yuánes bwá mú ŋgə bəd bwo məbwə, bwá mú ŋgə lág Nkɛŋkɛ Shíshim.

18 Shímun nyə á ka dúg ná buud bwá ŋgə lág Nkɛŋkɛ Shíshim ja buud ɔ lwámá bwá bád bwo məbwə yí, a mú ka zə nə *mwaanê ná a zə yə Pyêr bá Yuánes,

19 nyə nə bwo ná: «Yágá námá mə ŋkul ni, muud yêsh má é bəd məbwə yé lágúg Nkɛŋkɛ Shíshim.»

20 Nji, Pyêr mú yidá ci nə nyə ná: «Biná mwaanê woó bəsh ná mpaá, nəcé wó ámə téduga ná bwá də kusə yána má Zembî nə mwaanê.

21 Wo cugé nə ŋkəw wa sâ gaád, kú nə təə sâ, nəcé lâm wô í cugé tətəlí nə Zembî.

22 Céndúg bów-bôw tédúgá wô ni, wo jəgulaŋ nə Zembî, ka nyə é juu wo nə yuug í ámə wós wo lámúd ni.

23 Mə dúg nə byó íwímbúg í má bul yáág. Olíngí bwá má bíi wo kwám.»

24 Shímun mú bęsa ná: «Biméfwó jəgʊlagá nə Zembî shú dâm ná tɔɔ sâ ηgwúd bí má ci na ni í kú bə nə mə.»

25 Pyêr bá Yuánes bwá mú shîn lwóya búgá jáη, bwiing kéel mə Cwámba ná ndéé bwá mú nyiηgá kə Yurúsəlem. Bwá mú ηgə bwiing Jɔjɔ Kéél zhí nə zhí zhwoγ milɔɔm myâ Samariya dí.

Muud Ityopí má zə lág Jɔjɔ Kéél

26 Nğwól *éηgəles mə Yawé mú zə lás ci nə Fílíp ná: «Kyeyúg kə ηgeε *məkóól má jwôw, zhí í də shulə wú Yurúsəlem kə Gaza, zhí nyísə kú jwɔɔla búúd yí.»

27 Fílíp mú námə tí nɔɔnd kú fadələ. Ndug nə ηgwól múúd Ityopí, a njúl myáágá, a njúl lúlúú ósól ɔ məsáal ɔ cî mudá á Ityopí bwá á də jôw nə Kandás yé, muud wɔɔηgâ njúl kulág məbíi mə cî mēsh dí, nyə á kə Yurúsəlem kələ yə Zembî gúmá;

28 nyə á ηgə nyiηgə a njúl nyádí mətúwa dí, a ηgá lɔ kálaad mə *múúd micúndá Izayí.

29 Shíshim mú ci nə Fílíp ná: «Shíshúg kə kumə mətúwa éñəd.»

30 Fílíp mú læel kə, a mú gwág múúd éne ηgá lɔ kálaad mə múúd micúndá Izayí. Fílíp mú ji nyə ná: «Ye wo ηgə mpu gwág sâ wó ηgá lɔ ní?» 31 Muud éne mú bęsa ná: «Mə é ka mpu gwág na ntədélé muud nda fwo lwágulə mə?» A mú jôw Fílíp nə a kəwag mətúwa dí kə ji nyádí koogá.

32 Kúkúl micilyá mí Kálaad Zembî nyə á ηgə lɔ wá ga:

Nyə á bə nda tɔw bwə ɲgə kə nə ndî ná bwə ká cígə
yí,

námə nda mwâ ncwəmbɛ bwə ɲgə sámɓ mimyɔɔ yí.

Nyə a shígé bēny mpu ná a lás.

³³ Bwə á séémbəli nyə, bwə nyaal nyə ɲkaam nyé nə
məkuú.

Zá jí nə ɲkul bá bwiɲg lâɲ á mpwɔɲ buud nyé yé?
Kú nə muud!

Bwə á sámɓ nyə jé cug shí gaád.

³⁴ Myáágé mú jî Fílíp ná: «Má jəgɔla nə wo, féélág
mə, zá múúd micúndá ɲgə ci yé? Ye nyəméfwó, yə
muud shús?»

³⁵ Fílíp mú ka zə tééd lásúlə. A mú zə bwiɲg nyə
Jɔjɔ Kéél mə Yésus téédúlə na kúkúl micilyá nííd.

³⁶ Bá bwə mú ɲgə kə ná ndeé bwə mú kə wóós
júwó. Myáágé mú ci nə Fílíp ná: «Dugí, məjúwó wə
mága. Jí í ntágúlə ná mə kú duwan yí?»

³⁷ * [Fílíp mú ci nə nyə ná: «ɲkí wo *búgɔla nə lâm
wô wêsh, wo je duwan.» Nyə ná: «Mə mə *magɔlə
ná Yésus-Krîst jisə *Mwân mə Zembî.»]

³⁸ A mú ci ná bwə tálág mətúwa. Bêsh obá bwə mú
shulə məjúwód, nə Fílíp, nə myáágé. Fílíp mú duu
nyə.

³⁹ Ja bwə á ɲgə sɔw wú məjúwód yí, Shíshim mə
Yawé í a ɲkēny Fílíp kyey nə nyə, myáágé kú ná
nyɲgə dúg nyə. Njî, a mú kə nə ɲjɔnd yé shwóg
nə məshusug.

⁴⁰ Fílíp mú kə bə ɲjî Azot. A mú ɲgə bwiɲg Jɔjɔ
Kéél mánd nə mánd ná ndeé kə wóós Sezarê.

8:35 Luk 24.27
cugé nə icyá íga.

8:36 Mat 28.19
8:39 10j 18.12

* **8:37** Míl micilyá mí ayág mí
8:40 21.8

9

Sôl mæ zə bə mbúgula mæ Yésus

¹ Na í á bə Sôl, nyε ηgə ná cwambələ *ompwíin ó Cwám̄ba, a ηgə gwú bwo. Nyə á ka kə wə Ajəláci á ofada,

² ná Ajəláci yég nyə kálaad mæ yə nyə ηkul ná a kég Damás, a kég ηgə dúg *məmpáanzé mə mínjígúla mə *Oyúden má nûη. A ká kwey búúd bwə ηgə bε zhíí mə Cwám̄ba, a bii bēsh təə budûm təə budá, a wólə bwo mən̄kəda, a kə nə bwo Yurúsəlem.

³ Nyə á ka kə ná ndéé ηgələ shish kúná-kúnə nə Damás, a mú seegya n̄ji mən̄kenya mə mə zhu jon dí zə kwan kúl nyə á bə yí.

⁴ A mú kadəwa shí, a mú gwág kəl í ηgə ci nə nyə ná: «Sôl, Sôl, nəcé jí wó búl lwágulə mə cúwúlí ntáni yí?»

⁵ Nyə ntəg ná: «Wo zə e, Cwám̄ba?» Cwám̄ba nə né ná: «Mə Yésus, mə wə wó ηgə lwágulə cúwúlí yé.

⁶ Sâ ηgwúd, wólúg, wo kúmæg ηgwóla, bwə é jaaw wo sâ wó jəlá nə sá yí.»

⁷ Buud ó gwoηg bé bwə á shigula, bwə shwal ji ókúl-ókúl, fəg jímb bwo mílúúd. Bwə á ηgə gwág n̄ji kəl í ηgə lás, bwə kú dúg múúd nyə á ηgə lás yé.

⁸ Sôl músə wól shí, mísh mə njúl nyə nə bagə n̄ji a kú ηgə dúg. Bwə mú bii nyə mbwəd kə nə nyə kə kumə Damás.

⁹ Nyə a já mwəw málól, mísh kú dúgya nyə, a kú də, a kú ηgul.

¹⁰ N̄gwól múúd nyə á bə Damás nə jíné ná Ananíyas, a njúl *mpwíin mə Yésus. Muud wəηg

mú dúg *ntamá á mísh ná bagá, Cwámba ηgá jôw nyə ná: «Ananíyas!» Nyə ná: «Cwámba, mə wá éga.»

¹¹ Cwámba mú ci nə nyə ná: «Tówág, wo kág njwónη bwá du jôw ná “njwónη á tútəlí” yí, kə sý Sól muud á Tárus nûη njów mə Yúdas. A ηgə jəgəla námə nda mə ηgá lás éga.

¹² Nyə ámə dúg ntamá á mísh ná bagá, muud bwá jów ná Ananíyas yé mə nyíi njów zə bəd nyə məbwə ná mísh mə dúgyág nyə.»

¹³ Ananíyas mú bəsa ná: «Cwámba, mə mə bul gwádəga múúd éne, bímbí lú məbôw á mə sá buud bwô Yurúsəlem yí.

¹⁴ Tεem bə wa nyəmэфwó, milúlúú myâ ofada mí á yə nyə ηkul ná a zág bíi búúd bēsh bwá ηgá kîm jôw jíná dwô wá.»

¹⁵ Cwámba mú ci nə nyə ná: «Kaág, nəcé mə mə féesh múúd éne ná a bég mə sâ íséy shú ná ikúl í cúgé Oyúden yí nə ojwú-buud bájη nə Bag ó *Izəreyél bwá mpúg jíná dām.

¹⁶ Məməfwó mə é lwágəla nyə bímbí lú minjugú á bá jug shú dām myá.»

¹⁷ Ananíyas mú kə, kə nyíi njów, bəd nyə məbwə, ci nə nyə ná: «Sól mwaanη, Cwámba Yésus wo á bwəma nə nyə zhíid ηgəla zə wa yé, nyə ámə ntí mə shú ná mísh mwô mə nyíngəg dúgya, wo lwándúg nə Nkəηkə Shíshim.»

¹⁸ Bíl ísâ í mú shugəla wú nyə míshúd í njúl nda ifufá. Mísh mə mú nyíngə dúgya nyə nə ndéé a mú shwal duwan.

9:11 21.39; 22.3 **9:12** Mak 8.23-25 **9:15** 13.2; 22.21; 23.11; 26.1; 27.24; Rom 1.5 **9:16** 20.23; Luk 21.12; 2Kr 11.23-28 **9:17** 19.6

19 Nə ndeé, a mú də ídêw, ηkul í mú kwo wóós nyə nyúúłud. Bə́nđη ompwíín wâ Damás bwé á ji baalé mwôw.

20 Kú námé kwo lɛɲg fwála, Sôl mú shwal ηgə kə mǎmpáánzə mə́ mínjígúlá mə́ Oyúden dî, kə ηgə cúndə nə́ Yésus jisə *Mwân mə́ Zembî.

21 Buud bēsh bwé á ηgə gwág nyə wá bwé á ηgə káam mbií á nə́ fɛg də́ jimb lúúd, bwé ηgə́ ci ná: «Ŋgaá nə́ buud bēsh bwé á də́ kîm jôw jíná ga Yurúsəlem wá muud éga wə́ nyə́ á lwágulə́ bwo njugú yé? Ŋgaá nə́ nyə́ á zə́ wa nə́ a zə́ bií bɔɔɲg wâ wa, a wóolə́ bwo mən̄kəda kə́ nə́ bwo milúluú myá ofada dî?»

22 Nji Sôl nywáá nyə́ á ηgə́ yáág nə́ jaawálə́ Jɔjɔ́ Kéel yáág yáágúg, a də́ fad Oyúden wâ Damás mimpu nə́ dúlə́ mpu lwágulə́ bwo nə́ Yésus wə́ jisə́ *Kříst.

23 Ja fwámé baalé mwôw mə́ á cɔ́ yí, Oyúden bwé á cwɔ́ yuug nə́ bwé gwú nyə́.

24 Sôl mú mpu shwushwaga jɔɔɲg. Bwé á bə́ bwé mú ηgə́ baagusə́ mimpumbé mí ηgwála* mwásə́ nə́ bulú nə́ bwé gwú nyə́.

25 Nda ómpwíín bé bwé a mpu ntó nə́, bwé á ηwa nyə́ gúl búlúd, wá kúdád, bwé mú nteɛɲgali nyə́ nyuɲg dí gwôw kə́ shul tóón.

26 Kə́ wóós Yurúsəlem, Sôl nyə́ á cɛel kə́ sɛɛɲgya nə́ bóól ómpwíín. Nji, bēsh bwé á ηgə́ fúndə́ nyə́, bwé kú fwo *magulə́ nə́ a músə́ mpwíín.

9:20 17.2; Luk 22.70 **9:21** 8.1; 9.13-14 **9:22** 5.42 **9:23**

23.12 **9:23** 2Kr 11.32-33 * **9:24 mimpumbé mí ηgwála:** Bwé á də́ lwɔ́ mɛngwála, bwé sá mə́ma nyuɲg lyɛ́ ηgwála wēsh, bwé ka lúgə́ mímpumbé búúd ɔ́ jálá nə́ də́ nyíi ηgwála myá. **9:26** 9.3-6, 20; Gal 1.18

27 Barnábas músə ηwa nyə, kə nə nyə *búúd ɔ lwámá dí. A kə bwiing bwo nda Sól nyə á dúg Cwám̄ba zhííd ná, nə nda Cwám̄ba nyə á lás nə nyə ná, nə nda nyə á bwiing kéel Damás jíná mǎ Yésus dí kú fúndə muud ná.

28 Tээ́éd ja jɔɔŋgá, Sól bǎnǎŋ buud ɔ lwámá bwé mú báduga gwoonŋ, bǎnǎŋ bwé mú ηgǎ kyey ηgwála nə ηgwála, a ηgǎ bwiing kéel á jíná mǎ Cwám̄ba, kú fúndə mísh mǎ búúd.

29 Nyə á dǎ námá lésha nə Oyúden bwé á janawo nə cug Ogurék wá, bǎnǎŋ dǎ námá sǎŋusa mǎkǎl. Nji, bǎŋ bwé mú sǎ ná bwé gwú nyə.

30 Nda ómínyonǎ wǎ búgǎ bwé á mpu ntó ná, bwé á kə nə nyə Sezaré, bwé mú kǎnd nyə Tárus.

31 *Dɔ lú óbúgala í á ka ηgǎ cugǎ ná shee Yudéa yêsh, nə Galilé, nə Samariya, gwoonŋ í ηgǎ lal búgǎd, óbúgala bwé ηgǎ gwǎɔ Cwám̄ba. Nkǎŋkǎ Shíshim ηgǎ sǎ ná buud ηkí bul bulya bwé zǎg ηgǎ nyíi gwoonŋud.

Pyêr mǎ lwag Ene, gwúm̄shi Tabita

32 Í á ka zǎ bǎ, Pyêr ηgǎ kyey kǎlǎ ηgǎ dúg óbúgala, nyə á ka námá shulǎ kə dúg bɔɔŋg wǎ Lida.

33 A mú kə kwey ηgwól múúd nǎŋ ná Ene. Muud wɔɔŋ nyə á bǎ mbúmbwúgú, a mǎ já shí tâŋ mimbú mwɔɔmb.

34 Pyêr mú ci nə nyə ná: «Ene, Yésus-Kríst mǎ lwag wo. Wɔɔlúg wo báágúg tanǎ gwô.» Námá cé nə cé, Ene mú wɔɔl.

9:27 Barnábas: 4.36-37; 11.22-30; 12.25; 13.1-4, 7, 43-50; 14.12, 20; 15.2-12, 22, 35-39; 1Kr 9.6; Gal 2.1, 9, 13 9:30 11.25; Gal 1.21

35 Buud bêsh bwé á bæ Lida nə mbwaanɣələ shí á Sarona wá bwé mú dúg nyə, bwé mú cénd kuú njənd, yid wé Cwám̄ba.

36 Ngwól *mpwíin á mudá nyə á bæ Zhwópe nə jíná ná Tabita. Jíná dɔɔŋg í ké ná Dórúkas.† Mudá wɔɔŋgâ nyə á bul dɔ sá jɔjɔ misóólágú, a dɔ bul yə mímbúmbúwá isâ.

37 Í á ka zə bæ mán̄i mwôw dí ná Tabita nyə á bwás ná ndéé a mú yə. Bwé mú gusa nyə ná ndéé kə bwíg fúm á njów dí gwôw.

38 Ompwíin bwé á ka gwág ná Pyêr ji Lida, Lida njúl kúná-kúnə nə Zhwópe. Bwé mú kənd búúd obá kə téég nyə məbwê ná: «Oshwɔŋ! Lɛɛlɔgá zə kúga, kú neela.»

39 Pyêr mú námá tâw shí, bən̄n̄h buud óni bwé mú kə. Ja nyə á kə wóós yí, bwé á kə nə nyə fúm á gwówád. Mikúsé myêsh mí mú zə nə məyê nyédí, zə ŋə lwágulə nyə ijud nə ikúúd Dórúkas nyə á dɔ laad bwo ja bən̄n̄h bwé á bæ yí.

40 Pyêr mú wéeshəli búúd bêsh tóón, a mú kúd məbwón shí, a jəgula nə Zembî ná ndéé a mú yid kóómb gwɔŋá mbimbəd, a ci ná: «Tabita, wɔɔlág.» Tabita mú bēny mísh, a mú dúg Pyêr, a músə wɔɔl ji njínjilí.

41 Pyêr músə bií nyə məbwəd, tál nyə tátəlí. A músə jôw óbúgala nə mikúsə, a yə bwo nyə kuwó.

42 Sâ jɔɔŋg í mú mpúy Zhwópe yêsh, zhwog buud bwé mú *búgula Cwám̄ba.

43 Pyêr nyə á ji cínɔŋg Zhwópe fwámé zhwog mwôw, a njul njów mé Shímun nyə á dɔ sá ísɛy í ikúúdú í cúdú yé.

† **9:36 Dórúkas:** Ciyá Dórúkas í ké ná mpindú. **9:40** Mak 5.40-41
9:43 10.6, 32

10

Iséy nà misóólágú mí Kòrunêy

¹ Ngwól múúd nyə á bə Sezarê nə jíná ná Kòrunêy. Nyə á bə lúlúú ózimbi təd, kínda ózimbi ánání dí, kínda bwé á dɛ jôw ná «kínda Itali» yí.

² Muud wɔɔŋgú nyə á kənd lâm wé Zembî, bənonɔŋ njôw yé wêsh dɛ bul gwɔɔ Zembî. Ntó, nyə á dɛ bul sá buud wâ kúl *Oyúden mikwíindyá, a dɛ jəgula nə Zembî ja jêsh.

³ Dúl jwôw, ŋgɛɛ mǎwəla mǎlɔl mâ mpwó-kugú, nyə a dúg *ntamá á mísh ná bagé, a dúg *éŋgales mǎ Zembî mǎ zə nyíi nyə njôw, zə jôw nyə ná: «Kòrunêy».

⁴ Kòrunêy mú dúg nyə ná figá-figá ná ndéé nda ífwaas í á bii nyə ná, a mú ci ná: «Né jí e, Cwámbe?» Ɛŋgales nə né ná: «Məjəgula mwô nə mikwíindyá wó ŋgá kwíind buud myá mí mǎ wóós wé Zembî, Zembî nyə awúsáyé myo.

⁵ Ntó, kəndúg búúd Zhwópe ja gaád, bwé kág jôw ŋgwól múúd jí núnɔŋ ná Shímun bwé dɛ jôw nə dúl jíná ná Pyêr yé,

⁶ a njul wé ŋgwól múúd mǎ dɛ sá íséy í íkúúdú í cúdú yé, bwé dɛ námá jôw muud wɔɔŋg ná Shímun. Njôw yé wúsə ncindyə mâŋ.»

⁷ Ja éŋgales nyə á zə lésha nə nyə ni nyə á kyey yí, Kòrunêy nyə á jôw olwaábɛlə óbá, nə ŋgwól zimbi á bɔɔŋg bwé á bul sêy nə nyə wá, a njúl ná nyə a mǎ wá lâm wé Zembî.

⁸ A mú shín bwiiŋg bwo sâ jêsh nə ndéé a mú kənd bwo Zhwópe.

Pyêr mǎ ká wé Kòrunêy

⁹ Mán mælêṃ, buud óni bwé ṛkág bwé mú kúná-kúná nà Zhwópe, Pyêr mú bád kwáminú* ná a ká sá májəgula. Í á bə ṛgeε tólóg dî.

¹⁰ A mú gwág zha nə yéésh ná á də. Í á bə bwé ṛgá ná jáám̄b idâw, seegya a músə nda *shíshim yé má wú nyádí nyúúlúd.

¹¹ A mú dúg jon̄ í má bân̄, gúl sâ nda *sanda í kál málwê mán̄đ dî, í ṛgá shulə wú jon̄ dî ṛgə zə shí.

¹² Sá jəəṅg í á bə nə mímbíí mí ócúdu myésh: nə bəəṅg wâ məkuú mán̄đ, nə bəəṅg bwé d̄ə julə mímwə shí wá, nə inunú yâ gwôw cínəṅg cwû. ¹³ A mú gwág kál í ṛgá ci nə nyə ná: «Pyêr, tówúg wo gwúg isâ íní wo dág!»

¹⁴ Pyêr mú bəsa ná: «Mbô, Cwámba. Nəcə mə abwélé də sâ jî nə nyεé mísh má Zembî dí yí, ṛkí sâ íci.»

¹⁵ Kál í mú nyiṅgá kwo lás ci nə nyə ná: «Sâ Zembî má fúb yí, wεε kú bεεg nyiṅgá ci ná jísə sâ abábôw.»

¹⁶ Í á sá ntáni ija ilól, sâ jəəṅg í mú ṛkâṅ kə gwôw.

¹⁷ Pyêr fəg má jimb lúúd nə sâ nyə ámə dúg ni nda í ká ná, ndug buud Kəṛəñêy nyə ámə lwâm wá, bwé má sɔ njów má Shímun ná sɔ sɔ, bwo má kwey, bwé təl mpumbéd.

¹⁸ Bwé mú jôw búúd ə njów, jî bwo Shímun bwé d̄ə jôw ná dúl jínə ná Pyêr yé ṛkí cínəṅg wá á d̄ə jî yé.

¹⁹ Pyêr ṛgá ná ca téduga nda sâ nyə ámə dúg yí í ká ná, Ṛkəṅkə Shíshim mú ci nə nyə ná: «Dugí, buud

* **10:9 kwáminá:** Ja bwé á d̄ə lwɔ minjów yí, bwé d̄ə mɛ kwáminú námə nda mən̄yung. Kwáminú í á d̄ə bə ṛkí lal, buud kə d̄ə ṛgə kyey wu gwôw, muud jee námə kə woga wu. **10:11** 7.56 **10:12** Ləv 11.1-47; Eze 4.14 **10:15** Mak 7.15, 19 **10:19** 11.12; 13.2, 4; 15.28; 16.6; 20.22-23; 21.4, 11

olól bwé ηgə sɔ wo.

²⁰ Tówúg wo shúləg, binónη bɪ kág. Wo kú zhízhigə nəcé mə wə mə ámə ntí bwo.»

²¹ Pyêr músə shulə kə bwəma nə buud bəɔηg, nyə nə bwo ná: «Mə wə éga, mə muud bí ηgə sɔ yé. Jí bí ámə zə sá yí?»

²² Bwə nə né ná: «Kərənêy wə nyə ámə ntɪ sé, Kərənêy á lúlúú ózimbɪ təd, a jɪ tútəlɪ muud, a gwɔ́ɔ́ Zembî, lwoη buud *Oyúden jêsh í ηgə jaaw lân yé ηkí nywa. Ngwól Enɔəles mə Zembî nyə á zə ci nə nyə ná a jówúg wo, wo kág nyádí njów, a kág gwágulə sâ wó é bwiηg nyə yí.»

²³ Pyêr mú nyíηgal bwo njów, bánónη bwə mú jâ. Mán məlê̄m, a mú wəɔl, bánónη bwə mú kə. Ból ómínyəηê wâ Zhwópe bwə mú kə lúgal nyə.

²⁴ Jwów í á kwo bɛ yí, bwə mú kumə Sezarê. Kərənêy nyə á ηgə bwánd bwo, a mə shɪn sɛɛηg mímbyêl myé nə bé óshwə ó abúgúlág.

²⁵ Ja Pyêr nyə á bə nə a zə nyíi njów yí, Kərənêy nyə á lælú kə səl nyáméfwó shí, kúdəw Pyêr shí məkuú nyə yə gúmá.

²⁶ Pyêr mú bân nyə, nyə nə né ná: «Búnúg, mə jɪ námə múúd nda wo.»

²⁷ Bá bwə mú ηgə lésha ná ndéé kə nyíi njów. A mú kə kwey ná zhwog buud bwə ámə sɛɛηgya.

²⁸ Pyêr mú ci nə bwo ná: «Bɪ mə mpú ná mwâ Yúden jɪ ci kú sɛɛηgya nə mwân ilwoη, kú námə shísh nyə kúná-kúnə. Njɪ, Zembî mə lwágulə mə ná mə ajáláyé nə dúg ηgwól múúd nda sâ jí nə nyéé mísh mə Zembî dí yí, ηkí sâ íci.

29 Gwá wá í ámə sá ná, nji má ámə gwág njúwúlú yí, mə ámə zə kú nə oŋkwafad. Ná ndeé, mə ngə ka ceel mpu sâ bí ámə jôw mə nə ndî yí.»

30 Kəranêy mú bəsa ná: «Í má sá mwôw mánê múús, mə á ngə sá məjəgula ηγεε məwəla məlól mə mpwó-kugá mádí njów, mə mú dúg nji ηgwól muud təl mə mpwóómbúd nə mikáándə mí aŋkəŋkəŋəwâ,

31 a ηgé ci nə mə ná: “Kəranêy, Zembî má magulə məjəgula mwô, nyə awúsáyé míkwiíndyá wó ηgé kwíínd buud nə ndî myá.

32 Kəndúg búúd Zhwópe bwə kág jôw wo Shímun jí nə dúl jínə ná Pyêr yé. A njul njów má Shímun mə də sá ísəy í íkúúdú í cúdú yé, ncindye mən̄.”

33 Ntó námə má á ka leelú kənd buud kə jôw wo yé. Wo má mpu sá nə zələ. Ná ndeé, sə bəsh sə təl mish má Zembî dí ja gaád nə sə má gwágúlə sâ jəsh Zembî nyə ámə lwâm wo nə wo jááwəg sə yí.»

Pyêr mə lás kaand

34 Pyêr mú ka zə lás, nyə ná: «Búbále, mə má mpu ná Zembî nyə a dé dúg búúd məmpwoombú.

35 Jísə nji ná muud yəsh mə gwəzə Zembî a sá tətəlí yé, təə a jí jáyé lwoŋ búúd dí, Zembî mə gwág nyə nywa tεem bə nə a jí jáyé kúl búúd dí, təə jáyé dí.

36 Nyə á kənd bag ə *Izəryél məkál. A bwiing bwo Jəjə Kéél ná buud bwə mú nə ηkul jee cəgə nə Zembî ná sheε nəcé Yésus-Kríst, nyə wə jí Cwamba á buud bəsh.

37 Bi mə mpú məma sâ í á ηgə s̄y tééd Galilê kə wóós Yudéa mpúsə nduwán Yuánes nyə á ηgə cúndə yí.

38 Bi mə mpú ná Zembî nyə a gwáágulə Yésus á Nazarêt Shíshim, yə nyə məma ηkûl. Yésus wəəηgú nyə á ka ηgə kə íkəl ikəl, ηgə sâ buud mənywa, ηgə lwag bəəηg bēsh Njwû məjamb nyə á ηgə lwágulə cúŋ wá, nəcé Zembî nyə á bə nyódí.

39 Sá bāŋ sá á shí dúg sâ jēsh nyə á sá shí *Oyúden nə Yurúsalem yí, nyə muud bwə á bwambələ kwolós dí bwə gwú yé.

40 Zembî nyə a gwûmushi nyə jwôw áléel, a sá ná a lwóyág nyúul.

41 Nji, nyə a shígé lwóya nyúul kúl búúd jēsh dî, í á bə nji sá owúshined Zembî nyə á bwey féesh wá. Mpúsə gwûmúlə nyə á gwûm yí, sənŋ sá á də, sá ηgul.

42 Nyə a lwâm sá nə sá cúndág kéel, sá bwaagulə ná nyə wə Zembî nyə a təl nə a bāg sámb míkuwó nə mimbimbə milésú yé.

43 *Buud ɔ mícúndá bēsh bwə ηgə bwiŋg lân yé ná muud yēsh mə *búgúlá nyə yé a bə nə ijuugá í *mísəm nəcé jíná dé.»

44 Pyêr ηgə ná lás ntáni, Nkēŋkē Shíshim mú shulə wə buud bēsh bwə á ηgə gwágulə lósú yé wá.

45 Obúgula bwə á bə misíyá mí ábɪwáág wá, bəəηg bēsh bənŋ Pyêr bwə á bə gwoəŋg wá, bwə mú káam mbií á nə fəg dɪ jimb lúúd. Bwə á jág bul káam nə Zembî má bále yə búúd bwə cúgé Oyúden

10:38 Luk 4.18; 13.16; Yuá 3.2 **10:39** 3.15 **10:41** 1.4; Luk 24.30-31, 41-43; Yuá 21.12-13 **10:42** 17.31; Rom 14.9; 2Tm 4.1; 1Pr 4.5 **10:43** 13.38; Zhe 31.34 **10:44** 2.4

wá Nkêŋkê Shíshim.

⁴⁶ Nəcə bwé á gwág buud bɔɔŋg bwé ŋgá lás mákálúd, bwé ŋgá ságusə Zembî. Ntó wá Pyêr nyə á ka ci ná:

⁴⁷ «Ye sá nyíŋgəg ban nə buud óga ná bwé kú duwan, í njúl ná bwé má lág námə Nkêŋkê Shíshim nda sá?»

⁴⁸ A mú lwâm ná bwé dúwanugí jínə má Yésus-Krîst dî. Bwé mú ci nə nyə ná bə́nónġ bwé kwóŋ ná já baalé mwôw.

11

Pyêr ŋgə bwiŋg sâ Zembî nyə á sâ yí

¹ Nə *buud ə lwámá nə obúgala wâ Yudéa bwé á ka gwág ná ikúl í cúgé *Oyúden yí bwé má námə lág Milású mí Zembî.

² Ja Pyêr nyə á ka bád kə Yurúsəlem yí, buud ó ábiwáág bwé á ka kə lámusa nə nyə.

³ Bwé nə né ná: «Wo má kə nyíi búúd wá kú ábiwáág dí, binónġ də ídêw səŋ ŋgwúd».

⁴ Pyêr mú ka zə tééd jaawúlə bwo sâ í á cɔ́ yí nə oféél-féélí bêsh, nyə ná

⁵ «Μεε mə á bə Zhwópe. Mə ŋgá jəgala nə Zembî, mə mú seegya nji mə músə nda *shíshim wâm má wú mádí nyúúlúd. Mə mú dúg *ntamá á mísh ná bagá, gúl sâ nda *sanda í njúl ŋgwóslálá məlwə mánġ í ŋgá shulə wú gwôw ŋgə zə mádí.

⁶ Má á ka kənd mísh, mə mpu dúg sâ jɔɔŋg, mə mú dúg ná cínəŋg cwû í á bə, nə ocúdí wâ məkuú mánġ nə bɔɔŋg wá jugú, nə bɔɔŋg bwé də julə mímwə shí wá, nə inunú yá gwôw.

7 Mə mú námə gwág kál í ηgə ci nə mə ná: “Pyêr, tówúg, wo gwúg isâ íni wo dág!”

8 Mə ná: “Mbô, Cwámba. Nəcə sâ jí nə nyecé mísh mə Zembî dí yí, nə sâ íci í abwélé kə mádí mpud.”

9 Kál í mú nyiηgə lás nə mə ja ábécê í ηgə wú gwôw ná: “Sâ Zembî mə fúb yí, kú bæeg nyiηgə ci ná jisə sâ abúbôw.”

10 Í á sá ntó ija ilól, sâ jœηg jêsh mú ηkâη kə gwôw.

11 Ka seegya ná, námə wəla dœηgú di, buud olól bwə mú wós njów sá á bæ yí, bwə ηgə zhu Sezarê, ná bwə ámə ntí bwo mádí.

12 Shíshim mú ci nə mə ná sánôη kág, mə nda zhízhigə. Ból obúgula ósaman bwə mú zə, sánôη mú bæ búúd bœηg nə ndécé bwə mú kə nə sé njów mə múúd bí ηgə ci éne.

13 A mú jaaw sá nda nyə á dág *éηgəles tál nyə njów ηgə ci nə nyə ná: “Kəndug búúd Zhwópe bwə kág jôw Shímun bwə də jôw nə dúl jíná ná Pyêr yé,

14 nyə é zə bwiηg wo kéel í é yə wo cug nə njów wô wêsh yí”.

15 Mə á ka námə tééd nə mə bwiηg bwo kéel, seegya nji Nkəηkə Shíshim mə shwiy bwo nyúúlád námə nda í á bæ nə sé mátéédulé* dí ná.

16 Mə mú téduga ciyá Cwámba nyə á ci yí ná: “Yuánes nyə á ηgə duu buud nə məjúwó, bi bāη bi é duwan nə Nkəηkə Shíshim”.

17 Ntó, ηkí Zembî mə yə búúd yána dé nda nyə a yə námə sá ja sá á *búgula Yésus yí, mə wə zə nə mə sáág ηgáádé nə Zembî?»

11:14 16.31 11:15 2.4 * 11:15 Jwôw lú Pantekôt. (Dúgúg Mis 2.4.) 11:16 1.5

18 Ja bwá á gwág ntúní yí, bwá á salawo, bwá mú ságusə Zembî, bwá ná: «Ntó ji ná Zembî má yə ikúl í cúgé Oyúden yí zhí ná bwá céndúg mítédúgá bwá ηwa Cug.»

Jɔjɔ Kéel í zə kə ikúl ishúsád

19 Ja bwá á gwú Itiyen yí, məma lúmbúlí í á zə bɛ obúgula, bwá mú shîn cɪma, ηgə kə ikul ikul kə kumə Fenísí, nə Shíprə nə Antyósh. Bwá á ηgə bwiing nji *Oyúden kéel.

20 Nji, bósl búúd bwá á bə cínəng bwá njúl buud ó Shíprə nə buud ó Sirên. Bəη bwá á kə kumə Antyósh, bwá mú bwiing Ogurêk Jɔjɔ Kéel mə Cwám̄ba Yésus.

21 Cwám̄ba nyə á ηgə kwíind bwo nə ηkul nyé, zh-wog buud bwá mú *búgula, bwá cénd kuú njəond, yid wə Cwám̄ba.

22 *Dɔ lú óbúgula á Yurúsəlem í á ka gwáduga lân wəəng. Bwá mú kənd Barnábas wu Antyósh.

23 Barnábas wəəng, ja nyə á jé Antyósh a dóg nda Zembî nyə a lwóya mpaam nyé ná, nyə á bul bə nə məshusug, a mú cwîny óbúgula bəsh ná bwá jíig gwoong mə Cwám̄ba dí nə milám myáη myêsh.

24 Nyə á bə jɔ múúd, a njúl lwándúlá nə jɔjɔ Shíshim nə búgé ná cwóó. Bóslágá ncúlyá buud bwá mú kwíduli Dɔ lú óbúgula dí.

25 Barnábas nyə á ka kə Tárus ná a kə ηwa Sôl.

26 Nda nyə á kwey nyə ná, nyə á zə nə nyə Antyósh. Bá bwá mú já cínəngú mbû ncindî, bwá ηgé sɛɛngya nə Dɔ lú óbúgula, bwá ηgé yə ncúlyá buud

11:18 13.48; 14.15, 27; 15.4, 12, 22-29; 17.12; 18.5-11; 19.8-10; 20.21

11:19 8.1-4 11:20 Yuá 7.35 11:21 2.41 11:23 13.43; 14.22;
15.32; 16.40; 18.23; 20.1, 28-31 11:25 9.30

minjígúlá. Nûŋ Antyósh wá *ompwíín bwé á tééd gwiidəw ná okrísten yé.

²⁷ Í á ka zə bə na dúl baan dí ná, bóól *búúd ɔ mícúndə bwé á shulə wú Yurúsəlem kə Antyósh.

²⁸ Ngwól á bwo, nə jínə ná Agabus, músə zə lás nda Shíshim nyə a lwágulə nyə ná. A mú jaaw ná məma yáág-yáág zha í bá bə shí nyêsh dî. Zha nyəəŋg í á shí námə bə fwála Klóod nyə á bə Káázəl yí.

²⁹ Ntó, ompwíín bwé mú ŋwa cígúlá ná bwé zə səəŋg míkwíindyá, muud yêsh wá bímbí á jí nə ŋkul wá yí, bwé kənd bəəŋg óbúgula wá Yudéa.

³⁰ Bwé á sá námə ntó, bwé mú kənd Barnábas bá Sól nə mikwíindyá, bwé kə yə ócúmbá buud wá Yudéa.

12

Eŋgəles mə ká yîl Pyêr mímbwugəd

¹ Baan dəəŋgá Njwú-buud Herod nyə a tééd ná a zə ŋə jugushi bóól búúd ó *Dɔ́ lú óbúgula.

² A mú gwú Zhâk mínyəŋə mə Yuánes nə kafwəle.

³ Nda nyə á dúg ná *Oyúden bwé á ŋə gwág nywa sâ jəəŋg ná, nyə á ka námə bii Pyêr, í njúl fwála lú zan bwé də də íbəléd yâ kú nə *ləvur yí.

⁴ Nyə á bii nyə ntúni, a mú kə wá nyə mímbwug dí, a təl íkínda í ízimbi inɔ́ ná í bááguləg nyə, kínda ízimbi jêsh nə ozimbi onɔ́. Nyə a ŋə téduga ná a bá ka zə təl nyə kəod dí tām buud ja zâŋ *Páska í bá cɔ́ yí.

⁵ Pyêr nyə á ka bæ mímbwugud. Dɔ́ lú óbúgula dāŋ, ŋgá báásulə məjəgula ŋgələ jəgula nə Zembí shú déd kú yəw.

⁶ Búlú í á bæ ná Herod mə bá tâl Pyêr kəod dí nda mán yí, Pyêr nyə á bæ a mbwúg gwád ŋgwóólúla məŋkəda nə mikwoolú mí íŋkwánz mímbá. Nyə a bæ a mbwúg mpədúgá ózimbí obá, isándálé í tál mpumbéd.

⁷ Ka seegya ná ŋgwól *éŋgəles mə Yawé má jé, kúl fúm jəŋg má shwal bæ nə məŋkenya ná ŋgəŋ. Eŋgəles mú yíd Pyêr bugúlu dí, juuməshi nyə, nyə nə né ná: «Nə câ! Wəólúg!» Mikwoolú mí íŋkwánz mí mú shugula wú Pyêr mábwád.

⁸ Eŋgəles mú kwo ci nə nyə ná: «Cɛɛləgá kanda wo bwáád məŋgwub.» A mú námə sá ntó. Eŋgəles ná: «Bwáádúg kúúd gwô, wo bɛg mə.»

⁹ Pyêr mú cúwo tóŋŋ ŋə bɛ éŋgəles, a kú fwo mpu magulə ná sâ éŋgəles ŋgə sá yí jísə búbálé. Nyə á ŋgə ŋwa nda *ntamá á mísh ná bagá.

¹⁰ Ja bwá má cɔ́ cé isándálé ashúshwóógú, bwá cɔ́ ábɛɛ yí, bwá mú jé njuwug íŋkwánz á ŋgɛɛ ŋgwála. Njuwug wəŋg mú juw bwo wáməfwó. Nji bwá á wós tóŋŋ kə njwóŋ dí yí, éŋgəles mú kyey, béégya nə Pyêr.

¹¹ Fug mú zə Pyêr lúúd, a mú ci ná: «Mə má ka mpu já gaád búbálé ná Cwámba nyə ámə nti éŋgəles yé, zə tí yíl mə məbwə má Herod dí ná mə fáámug nə sâ Oyúden bwə ŋgə jii sá mə yí.»

¹² Nda nyə á shîn mpu ntó ná, nyə á ka kə njów má Maríya nyəŋgú mə Yuánes bwə á kwo də jəw ná

Márkus yé. Cínong wá zhwog buud bwá á bæ bwá mə sɛɛngya, bwá ngə jəgula nə Zembî yé.

¹³ Nyə á ka kudə mbê. Ngwól sól məsáal mudá nə jínə ná Rôd mú shísh mbéd kə gwágulə.

¹⁴ A mú yag Pyêr kâl ná ndeé, a kú fwo juw mbê, a mú yida nyiŋgə nə kúlá nə məshusug kə jaaw búúd ná Pyêr təl na mbéd tóón.

¹⁵ Bwá mú ci nə né ná: «Wo ji lad». Nyɛɛ mú námá bwaagulə ná a ngə jaaw búúbálé. Bwá ná: «Engəles yé wá éne.»

¹⁶ Pyêr mú nyiŋgə bul kudə mbê. Bwá mú juw, bwá mú dúg nyə, fəg mú jímb bwo mílúúd.

¹⁷ Nyɛɛ mú fufə bwo mbwê nə bwá jíg kúl-kúl. A mú bwiŋg bwo nda Cwám̄ba nyə ámə yíl nyə njów mímbwug wéeshuli nyə tóón ná. A mú ci nə bwo ná: «Kəgá jaaw Zhâk bânôŋ búól bwááŋg bêsh». A músə kyey kə kâl shúsúd.

¹⁸ Ja mán í á lâm yí, ózimbi məkuú mə á tâw shí nə á Pyêr, bwá kú mpu sâ í ámə sîy yí.

¹⁹ Herod mú kənd búúd məsóógúd, nji bwá kú kwey Pyêr. A mú tâl ísándálé kəodud ná ndeé a mú lwám buud nə bwá gwúg byo. Herod músə shulə wú Yudéa kə Sezarê, kə ji wu.

Engəles mə zó sá ná Herod yág

²⁰ Herod nyə á ka zə bæ nə mbíya zhwunú nə buud ɔ Tir nə bəɔng wâ Sidon. Nda búúd bəɔng bwá á mpu ná məbii máŋ mə á də bul zhu ləom mə Herod ná, bwá á ka tâw cúŋ nə bwá jəlá nə kə dúg nyə, a sáág ná bənonŋ bwá jíig ná shɛɛ. Bwá mú kə

kwambulə nə mwâ mpáánzá* yé Blastos ná a sáág ná bənôn Herod bwə bwámag.

21 Jwôw lú mpwəmə dɔɔŋgá, Herod mú bwáád míkáándé mí ícǐ myé ná ndéé a mú kə ji jiya ícǐ dǐ. A mú ka zə lás nə buud óni kaand.

22 Buud óni bwə mú shwal wá yáŋgá ná: «Dúni kál dúsə nji kál lú Zembî, kú bə kál lú múúd.»

23 Ka seegya ná ŋgwól *éŋgales mə Yawé mə yíd nyə nəcé a bələ kú yə Zembî gúmá jé. A mú yə, mishwóombú dälə nyə.

24 Milású mí Zembî myáá mí mú námə ŋgə kə nji shwóg nə shwóg.

25 Barnábas bá bəŋ Sól bwə mú shîn sá lwámá bwə á kə Yurúsalem yí ná ndéé bwə mú nyiŋgə. Ja bwə nyíŋgə ni, bwə mú kə nə Yuánes bwə á kwo də jôw ná Mǎrkus yé.

13

Nkɛŋkɛ Shíshim mə féesh Sól bá Barnábas

1 Dɔ lú óbúgula í á bə Antyósh yí í á bə nə *buud ɔ mícúndə nə oyíguli. Barnábas nyə á bə cínɔŋg, nə Símyon bwə á kwo də jôw ná Nizher yé, nə Lusyus múúd á Sirên, nə Manaen bá cǐ Herod á tatarâk* bá wɔɔf kál ŋgwúd yé, nə Sól.

2 Dúl jwôw bwə á ŋgə sá mísɔɔn bwə ŋgə cǐ idâw yí, Nkɛŋkɛ Shíshim nyə á cǐ nə bwo ná: «Tálúgá mə

* **12:20 mwâ mpáánzá:** Mwân wɔɔŋgú nyə á bə kágó mílwámá á fúm mə Herod. **12:22** Eze 28.2 **12:24** 2.41 **12:25** 11.29-30

13:1 11.27 * **13:1 Tatarâk:** Ciyá ni í cugé ciyá məkaa; nji í kó ná «ŋgwámuna nyə á ŋgə jwú nə mpál nǐ á ŋkúmba faan yé». Dúgúg námə Mat 14.1; Luk 3.1, 19; 9.7. **13:2** 9.15; 10.19; 22.19; Gal 1.15-16

Barnábas bá Sôl koogú, bwé zé kə sá sáal mé má féesh bwo ná bwé sáág yí.»

³ Ná ndeé, bwé mú jəgula nə Zembî bwé ηgə ci idaw, bwé mú bəd Barnábas bá Sôl məbwə, bwé mú bíd bwo ná bwé kyéyug.

⁴ Ja Nkəηkə Shíshim má kənd Barnábas bá Sôl lwámád ntáni yí, báá bwé mú shulə kə Seləsi, bwé mú ηwa byəól cə kə kóomb ηkwamə† á Shíprə.

⁵ Bwé á kə wós Salaminə, ηgə bwiiηg Milású mí Zembî *məmpáánzə mé mínjígúlá mé *Oyúden dī, bwé ηgə kə nə Yuánes t̄əη kágó mílwámá.

⁶ Bwé mú lína ηkwamə nyəəηg nyēsh ná ndeé kə wós ηgwəla á Pafos. Bwé á kə kwey ηgwól mwā Yúden n̄η Pafos nə jínə ná Bar-Yésus, a njúl muud ncidə, *muud micúndə á məshīgā.

⁷ Bar-Yésus éne bá ηgwəmuna Serzhus Polus wə bwé á ηgə cəgə. Nəgwəmuna nywáá njúl nə fəg, nyə á ka jəw Barnábas bá Sôl nəcé nyə á bə nə məma yéesh ná á gwág kéel mé Zembî.

⁸ Nji, Elimas‡ mú ηgə laa bwo, a ηgə yida cəel shwúguli ηgwəmuna ná a kú *búgula. Jínə lá Elimas í kə ná muud ncidə.

⁹ Sôl, bwé jów ná Pwól yé, mé lwánd nə Nkəηkə Shíshim ná cwóó músə ka dúg Elimas ná figə-figə,

¹⁰ a mú lás nə nyə ná: «Yí! yé mása məkəη nə məshīgā éga, yé mwān mə Njwú məjamb, yé múúd jí kú cəel ótátəlí éga! Wo ayówé ηgələ cəel ntáma jəjə íyug i Cwámaba?

¹¹ Wo zé dúg ja gaád. Mbwə mé Zembî í mé bii

13:3 6.6 **13:4** 10.19; 15.39 † **13:4** ηkwamə: Nyisə bwádə lú shí tətám məjúwó. **13:5** 17.2 **13:8** 2Tm 3.8 ‡ **13:8** Elimas: Dúl jínə dé wə Bar-Yésus. **13:11** 9.8; 22.11

wo. Wo zó fwo bæ áncím-ncím, kú ná dúg mánkenya má jwôw. Wo é ji ntó fwámé fwála.» Pwôl ká námá shîn lás ntáni, gúndá nə yídúgú í mú shulə Elimas míshúd, a mú ηgə lyçda kukúl ηgwúd ηgə sọ muud bíig nyə mbwéd yé.

¹² Nji ηgwámuna nyə á dúg sâ í á s̄y ni yí, nyə shwal bæ mbúgala, njíígúlá nyə á gwág shú má Cwámba yí í má bíi nyə.

Pwôl Antyósh á Písídí

¹³ Pwôl bán̄η buud ó gwoon̄g bé bwé mú kəwa byóólúđ Pafos, kə Pərzhe kóómb shí á Pamúflí. Yuánes mú kə béégya nə bwo n̄ū, nye mú nyingə kə Yurúsəlem.

¹⁴ Bāη bwé mú tí Pərzhe, ηgə kə ná ndéé kə wóós Antyósh á Písídí. Bwé mú kə nyíi *mpáánzə minjígúlá dí jwôw lá Sábaad, kə ji shí.

¹⁵ Ja lólə *mbwoomb məc̄çç nə micilyá mí búúd ɔ mícúndá í á shîn yí, otówe ɔ shwóg wā mpáánzə minjígúlá bwé mú ci nə bwo ná: «Bwaan̄g, ηkí bi básə nə gúl sâ bí bí nə ηkul bándulə búúd nə ndí yí, lásúgá ja gaád.»

¹⁶ Pwôl mú t̄w t̄t̄əlí, a fufə bwo mbwê, a músə lás ná: «Nə bag ó *Izəryél nə bəon̄g bwé ηgə gwóçç Zembî wá, bi ɔ gwágúlé mə.

¹⁷ Zembî á kúl búúd Izəryél jisú ga nyə a féesh osóon̄gú bású. Nyə a sá ná kúl búúd jisú í kág bul mpyáánz n̄ū jiya á Igípten dí. Ná ndéé nyə a yíl bwo n̄ū nə mbwê ηkúl yé.

¹⁸ A mú ηgə jisəw bwo shí a shwéeshá dí kə wóós je kumə mimbú məwûm mán̄.

19 A mú jaŋgulə ílwoŋ í búúd zaŋgbá shí á Kanaan ná ndeé a yə ódâ shí nyáŋ tâŋ lúgí

20 shú mímbû kúná-kúnə mitəd minô nə məwûm mátóon.

«Mpúsə wəŋgə a mú də wéeshali bwo osémbye ɔ mílású ná ndeé zə wósós fwála mə *múúd micúndá Samyéł.

21 Ja jəŋgə bwo mú jii ná bwə bág nə wánŋ njwú-buud. Zembí mú yə bwo Sawul mwân mə Kís a njúl mbyágá á beend mə Bəŋzhamê. Sawul mú jwú nə bwo tâŋ mimbû məwûm mánô.

22 Zembí mú yíl nyə, a mú tâl bwo *Dávid njwú-buud. Dávid wəŋgə wə Zembí nyə á bwiing lân yé ná: “Mə mə dúg ná Dávid mwân mə Yése jisə muud mə kwaga nə tédúgá wâm yé, nyə wə mə bá də sá sâ jêsh mə bá də jii ná a sáág yí.”

23 Nyádí mpwoŋ buud dí wə Zembí nyə a lwándálí mpu yé, a wéeshali Yésus cəgye buud á Izəryél yé.

24 Shúshwóógú ná cəgye wəŋgə zág, Yuánes nyə a zə jígúli kúl búúd Izəryél jêsh nduwán tâŋ yuug ná bwə mə cénd mítédúgá.

25 Ja Yuánes wəŋgə nyə á ŋgə shínal sáal dé yí, nyə á ŋgə ci nə buud ná: “Bí ŋgə ná téduga nə mə wə zə? Mə cugé múúd bí ŋgə téduga ná mə jisə yé. Nji, ŋgwól múúd zag mádí mpúsə. Mə ampíyáyé ná mə cinyug nyə mikwoolú mí mánŋwub məkuúd.”

26 Bwááŋg bêsh, tə mpwoŋ buud mə *Aburaham tə bí bəŋg bí ŋgə gwóq Zembí wá, shé wə Zembí nyə

13:19 Mbá 7.1; Zho 14.1 13:20 OoM 2.16; 1Sa 3.20 13:21 1Sa 8.5, 19; 10.21; 11.15 13:22 1Sa 16.12; 13.14 13:23 Iza 11.1; Rom 1.3; Mbá 5.5 13:24 Luk 3.3 13:25 Luk 3.15-16

á nti kéel á cug dɔɔŋg wá.

²⁷ Buud ó Yurúsalem bêsh nɔ otówe ɔ shwóg bán bwá á shígé mpu Yésus. Bwá á yida cɛɛlɔ nyɔ shwiy. Ntɔ́, bwá á sá ná iciyá í búúd ɔ mícúndá shé má du lɔ́ ósábaad bêsh dí yí í bwámag.

²⁸ Tεεm bæ nda bwá á shígé kwey nyɔ nɔ mɔbɛɛ́ ná a yág ná, bân bwá á ci nɔ Pilát ná a gwúg nyɔ.

²⁹ Námá nji bwá á shîn sá isâ byêsh í á bæ cilyá Kálaad Zembî dí shú dé dí yí, bwá á shul yîl nyɔ lííd bwá kɔ wá nyɔ shwóŋud.

³⁰ Nji, Zembî nyɔ a gwúmashi nyɔ.

³¹ Nyɔ a lwóya nyúúl mɔlú mɔlú, buud bánɔŋ bwá á zhu Galilé bád kɔ Yurúsalem wá bwá á ŋgɔ dúg nyɔ. Buud bɔɔŋg wá bwá músá owúshined bé kúl búúd jêsh dí.

³² Jɔjɔ kéel dɔɔŋg námá wá sá ŋgɔ bwiiŋg bí yí, ŋkaagó Zembî nyɔ a kaag odâ yí.

³³ Zembî nyɔ a sá ná ŋkaagó nyɔɔŋg í zég bwama nɔ sá bwân gwúmáshílɔ nyɔ á gwúmashi Yésus yí. Sâ jɔɔŋg wá jisá cilyá Sôm ábɛê dí yí, ná: “Wo ji mwân waamá, mɔ má byâ wo múús”.

³⁴ Jí ntɔ́. Zembî nyɔ a gwúmashi nyɔ ákandug, a kú ná bá kwo bwo. Ntɔ́ wá nyɔ á ci yé, ná: “Mɔ bá yɔ bí jɔjɔ ísâ mɔ á kaag Dávid yí, mɔŋkaagó má cúgé nɔ ŋkul salan má”.

³⁵ Gwá námá wá á ŋgɔ báásulɔ gúl kúkúl cilyá dí ná: “Wo abúlɛ́ bíd ná jɔjɔ sɔɔl mɔsáal wɔ kág bwo shwóŋud”.

³⁶ Dávid nywáá nyɔ a shí sá mítédúgá mí Zembî

13:27 3.17 **13:28** Luk 23.4, 14-15, 21-23 **13:29** Luk 23.50-56

13:30 3.15 **13:31** 1.3, 8 **13:32** Sôm 2.7; Rom 1.3-4 **13:34**

Iza 55.3 **13:35** Sôm 16.10 **13:36** 2.29

fwála déd. A mú yə, a dəw nə osóóŋgú bé, a bwo.

³⁷ Nji, nyəəŋg Zembî nyə a gwûmashi yé nywáá nyə a shígé bwo.

³⁸ Bwaəŋg bi má jəlá nə mpu ntó ná nyə wə má sá ná bi gwágúg kéel ijuugá í *mísəm mín. Məççə má Moyîz bí á du bə má má á shígé sá ná bi ŋgəg nə bə otátəlî.

³⁹ Nji Yésus wə jísə ná muud yēsh má búgúlá nyə yé, a bə tətəlî ncindî nə ncindî.

⁴⁰ Bi ó bey ná sâ búúd ɔ mícúndá bwé á ci yí, í bwəmag nə bî. Bwé á ci ná:

⁴¹ Bí buud ɔ mpyóŋ, dɔgá,
káámúgâ, bi jímbúg!

Nəcé, té bí ŋgə ná dúgya yí,
mə zə bá sá gúl sâ bi ŋgə dúg,
sâ jí nə ŋkí bi mə gwág nji lâŋ
bí kú *magulə yí.»

⁴² Ja Pwôl bá Barnábas bwé á cúwo tóŋn yí, búúd bwé á jəgula nə bwo ná bwé bəg kwo zə bwiŋg bwo lâŋ ŋgwúd ni Sábaad mə bá bə yé.

⁴³ Ja buud bwé á bwílya yí, fwámé bímbí lú *Oyúden nə bóól búúd bwé á wá milâm mísəən wəŋ dí wá bwé á bə Pwôl bá Barnábas bəŋəŋ kə ŋgə lésha. Pwôl bá Barnábas bwé mú ŋgə wá bwo ŋkul mílámúd ná bwé wág icug byáŋ mpaam má Zembî dí.

⁴⁴ Sábaad nyə á bə yé, buud bwé á zə səŋgya je bə buud ɔ ŋgwéla bēsh ná bwé zə gwágulə kéel mə Cwámba.

⁴⁵ Nda bóól Oyúden bwé á dúg bímbí lú ncúlyá buud bəəŋg ná, bwé á ka zə mpii Pwôl bá Barnábas

váál áuwaguwê, bwé mú ηgə shwána bwo, ηgə lwîy bwo.

⁴⁶ Pwôl bá Barnábas bwé mú mpu jaaw bwo kú nə ifwaas ná: «Í á jəla nə bi wá téédúg gwág Milósú mí Zembî. Nda bí bân mə ka ban myo ná, bi mə lwágulə nə bi ampíyáyé nə cug á kandugə kandugə. Ntó, sá bân mə zá lésha nə ikúl í cúgé Oyúden yí.

⁴⁷ Nəcə Cwámba nyə á ci nə sá ná: “Mə mə təl wo ná wo bág məηkenya mâ ilwon, nə wo kág nə cug kə wósóş íjumə í shíd”.»

⁴⁸ Nji ikúl ishús í á gwág ntáni yí, bwé á bul bə nə məshusug bwé ηgə ságusə kéel mə Cwámba. Bəηg bwé á bə féeshá nə bwé dúgúg cug á kandugə kandugə wá bwé mú bə óbúgula.

⁴⁹ Kéel mə Cwámba í á kyey ləəm wəηg wəsh.

⁵⁰ Oyúden bwé á ka shwambulə fwámé búdá ó ləəm bwé á də gwəç Zembî wá. Bwé mú zə lwágulə Pwôl bá Barnábas cúwúlí nə ndeé bwé wáám bwo kə ntə minji mí shí nyāη.

⁵¹ Pwôl bá Barnábas bwé mú kudə fumbyá mákuú máηúđš shú dán, báá bwé mú kə Ikóniyum.

⁵² *Ompwíin bwé mú lúg lwándúlá nə məshusug nə Nkəηkə Shíshim ná cwóó.

14

Pwôl bá Barnábas Ikóniyum

¹ Í á ka bə, ja bwé á wósóş Ikóniyum yí, Pwôl bá Barnábas bwé á kə mpáánzə minjígúlá. Bwé á kə

13:46 3.26; 18.6 **13:47** Iza 49.6 **13:48** 11.18 **13:49** 2.41

13:51 18.6; Luk 9.5 § **13:51** Ja Oyúden bwé á də kudə fumbyá mákuú dí yí, bwé á də lwágulə nə, kúkúl shí bwé ámə təl mákuú máη yí, bwé mə kál gwo nə buud bí cínəηg wá, nə bwé músə sá nyéé.

14:1 17.2

lésha nə buud mbií á ná *Oyúden nə Oğurêk ηkí bul bulya bwé *magulə búgá.

² Bəəηg Oyúden bwé á shígé magulə búgá wá, bwé mú zə sá ná ikúl í cúgέ Oyúden yí bwé shíηúg obúgula.

³ Nji, Pwôl bá Barnábas bāη bwé á ji cínəηgú fwámé mwôw, bwé ηgə lás kú nə ifwaas. Bwé á ηgə bul ηwa ηkul wə Cwám̄ba. Cwám̄ba ηgə nómé magulə kéel bwé á ηgə bwiιηg yí, a ηgə yə bwo ηkul, bwé ηgə sá *isâ í ntə búúd ηkwónη yí, nə *isâ í mímbágú.

⁴ Buud ə ηgwála bwé mú béégya ígwoonηg íbá, gúl í ηgə bε ishwambulə í Oyúden, gúl í ηgə magulə *buud ə lwámá.

⁵ Nə Oyúden, nə bóól búúd bwé cúgέ Oyúden wá, nə otówe ə shwóg bāη bwé mú zə sá yuug ná bwé jugushi búúd ə lwámá, bwé lúmə bwo məkwóógú.

⁶ Nda búúd ə lwámá bwé á mpu yuug jəəηg ná, bwé mú túb kə Lístrə nə Dérbə, miηgwála myá Likawaní, nə cínəηg mákoogú məkoogú.

⁷ Bwé mú kə ηgə bwiιηg Jəjə Kéél wu.

Pwôl bá Barnábas Listrə

⁸ Nğwól múúd nyə á bə nūη Lístrə kú bwele tōw tətəlí nə məkuú mé. Nyə a byêl mbúmbwúgú, nyə a shígé bwele kyey.

⁹ Dúl jwôw, muud wəəηg nyə á ka ηgə gwágulə nda Pwôl nyə á ηgə lás ná. Pwôl mú dúg nyə ná figé-figé, a mú dúg ná muud éne ji nə búgə nə a ji nə ηkul yâl.

10 Pwôl mú ci nə né gwów-gwôw ná: «Tówúg tátəlí nə məkuú mwô». Muud éne mú sáanz, a mú tééd ηgálə kyey.

11 Buud bwə á bə cínəηg wá bwə mú dúg sá Pwôl má sá yí. Bwə mú ηgə lás gwów-gwôw kəl lú Likawəní dánúđ ná: «Ozembí bwə má bə nda buud ná ndeé bwə má shulə zə sádí».

12 Bwə mú ηgə jôw Barnábas ná Zəs, Pwôl nye ná Hermes* nəcə nyə wə nyə á də bə nə ciyá lésá.

13 Buud bwə á də *búgəla Zəs wá bwə á də bə nə mpáanzə ηgeé nyíηgúlé ηgwəla dî. Fada á yábé wəəηgú músə ηwa míηgwûm mí nteny nə ikəlugú-kəlug í də lugəshi dənd lú zāη yí, bə́nəη buud bwə mú zə kə ηgeε nyíηgúlé ηgwəla. Bwə á cεel kə cígə inteny ná bwə sá Pwôl bá Barnábas *mətúnəga nda ozembí.

Pwôl bá Barnábas bwə jé̄gəli búúd fwámé Zembí

14 Ja *búúd ə lwámá, Barnábas bá Pwôl bwə má gwág ntó yí, bwə mú nyaa míkáándə†, bwə mú sáanz kə nə oηkwiimbyé tām buud,

15 bwə ná: «Buud óga, jáyé ni? Sə búəsə námə búúd nda bî. Sə ηgə yida bwíηη bí Jəjə Kéél ná bi bídúg isá í íkás íni, bi céndúg kuú ηjəənd yid wə Zembí á kuwô. Nyə wə nyə a té gwôw nə shí, nə māη nə isá byēsh bísə cínəηg yí.

16 Nyə á ka yida bíđ té zhúlə yág ná ilwoη i búúd byēsh í ηgəg nə bə byán ηjām nə ijag,

14:11 28.6 * 14:12 nə Zəs nə Hermes: Ogarék bwə á ηgə tédəga ná Pwôl bá Barnábas búəsə ozembí. 14:13 10.25-26; Dan 2.46

† 14:14 nyaa míkáándə: Oyúden bwə á də nyaa míkáándə jaá mpimbə má bul bii lám yí. 14:15 MmN 20.11; 1Kr 8.4-6 14:16 17.30

17 nji nye kú bíd ηgélə lwágulə né a jisə, a ηgə námə sá bwo mpaam. Ntó námə wá á ηgə nti bí ompú bwə ηgə zhu gwów yé, a ηgə yə bí məfwála mámpəg má jóla nə bugəban yí, a yə bí zhwog idəw, a lwándulə bí məshusug mílámúd».

18 Nji, bwə á tɛem lás nə buud óni ntáni, buud óni bwə á shígé leel magulə né bwə bíd sálə bwo *mətúnuga.

19 Bóól *Oyúden bwə mú zə wóós bwə ηgə zhu Antyósh nə Ikóniyum. Bwə mú zə kwambulə nə buud né ndéé bwə mú lúmə Pwól məkwóógú ná lúmə lúmə, bwə julə nyə shí nə shí né ndéé kə wusə bugád. Bwə á téduga ná a má yə.

20 Nji, *ompwíin bwə mú kə lyɛ nyə. Pwól mú wəəl, a mú nyingə kə ηgwəla. Mán mələm, a músə kyey kə Dérbə, bá Barnábas.

21 Bwə mú kə bwiing Jɔjɔ Kéél nŭη Dérbə né ndéé bwə mú bə nə ompwíin fwámé bímbí. Bwə músə nyingə kə Lístrə, cɔ kə Ikóniyum kə wóós Antyósh.

22 Bwə á ηgə wá ompwíin ηkul mílámúd, bwə ηgə cwīny bwo ná bwə sáág zény búgá. Bwə á ηgə lwágulə bwo ná bwə mpúg ná: «Sə mə jólá nə ηgə bwəma nə *incwaw í ntug, sə ηgə ntə ηgə ntə ηgə ntə ná ndéé sə mú ka nyí Faan mə Zembí dŭ.»

23 Bwə á ηgə sá ná, *Dɔ lú óbúgula dēsh dí, bwə féesh bwo ocúmbá buud, bwə ci idəw jəgula nə Zembí, bwə mú ŋwa bwo cwámbulə Cwamba wánj bwə á *búgula yé.

Pwól bá Barnábas bwə nyingə kə Antyósh

24 Bwə mú lína Písídí, kə kumə Paməfilí,

25 bwé bwiing kéel má Zembî Perzhe ná ndéé bwé mú shulə kə Antalya.

26 Kälə wú Antalya, bwé mú nwa byóól kə Antyoósh wú bwé á zhu ja mpaam má Zembî í á féésh bwo ná bwé sáág sáal bwé má sá yí.

27 Ja bwé á kə jé yí, bwé á seeng *Dɔ́ lú óbúgula, jaaw bwo sâ jêsh Zembî nyə á yə bwo ŋkul ná bwé sáág yí, bul bə ná ndéé nda Zembî nyə a má juw zhíí ná ikúl í cúgé *Oyúden yí í mágaləg búgə ná.

28 Bánêŋ *ompwíin bwé mú ji na fwámé məma fwála.

15

Seengyá á Yurúsalem

1 Bóól búúd bwé á shulə wú Yudéa zə ŋgə jíguli obúgula ná: «ŋkí bi mə bə kú síya ábiwáág nda Cɛɛ má Moyíz í ŋgé ci ná, bí cugé nə ŋkul *dúg cug.»

2 Buud bəŋgú bánêŋ Pwól bá Barnábas bwé mú zə séŋusa mákəl, í mú sá fwámé zhuyâ. Cígulá í mú zə bə ná Pwól nə Barnábas, nə bóól óbúgula bwé kág nə lésú wəŋg Yurúsalem kə lwágulə *buud ɔ lwámá bánêŋ ocúmbá buud.

3 *Dɔ́ lú óbúgula í músə kənd bwo. Bwé mú líina Fenisí nə Samaríya, bwé ŋgé bwiing buud nda ikúl ishús í má cénd mítédúgá ná. Sâ jəŋg í mú ŋgə bul sá bóól óbúgula məshusug.

4 Ja bwé má kə jé Yurúsalem yí, nə Dɔ́ lú óbúgula, nə buud ɔ lwámá, nə ocúmbá buud, bēsh bwé mú lég bwo. Bâŋ bwé músə jaaw bwo bímbí dēsh Zembî má balan nə bwo sáal dé dí yí.

⁵ Bóól óbúgula bwé á bə ŋkəəmú *Ofarizyēŋ dí wá bwé mú báásulə né í ji ná ikûl í ŋgə cénd mítédúgá yí í ŋgəg nə síya ábiwáág, bwé bɛ námá Məcɛɛ mə Moyîz.

⁶ Buud ɔ lwámá nə ocúmbá buud bwé mú ka zə seɛŋgɔ, zələ faas lósú wəɔŋg.

⁷ Buud bwé mú námá bul sɛŋusa mákəl. Ntó, Pyêr mú ka zə lás. Nyə ná: «Bwaanɔ, bi mə bwey mpu ná Zembî nyə a féesh mə wa bídí mwôw mə ashúshwóógú dí, a kənd mə ná mə kág bwiinɔ ikûl ishús Jɔjɔ Kéél, bwé búgúlág.

⁸ Nyɛɛ muud mə mpú mílâm mí búúd yé, nyə a lwágulə né a mə magulə ikûl, a yə bwo Nkɛŋkɛ Shíshim námá nda nyə á yə sə ná.

⁹ Nyə a shígé wá mbéégí mpédúgá sənŋh ikûl. Nyə a fúb námá bwo mílâm nəcé bwé bələ nə búgá.

¹⁰ Nəcə jí bí é ka zə shweenzh Zembî, zə zhimb *ómpwíín məma mbag wúsə nə tɔɔ impáámə bísí, tɔɔ sáméfwó sá á shígé bə nə ŋkul mə jisəw yí?

¹¹ Nji sə ŋgə *magulə né sə mə dúg cug mpáam mə Cwámba Yésus dí, ntó námá wə jí nə ikûl yé.»

¹² Buud bəsh bwé mú ji ókúl-ókúl, ka gwágulə Barnábas bá Pwôl, gwágulə nda Zembî nyə á balan nə bwo, *isâ í ntɔ́ búúd ŋkwónh yí nə *isâ í mímbúgú í ŋgə sɛy ikûl ishús dí ná.

¹³ Ja bwé mə shîn bwiinɔ yí, Zhâk mú ka zə lás, nyə ná: «Bwaanɔ, bi ɔ gwágúlə mə.

¹⁴ Shímun mə kúnəw shîn jaaw sə nda Zembî nyə a sá ná: ná nyə á kənd mísh ikûl ishúsúd kə féesh búúd bwé ŋgə bɛ jínə dé cínəŋg wá.

15 Sóólúgú wəŋg í bwəma nə sâ *búúd ə mícúndá bwé á ci yí. Nəcé jisə cilyá Kálaad Zembî dí ná:

16 Mpásə isâ íni, mə bá kwo zə lwə banda mə *Dávid.

Mə bá seŋg íbúgúlə yâ cínəŋg
nə ndéé mə kwo təl banda dəŋg tətəlí.

17 Ja jəŋgə, buud bəsh bwé bá sə Cwámba.

Haaw, buud ə ílwoŋ byəsh mə á jəw nə í bəg jínə dām
yí.

Ntó wá Cwámba nyə á ci yé.

18 A má sá íyuug byé sá má bwey mpu wúlə yág yí.

19 «Sâ jəŋg wə mé mə dúg nə, ilwoŋ í búúd í ŋgá cénd kuú njənd ŋgə yid wə Zembî yí, sə ajəláyé nə wá bwo məkwowula cəgud.

20 Nji, sə cíləg bwo nə bwé sásúləg məlwaagəwo má ózembî ó áyadúg, nə məlwaagəwo mâ janǵálə múúd biná kú nə bâ, nə məlwaagəwo mâ dələ cúdú nyə ámə yə məcií kú shwiy yé, nə dələ məcií.

21 Sə má mpú nə tééd íkala í búúd í ayág óbwiinǵye ə lân ó Moyíz básə míŋgwəla myéshud. Mwəw mə Sábaad məsh dí, bwé lə mícilyá myé *məmpáánzə mə mínjǵúlə məshud.»

22 Ntó, nə buud ə lwámá, nə ocúmbá buud, nə Də lí óbúgula dēsh bwé mú dúg nə bwé jələ nə féesh bóól búúd bənəŋ Pwəl nə Barnábas bwé kəg Antyósh. Bwé músə kənd bóól fwámé búúd wá Də: nə Yúde bwé á də námə jəw nə Barnábas yé, nə Sílas.

23 Bwé mú kənd bwo nə kálaad éga ná:

15:16 Amo 9.11-12; Iza 45.21 15:19 Gal 5.3 15:20 15.29; 21.25
dələ cúdú: 1Kr 8.1-13; 10.23-33 *janǵálə múúd biná kú nə bâ*: Ləv 18.6-18 *cúdú nyə ámə yə məcií kú shwiy yé*: Ləv 17.15 *dələ məcií*: Ləv 17.10-14 15:21 13.15 15:22 11.18; 16.4

Sá, buud ɔ lwámá nə ocúmbá buud nə bóól óbúgula bēsh, sá mé bəda bí obúgula bí cúgé Oyúden wá, bí bəɔŋg básé Antyósh nə Sirî nə Silisî wá.

²⁴ Sá mé gwág kúga ná bóól búúd bású bwé á zə nə minjígúla myáŋ nŋ bídí zə sá ná mitédúgá mí búbúlóg bí mílámúd. Sá dí sá á nti bwo.

²⁵ Gwé wé sá bēsh sá ámə bə cúnj ná sá mé féesh búúd bwé zég nŋ bídí, bənŋ Barnábas bá Pwól omínyɔŋú bású wá celi,

²⁶ buud bwé á mé keenzh ícug byán shú jíná mé Cwám̄ba wúsú Yésus-Kríst wá.

²⁷ Sá mé ka nti bí Yúde bá Sílas ná bwé zég báásulə jaaw bí sá sá ŋgə cilə ga.

²⁸ Nə Nkɛŋkɛ Shishim, nə sá, sá mé dúg ná sá ajáláyé nə zhimb bí wúl mbag, sá mé cilə bí nji isá bí cúgé nə ŋkul kwanz yí:

²⁹ bi mé jəlá nə sásulə ocúdu buud bwé ámə cígə shú ózembí ó áyadúg wá, bí kú də də məcíí, kú də cúdu nyə ámə yə məcíí kú shwiy yé, bí kú də sá jaŋga. Bi mé ká də sásulə ísá íní, í bə bí mpwogé. Bi ó ji ná shɛɛ.

³⁰ Yúde bá Sílas bənŋ Pwól nə Barnábas bwé mú béégya nə obúgula, bwé mú shulə kə Antyósh. Bwé mú kə sɛɛŋg óbúgula, yə bwo kálaad.

³¹ Bwé mú lɔ kálaad ná ndéé a mú wá bwo ŋkul mílámúd, bēsh bwé mú bul bə nə məshusug.

³² Nda Yúde bá Sílas bwé á bə *buud ɔ mícúndé ná, bwé á ka námé kwo də lésha nə obúgula, də cwīny bwo, də wá bwo ŋkul mílámúd.

33 Bwá á ji cínəŋgú fwámé fwála ná ndéé obúgula bwá mú jána nə bwo ná bwá nyíŋgəg nə shee kə kwey búúd bwá á nti bwo wá.

34* [Nji Sílas mú kwey nə nyə anyíŋgáyé, nyε mə ji wu.]

35 Pwôl bá bəŋ Barnábas bwá á ji námə cínəŋg Antyósh. Bánəŋ bóól óbúgula bwá ŋgə yə buud minjígulá, bwá ŋgə bwiŋg jəjə lân á kéel mə Cwámba.

36 Mpúsə baalé mwəw, Pwôl mú ci nə Barnábas ná: «Shwə nyíŋgəg ná kə ŋgə dúg omínyəŋú búsu míŋgwəla myəsh shwə á bwiŋg kéel mə Cwámba myá. Í jii nə shwə mpúg nda bwá mú ŋgə bə ná.»

37 Barnábas nyə á ka námə jii nə bwá kəg nə Yuánes nyə á bə nə dúl jínə ná Márkus yé.

38 Pwôl nyε mú dúg nə bwá ajáláyé nə kwo kə nə muud nyə á fwo kə mpánɡulə bwo nə iséy, kə béégya nə bwo Paməfilí yé.

39 Bwá mú sənusa mákəl nə ndéé bwá mú béégya. Barnábas mú ŋwa Márkus, báá bwá mú ŋwa byóól kə Shíprə.

Pwôl mə zə nyiŋgə kyey, bá Sílas

40 Pwôl nyε mú féesh Sílas nə bá bwá kə. Obúgula bwá mú jəw Cwámba nə a jáándug nə bwo mpáam nyéd.

41 Pwôl mú jaand Sirí nə Silisí, a ŋgə wá mədə mə óbúgula ŋkul míláméd.

* 15:34 Míl mícilyá mí ayág mí cugé nə iciyá íga. 15:37 12.12
15:38 13.13 15:39 13.4 15:40 14.26

16

¹ A mú kə wóós Dérbə, kumə Lístrə. A mú kə kwey ηgwól *mpwíin nûη nə jíná ná Timotê. Timotê wəəηgâ nyəəηgâ njúl shilə *Yúden mbúgula Yésus, sóəηgâ nye njúl mwâ Garêk.

² Obúgula wâ Lístrə nə Ikóniyum bwá á ηgə bwiing lâη má Timotê nə a jì jə múúd.

³ Pwól nyə á ka cəel ná bá bwá kə. A mú ηwa nyə, a sá nyə ábiwáág nəcé ηgələ bæemb *Oyúden wâ shí nyəəηg nəcé nda bwá á bwey mpu ná sóəηgâ jisə mwâ Garêk ná.

⁴ Míηgwála myêsh bwá á ηgə kə myá, bwá á ηgə kala obúgula micígulá *búúd ɔ lwámá nə ocúmbá buud wâ Yurúsəlem bwá á ηwa myá, bwá ηgə tâl obúgula məkuú shí ná bwá bég micígulá myəəηg.

⁵ Mədɔ mə obúgula mə mú ηgə lal, buud bwá ηgə kwídəli jwəw dēsh.

⁶ Pwól nə gwoong jé bwá mú lína Frizhî nə shí á Galátia lína línág nəcé Nkəηkê Shíshim nyə a shígé magulə ná bwá bwíingug kéel Azî.

⁷ Ja bwá mə kə wóós íjumə í Mishî yí, bwá mú ηwá kə Bitinî, ηjì Shíshim mə Yésus kú magulə.

⁸ Bwá mú ka lína Mishî ná ndéé kə wóós Truwás.

⁹ Gúl búlú dí, Pwól mú dúg *ntamá á mísh ná bagá, ηgwól múúd Masedwân tâl ηgə téég nyə məbwê ná: «Zaá Masedwân, zə kwíind sê.»

¹⁰ Nda nyə á dúg ntó ná, sá á shwal zə sɔ ná sá mə ké Masedwân, sá ηgə mpu búbélé ná Zembî ηgə jəw sə wu ná sá kəg bwiing kéel.

16:1 14.6 **Timotê:** Rom 16.21; 1Kr 4.17; Flp 2.19; 2Tm 1.5 **16:2**
6.3; Flp 2.20, 22 **16:3** Gal 2.3-5; 1Kr 9.20 **16:4** 15.22-29 **16:5**
2.41 **16:6** 10.19

¹¹ Sá mú ηwa byóól Truwás, sé kə ná tíη kə wóós Samotaras. Mán məlêṃ sé ó kumə Neyapolis.

¹² Tíle cínəηgú sé mú kə Filipî, ηgwála ashúshwóógú á mpál shí Masedwân. Filipî wəəηgú njúl ηgwála ózhul ɔ Róma, sé mú ji cínəηgú baalé mwôw.

¹³ Jwôw lú Sábaad sé mú cúwo wú ηgwála, kə bwûη lú ηgwə́, wú sé á téduga né bwé á kwambələ ηkúmba kúl shú májəgula wá. Sé á ka bæ sé njúl nûη, sé ηgé lésha nə budá bwé á seηgya cínəηg wá.

¹⁴ Ngwól múdá nə jínə né Lidiya nyə á zhu ηgwála á Tiyatîr, nyə á du kusha ijimé í míkáándé mí atítî; mudá wəəηgú nyə á du gwə́ Zembî. A mú du gwágulə Pwôl né ndéé Cwámba mú bēny nyə lâṃ né a mágələg lósú má Pwôl.

¹⁵ Ja múdá éne nyə á ka duwan nə buud ɔ njów bé bēsh yí, nyə a téég sê məbwê ná: «ŋkí bi má kwey né mə ji mbúgula mə Cwámba, zəgá ji mэдí njów.» A mú yímbəli sé né sé mágələg.

Sáal mə Pwôl bá Sílas Filipî

¹⁶ Í á ka zə bæ, dúl jwôw sé ηgé kə kúl sé á du jəgula yí, dúl sás mú zə bwəma nə sê. Sás dəəηg í á du sá ísəy í málwaa. Nyə á bæ nə jamb lú lweendí, lweendí jəəηg dúgə yə buud bwé á bæ nə nyə wá zhwog məbii.

¹⁷ Sás dəəηg mú zə ηgə bə Pwôl, a ηgé kîm gwów-gwôw ná: «Buud óga búse osóol ɔ məsáal ó Zembî á gwów-gwôw. Bwé ηgə jaaw bí zhí á cəg.»

¹⁸ Nyə á ka námə du sá ntáni mwôw ηkí bulya ná ndéé Pwôl mú lwáduga nyə, a mú yid dúg nyə

mpúsə, a mú lás nə jamb ná: «Jínə mə Yésus-Kríst dî, mə yímbəli wo ná wo wúg múdá éne dí!» Shíshim músə námə cúwo cé nə cé.

19 Nda búúd bwə á bə nə nyə wá bwə á dúg ná búgə jáŋ bwə də bə nə məbii yí í mə jímb ná, bwə mú bii Pwól bá Sílas, wádugə kə nə bwo ósémye ó míləsú dí wú buud bwə á də σεηγγα tām dánd wá.

20 Bwə mú kə lwóya bwo ótówe ɔ shwóg dí, kə shwəman bwo ná: «Buud óga bwə má təl sá ηgwəla ná shwuu. Bāŋ bwə njúl *Oyúden,

21 bwə ηgə zə jígəli buud məfúlú mə ajəláyé ná sá buud ɔ Róma sá bwélég magələ má.»

22 Buud bwə á bə cínəŋg áncuncuma wá bēsh bwə mú shwal mpíi bwo. Otówe ɔ shwóg bwə mú tí bwo mikáándə, bwə lwām buud ná bwə yídúg bwo nə milwóŋ.

23 Bwə mú danɣələ cú bwo na ná ndéé bwə kə wusə bwo njów mímbwug, bwə nə mása á njów mímbwug ná: «Wo ɔ mpú ηgə baagəsə sá buud óga».

24 Nji mása á njów mímbwug nyə á gwág ntáni yí, a kə ntāg fad bwo kúl fúm dí cwû, a wá bwo mímbwagə məkuúd.

25 Ngeé tām bulú, Pwól bá Sílas bwə mú ηgə jəgəla nə Zembí bwə ηgə sey isusa gúmálələ Zembí. Bwə á ηgə sá ntó míl mímbwug myēsh mí ηgə gwágələ bwo.

26 Seegya ná shí í mú jág ntaŋəsə mbií á ná mənuyŋ mə njów mímbwug mə ηgə shwágəsa máshugəd. Mimpumbé myēsh mí mú námə ləel shîn juw, mímbwug myēsh məŋkəda shîn sémb.

27 Mása á njów mímbwug músə juum. A mú dúg mímpumbé ná bagə, a mú ntāg wéem kafwəle ná a

gwílyá nyúul, a ηgá téduga ná mimbwug mí má shîn túb.

²⁸ Pwôl músə ka kîm nə ηkulû ná: «Kú sá wóméfwó məbêw. Sə bêsh sá búsə wa.»

²⁹ Mása á njów mímbwug mú jêw buud ná bwé zég nyə nə məlamba. A mú ηgə lilya, a mú fwágəwa kə, kə búla Pwôl bá Sílas shí məkuú,

³⁰ a mú ηwa bwo kə nə bwo tóón kə jî bwo ná: «Omása e, mə sáág jí shú ná mə dúgúg cəg?»

³¹ Bwé mú bəsa nə nyə ná: «Búgúlág Cwámba Yésus, wo bəg *dúg cəg, nə woméfwó nə njów wô wêsh.»

³² Bwé mú bwiing bwo kéel mə Cwámba, nə nyə nə buud ə njów bé bêsh.

³³ Námə wəla dəəngú, tām bulú, mása á njów mímbwug mú kə nə bwo kə gusa bwo məfəη ná ndéé, nə nyə nə buud ə njów bé bêsh bwé mú duwan.

³⁴ A mú kə nə bwo nyádi njów kə yə bwo idəw. Nə nyə nə njów yé wêsh bwé mú kəəs nə məshusug nəcé bwé búgúlálə Zembî.

³⁵ Ja mán í á lâm yí, otówe ə shwóg bwé á ka kənd ifulish kə ci nə mása á njów mímbwug ná: «bí dúg búúd óni bwé kég.»

³⁶ A mú kə jaaw Pwôl ná: «Otówe ə shwóg bwé má nti búúd zə ci nə mə ná mə bí dúg bí, bí kyéyug. Ntó, bí báá, cúwógá tóón bí kég ná shεε.»

³⁷ Na wə Pwôl mə cí nə bwo ná: «Bwé ámə yíd sá tām buud kú námə jî sá kəəd, í njúl ná sá búsə buud ə Róma. Bwé mú wusə sá mímbwugəd. Ja gaád bwé cəel zə bíd sá nyima buud kú mpu. Mbô! Í ábəyé ntó! Bwéméfwó bwé zég bíd sê!»

38 Ifulish í mú kə jaaw ótówə ɔ shwóg iciyá íni byêsh. Bwé mú bul bæ nə ifwaas nə gwágələ ná buud bəəŋg búəsə buud ɔ Róma.

39 Bwáméfwó bwé mú kə cweel bwo milâm, wéeshəli bwo tóón, bwé mú jəgəla nə bwo ná bwé kyéyug wú ŋgwála wəəŋgád.

40 Pwôl bá Sílas bwé mú wú njów mímbwug bwé mú kə Lidiya dí njów. Bwé mú də cwîny óbúgəla ná ndéé bwé músə kyey.

17

Sáal mə Pwôl Tesaloníka nə Beré

1 Bwé mú líina Amfípolis nə Apoloniya, bwé kə wósó Tesaloníka wú *Oyúden bwé á bæ nə *mpáánzé minjígúla wá.

2 Pwôl mú kə bwəma nə Oyúden bəəŋgú námə nda nyə á də bwey sá ná. Bónón bwé mú ji mwôw mə Sábaad məlól, a ŋgə lésha nə bwo,

3 ŋgə jígəli bwo nda mícilyá mí Kálaad Zembî mí ŋgə ci ná. Ná: «Í á jəla ná *Kríst júgug ná ndéé a yə, a mú gwúm.» Nyə nə bwo ná: «Kríst wəəŋg wə Yésus mə ŋgə bwiŋg bí éga.»

4 Bóólágá Oyúden bwé mú magələ njígúla wəəŋg. Bwé mú seəŋgya gwoəŋg nə Pwôl bá Sílas. Bóól zhwog Ogurék bwé á də gwəq Zembî wá bwé mú námə sá ntó, tɛem bæ námə bóól ncúlyá fwámé búdá wá cínəŋgú.

5 Nji, Oyúden bwé mú zə jág shîŋ bwo. Bwé mú kusə wəáməshé-mbéshe wá nyaan milâm bwé á də

16:40 11.23 17:1 1Te 2.1-2 17:2 9.20; 13.5, 14, 44; 14.1; 16.13; 17.10, 17; 18.5, 26; 19.8-9; 28.17 17:3 3.18 17:4 13.50; 16.14; 17.17 17:5 Yason: Rom 16.21

ji ntó kú nə iséy wá, bwé zə shwambələ búúd nə ndéé təl ηgwála nə shwuu. Bwé músə kə Yason dí njów nə bwé kə bii Pwól bá Sílas, zə nə bwo tām buud.

⁶ Nda bwé á shígé kwey bwo ná, bwé mú bii Yason bənêη bóól óbúgula, kə nə bwo ójwú ó ləəm dí bwé ηgá kîm ná: «Məηkúmbə mə búúd mə ηgá wá zhizhəəm shí nyêsh myá mí mé wóós wa.

⁷ Yason nyə a bále lég bwo nyédí njów, í njúl nə bwé aηgê nə bísh məççç mə Káázəl, bwé ηgə yida ci ná wúl Njwú-buud íshús wúsə, nə wé wé Yésus.»

⁸ Oηkwiimbyê bánj óni bwé mú kənd buud milâm gwôw təə ojwú ó ləəm bêsh.

⁹ Ojwú bwé á zə bíd Yason bənêη bóól óbúgula óni njí bwé mé fwo wá myéna kwiidúle mányúul.

¹⁰ Obúgula bwé mú ləelú kənd Pwól bá Sílas Berê bulú nə bulú. Ja bəη bwé á kə wóós Berê yí, bwé á kə mpáánzə minjígúlá.

¹¹ Oyúden wá Berê bwé á bə nə jə mílâm ntə bəəηg wá Tesaloníka. Báá, bwé á lég kéel nə məjigəwa, bwé mú də bigas mícilyá mí Káaad Zembî jwôw dêsh shú nə bwé dúg mpu ηkí minjígúlá mí Pwól mísə tútəlí.

¹² Zhwog buud bánj bwé á *búgula, nə bóól zhwog budá Ogarêk, fwámé búdá, nə zhwog budúm námá.

¹³ Ja Oyúden wá Tesaloníka bwé á gwág nə Pwól mə kə námá bwiing Milésú mí Zembî Berê yí, bwé á tí námá kə wu, kə wá zhizhəəm, kə sá nə buud mitédúgá mí búbulóg mílúúd.

14 Obúgula bwé mú ntâg læel ηwa Pwôl kænd nyə kóómb á mâη. Sílas bá bân Timotê bwé mú lág Berê.

15 Buud bwé á kə lúgal Pwôl wá bwé á kə nə nyə kə kumə Atên, bân bwé mú nyingə. Pwôl mú ntî bwo nə məkál shú má Sílas bá Timotê ná bwé léélug kə kwey nyə.

Sáal mə Pwôl Atên

16 Ja Pwôl nyə á ηgə bwánd Sílas bá Timotê Atên yí, lâm í á bul cey nyə cwû nə dúgúlə ná buud ɔ ηgwála wəɔηgú bwé á ηgə gwɔɔ zhwog ivuguli í ózembî ó áyadúg.

17 Nyə á ka ɗu kə *mpáánzə minjígúlá kə ɗu lésha nə bwo nə bóól búúd bwé á ɗu gúmal Zembî wá, a ɗu námá kə jwðw dēsh tām dánd kó ɗu lésha nə buud á kwéy wú wá.

18 Bóól məma wəáfaas mitédúgá bwé á ɗu námá lésha nə nyə, bwé njúl buud ɔ Epikyur nə bəɔηg ɔ Stoyik. Bóól bwé mú ka ɗu jî ná: «Jí gwáméfwó lás-lás múúd ga ηgə ci yí?» Bóólúgá ná: «Jísə nda a ηgə bwiηg lâη ózembî sá abwélé gwág wá.» Nəcé Pwôl nyə á ηgə bwiηg lâη má Yésus nə gwûmálə nyə á gwûm yí.

19 Bwé á ka ntâg ηwa Pwôl, kə nə nyə buud onání bwé á ɗu seηgya Areyopagos dí wá. Bwé nə né ná: «Fwog ná mpu jaaw sá wó njígúlá ágúgwáan wó ηgə kyey nə ndí ni.

20 Wo má sá ná məlwə məsú má gwágúg isâ í agúgwáan. Sə má cɛel wámbulə isâ byəɔηgú.»

21 Buud ɔ Atên bēsh nə ojón bwé á ɗu ji wu wá bwé á ɗu cínɣuli fwála dánj njí dúlə ηgə bwiηg nə

ngə gwágulə milánj mí agúgwáan mí ngə kúnəw wóós myá.

²² Nə ndeé, Pwôl tál na tútám Areyopagos a mú ka zə lás nə buud ná: «Yé búúd ɔ Atên, mə má dúg nə íkóómb byêsh dí bɪ mə jág bul cɛɛl yábá.

²³ Nəcə ja mə má ngə kyey bídí ngwála ngə dúg bín ísâ bí ngə yə gúmá yí, mə ámə kwey ngwól *alatâr nə cilyá ná: “Nyíga jɪ shú má Zembí sá ampúyé é”. Sâ bí bân ngə yə gúmá kú mpu ni, gwá wá mé má ngə zə bwiing bí yí.

²⁴ Zembí nyə á té shí nyêsh nə isâ bísə cínəng yé, á jɪ Cwám̄ba á gwôw nə shí yé, nyə ádé jɪ mámpáánzə búúd bwá shúmá nə məbwə má.

²⁵ Sáal dé í ádé sɪy məbwə mə búúd dí námá nda á jɪ ná buud bwá sáág nyə gúl sâ. Nyɛɛ muud ngə yə sá bêsh cug nə məyɔwɔda nə bíl ísâ byêsh yé, sâ í cúgé nə ŋkul fúfə nyə.

²⁶ «Nyə a té ilwon í búúd byêsh í ngə zhu wá muud ngwúd, ná ilwon byɔɔng í jígɔ shí nyêsh dí. Nyə á cɛɛlə buud məfwála mə cug, a tál námá bwo minjɪ mí máshí bwá ngə jɪ má.

²⁷ Nyə a sá ntó ná buud bwá sɔ́ɔg nyə, bwá ngəg bwówulə ka bwá é kwey nyə, í njúl ná a cugé shwóg-shwóg nə sâ.

²⁸ Nəcə, cug sá ngə cugə yí, í ngə zhu nyádí, nyə wá ngə sá né sá ngəg nə kuwo, nyə wá ngə sá né sá bég sâ sá búsə yí. Sâ jɔɔng wá bóól ócile ó ókálaad bún bwá á cɪ yí, ná: “Nəcə sá búsə mpəg jé”.

²⁹ Nda sá búsə ka bə mpwon buud nyé ná, sá ajóláyé nə téduga nə Zembí jisə nda or ŋkí nda

17:24 7.48; Sôm 146.6; 10j 8.27 **17:25** Sôm 50.10-13 **17:26**
Mbá 32.8; Zhb 12.23 **17:27** Iza 55.6 **17:28** Mət 1.27 **17:29**
19.26; Iza 44.9-20

kwóógú bwé dɛ lúlə *mwaanê nə ndî yí ñkí gúl jimá kwóógú sâ búúd ɔ ikəŋ bwé yágúlə nə milúu ná ndéé bwé mú caag yí.

³⁰ Zembî nyə aŋgê ná nə kənd mísh máfwála búúd bwé á dɛ bə jág dí má. Nji, a ŋgə jôw buud bēsh íkál byēsh bwo njúl yí ná bwé céndág mítádágá.

³¹ Nyə á má təl ñkúmba jwôw á bá cígal mílésú myâ shí nyēsh sémyé á tútəlí yí nda múúd nyə á féesh yé má bá zə sámb ná. Nyə a lwágulə buud bēsh yuug ná nyə á féesh muud wəŋgú gwúmúshílə nyə á gwûmushi nyə yí.»

³² Nji bwé á gwág Pwôl má ci ná muud nyə a gwûm yí, bóól bwé mú tééd ŋgələ cágulə nyə, bóólágá bāŋ ná né ná: «Sé é bá kwo gwágulə wo nə lâŋ wô ni gúl ja.»

³³ Na wé Pwôl nyə á zə béégya nə bwo yé.

³⁴ Nji, bóólágá báá bwé á shí leedya nə nyə, bwé *búgula. Í á bə buud nda Denis muud Areyopagos, nə mudá bwé á dɛ jôw ná Damaris yé, nə bóólágá námə na.

18

Sáal mə Pwôl Kərənt

¹ Ja ísâ íni í má shîn bə ntúni yí, Pwôl músə wú Atên kə Kərənt.

² A mú kə kwey ŋgwól *Yúden nûŋ nə jínə ná Akilas, a njúl muud á Pôŋ. Akilas éne bá mudá yé Priska bwé á ŋgə kúnəw wóós, bwé ŋgə zhu Itali nəcé Klóod nyə a wíŋg Oyúden bēsh ná bwé wúg Róma. Pwôl mú seŋgya nə bwo.

³ Nda í á nyîn ná b́nónḡ bwé á j́g váál íséy ḡgwúd ná, b́nónḡ bwé mú ji kúl ḡgwúd d́ s̄y. Bwé á d́ laad m̄banda n̄ míkáándá*.

⁴ Pwól nyə á ka d́ k̄ lés̄ha n̄ buud *mpáánz̄ó minj́gúlá d̄i mw̄w má Sábaad m̄esh, a dúgá mpu sá ná Oyúden n̄ Ogarêk bwé mágul̄g k̄él.

⁵ Ja Sílas bá Timotê bwé á wóós wúl̄ Masedwân yí, Pwól nyə á ka z̄á wá nyúul nyé nyêsh bwiḡgúl̄ k̄él d̄i, a ḡgá mpu bwaagúl̄ Oyúden ná Yésus wá jis̄a *Kr̄ist.

⁶ Nji, Oyúden bwé mú z̄á bul f̄am nyə, bwé d́ jág lw̄y nyə. Pwól mú ka sam̄s̄ míkáándá nyə n̄ bwo ná: «Mpwene wún m̄ jágw̄ n̄ biméfwó, kú b̄ m̄. M̄e m̄ z̄á ka yág kóómb búúd bwé cúḡé Oyúden wá jaá gaád.»

⁷ A mú wú na k̄ nyí njów má ḡgwól múúd bwé á d́ j̄w ná Titiyos Yustos yé. Muud w̄wḡḡ nyə á d́ gúmal Zembî, njów yé ni i njúl koogá l̄ mpáánz̄ó minj́gúlá.

⁸ Kr̄ispus múúd nyə á b̄ njwû á mpáánz̄ó minj́gúlá yé nyə a *búgula Cwám̄ba n̄ njów yé w̄esh. Zhwog buud ó K̄r̄ent bwé á d́ gwág Pwól wá bwé á búgula námá, bwé mú ḡḡ duwan.

⁹ Pwól mú dúg *ntamá á mísh ná bagé gúl búlúd Cwám̄ba ḡgá c̄i n̄ nyə ná: «Wo kú fúnd̄a. W̄e ḡgag n̄ lás, wo kú ji kúl-kúl,

¹⁰ n̄c̄é m̄ ji n̄ wo, múúd cuḡé n̄ ḡkul kún̄ya n̄ wo ná a sá wo b̄w. M̄ ji n̄ búúd ḡkí bulya wa ḡgw̄la gaád.»

18:3 20.33-34; 1Kr 4.12; 9.12-18; 1Te 2.9; 2Te 3.7-9 * **18:3** M̄nj m̄banda má a d́ b̄, bwé laad káándá m̄bi í ná bwé ká w̄ef í b̄ banda. **18:5** 11.18 **18:5** 3.26; 5.42 **18:6** 13.51; 20.26 **18:8** 8.36 **18:9** Iza 41.10; Zhe 1.8; 1Kr 2.3-4

11 Pwôl nyə á ji na mbû ncindî nə oŋkwoond ósaman, a ŋgə bwiŋg bwo Milésá mí Zembî.

12 Nji, ja Galiyôŋ nyə á bæ ŋgwómuna íjwûga yâ Róma í á tâl Akayî yí, Oyúden bêsh bwé á tów ciŋcindê nə Pwôl, bwé mú bií nyə kə nə nyə ósəmbye ɔ mílésú dí

13 kə shwəman nyə ná: «Muud éga ŋgə shwúguli buud ná bwé yág Zembî gúmá mbií í yídá lúmbali nə Mæçç yí.»

14 Pwôl mú nywá cœl lás, nji Galiyôŋ mú ci nə Oyúden ná: «Í mbəm bæ ná muud éne má shwey gúl wôŋ ŋkí ná a má sá gúl sâ áyíyáág, mə lég shwəman jín nda í jéla ná, yé Oyúden.

15 Nji, nda jísé nə bí ŋgə shuya shú sâ í dúgyá nə minjígúla mín, nə míné mán, nə mæçç mán ná, biméfwó lásúgá isâ bín. Mə acéélé lás mbií lésú ni.»

16 A músə nyiŋg bwo ná bwo wúg njów mílésú.

17 Bêsh bwé mú bií Sostên njwû á mpáánzə minjígúla, də danɣulə cú nyə námə na mpumbé njów mílésúd Galiyôŋ kú bísh.

18 Pwôl nyə á nyiŋgə kwo ji Kərênt fwámé zhwog mwôw ná ndéé a mú jéna nə obúgala, a mú kəwa byóslúd kyey kə Sirí, bánôŋ Akilas bá Priska. Nyə á ka kə kɛnya lúú Saŋkré nə ŋkaagə nyə á sá yí.

19 Bwé mú kə kumə Ifêz, Pwôl mú béégya nə Akilas bá mudá. Nyεε mú kə mpáánzə minjígúla kə lésha nə Oyúden.

20 Bwé mú bií nyə ná bánónŋ bwé nyág ná já fwámé mwôw. A mú ban.

21 A mú jéna nə bwo, nyə ná: «ŋkí Zembî má magulə, mə é bá nyiŋgə zə wa bídí.» A mú kəwa

byóólád kyey wú Ifêz.

²² Bwá mú kə səl byóól Sezarê. Pwôl mú bád kə, kə báda *Dɔ́ lá óbúgula, a músə ka shulə kə Antyósh.

²³ A mú ji wu baalé fwála ná ndeé a mú kyey. A lína shí Galátia a cɔ́ Frizhî, a ηgá yə *ompwíin məcwûη ηgələ wa bwo ηkul búgád.

Apolos má bwiing kéel Ifêz nə Kərênt

²⁴ Ngwól *Yúden nə jínə ná Apolos nyə á bə muud á Aləgzandrî, nyə á ka zə wóós Ifêz. Nyə á bə nə cón lésú, a njúl námə nə fwámé mpúyá kéel má Zembî.

²⁵ Nyə a shí jíg ísâ í dúgyá nə zhíí mə Cwámba yí. Nyə á bə nə məma yéesh ísáy a mú də bwiing ísâ í Yésus, a də jíguli byo njígulá á tútəlí í njúl ná nyə á mpu nji nduwán má Yuánes.

²⁶ Nyə á ka də bwiing kéel *mpáánzə minjígulá dí, kú fúndə múúd. Priska bá Akilas bwə mú də gwágulə nyə nə ndeé bwə mú ηwa nyə bwədí njów zə nyiηgə mpu lwágulə nyə zhíí má Zembî né sáη sáη.

²⁷ Nda nyə á ka ηgə cɛel kə Akayî ná, óbúgula bēsh bwə mú wá nyə ηkul lámúd, bwə cilə bəɔηg wā wu ná bwə bāg ηwa nyə nə məshusəg. Ja nyə á ka kə jé wu yí, mpaam má Zembî í mú sá né a bág nə məma mfíí shú óbúgula.

²⁸ Iciyá í lésú byé í á də sá ná məshwán *Oyúden bwə á də cɛel sá má má bág zhizhe. Nyə á də mpu lwágulə bwo mícilyá myâ Kálaad Zembî dí ná Yésus wə jísə *Kříst.

19

Pwôl mə ká Ifêz

1 Í á ka zə bə, ja Apolos nyə á bə Kərênt ni, Pwôl nyə a shîn líina shí á mimbúŋ ná ndeé a mú shulə kə Ifêz. Nyə á ka kə kwey bóól *ómpwíin nûŋ,

2 a mú jî bwo ná: «Ye bi a shí lág Nkêŋkê Shíshim ja bí á *búgula yí?» Bwə nə né ná: «Sə afwóyé námə bwele gwág ná Nkêŋkê Shíshim jisə.»

3 A mú kwo jî ná: «Wáyé nduwán bí á ka duwan yí?» Bwə ná: «Nduwán mə Yuánes.»

4 Pwôl mú ka ci ná: «Nduwán mə Yuánes í á bə shú búúd bwə á magulə ná bwə cénd mítádúgá wá. Yuánes nyə á ngə lwágulə kúl búúd ná bwə búgúlag múúd ngə zə nyádi mpúsə yé. Muud wəŋg wə Yésus.»

5 Nda bwə á gwág ntó ná, bwə á duwan jínə mə Cwámba Yésus dí.

6 Ja Pwôl nyə á bəd bwo məbwə yí, Nkêŋkê Shíshim mú zə bwádi, bwə mú ngə lás məkálúd bwə ngə cúndə micúndə mí Zembî.

7 Bwə á je bə buud wûm nə óbá.

8 Pwôl nyə á kə nyíi *mpáánzə minjúgúla, nyə a du bwiŋg kéel cínŋg tâŋ oŋkwoond olóol kú fúndə mísh mə buud, a ngə lésha nə buud, a ngə sá ná bwə máguləg sá í dúgya nə Faan mə Zembî.

9 Nda bóól bwə á ngə sá lal lúú bwə kú magulə sá nyə á ngə ci yí bwə ngə yida *lás nə zhií mə Cwámba bwaasúlə mpu tám buud ná, Pwôl nyə á ka ntág béégya nə bwo, a ŋwa ómpwíin, a kə du lésha nə bwo jwəw dēsh shikúl mə Tirános dí.

10 Nyə a sá ntó tâŋ mimbû mímbá, í mú sá ná buud ɔ Azî bēsh bwə gwágúg kéel mə Cwámba, təw *Oyúden təw Ogurêk.

11 Zembî nyə a wééshuli *məshimbá mé álal-ηkul məbwê mé Pwôl dî,

12 mbií í á bæ né bwé á də ηwa onábəkən nə mikáándó mí á də kúnya nə Pwôl myá, bwé də báaw mímbêl nə myo, məbwas bíd mímbêl myəəηgá, məjamb wû.

13 Bóól óηkəɔ́ ó Oyúden bwé á də kyey míləəm míləəm də yíl búúd məjamb wá, bwé mú zə tééd né bwé də jôw jíné mé Cwámba Yésus né í lwágug minjumbálu. Bwé á də ci ná: «Mə yímbáílí bí jíné mé Yésus Pwôl ηgá cúndə yéd.»

14 Ntó, bóól búúd zəηgbá bwé njúl bwân ó wúl lúlúú ófada Oyúden bwé də jôw né Skéva yé, bwé á ka námé zə sá sóólúgú wəəηg.

15 Ntó jamb í á zə fəel bwo ná: «Mə mpú Yésus, mə mpú námé Pwôl, bí bāη wá ozó?»

16 Muud nyə á bæ nə jamb ni yé mú ncoη bwo nyúúlud, figə bēsh shí ntə bwo ηkul. Nyə a sá bwo né ndéé bwé mú wəenzh na njów ni dí oshushwáás nə məfəη nyúúlúd ná jəəd.

17 Buud ɔ́ Ifêz bēsh, təə Oyúden təə Ogurêk bwé mú gwág lâη wəəηg, í mú sá bwo ifwaas né ndéé jíné mé Cwámba Yésus í mú jwə.

18 Ncúlyá buud wá bəəηg bwé á búgula wá bwé mú zə ηgə magulə məbôw máη, bwé ηgə bágulə isá bwé á də sá yí tâm buud.

19 Bóól zhwoη buud bwé á də sá májig wá bwé mú də zə nə okálad bəəηg də zə ηkúnd tâm buud né ndéé jígal. Bwé á bála bímbí lú okálad dəəηg né í á kumé misaη mí *mwaanê otóóshin məwúm mátóon.

20 Nə ndeé, kéel í á ηgə mpyáánz nə ηkul mə Cwámba, misóólúgú mí ηgə s̄y.

Məma zhizhəəm á Ifêz

21 Ja ísâ íni í á shîn s̄y yí, Pwôl mú zə bii tédúgá nə á kyey Masedwân nə Akayî kə Yurúsəlem. Nyə ná: «Ja mə bá kumə Yurúsəlem yí, í bá námá ji nə mə kág Róma.»

22 A mú kənd bóól ósóol ó mäsáal bə óbá Masedwân, nə Timoté nə Erâst. Nyεε mú lηngali fwámé fwála Azî.

23 Fwála dɔɔηg wə ícucu í á zə bə shú zhí mə Cwámba yí.

24 Ngwól álúlə igwámúgə nə jínə nə Dəmitrî nyə á də lúlə kwóógú bwə də lúlə *mwaanê nə ndî yí, də sá ímpúmpáánzə í zembî á mudâ bwə á də jôw nə Artemís yé. Sâ jɔɔηg í á də sá nə buud bwə á də sá íság-ság í məbwə wá bwo bíg fwámé məbii.

25 Nyə á ka sεεηg buud ɔ íság-ság bɔɔηgú nə bóól búúd bēsh bwə də sá mbii mäsáal mɔɔηg wá, a mú ci nə bwo ná: «Owey, bi mə mpú nə iséy íga wə í ηgə yə shé məbugubaan.

26 Bí ηgə dí gwág nda í mú ηgə lís ná! Nə, tɔɔ wa Ifêz tɔɔ Azî yēsh, Pwôl éne mə shîn sá nə zhwoog buud bwə mágələg lân yé nə ozembî buud bwə lúlə nə məbwə wá bwə cúgέ ózembî.

27 Sâ jɔɔηg í é sá nə iséy bisú í bág zhizhe. Kú námá bul bə nji ntó, í é sá námá nə mpáánzə mə Artemís məma zembî á mudâ í nyínúg zhizhe, buud bwə mú dúg nywo nda sâ cwag, í kú ná nyiηgə bə nə gú má Azî nə shí nyēsh bwə ηgə gúmal Artemís yí.»

28 Nji bwé á gwág ntáni yí, bwé mú nyada, bwé mú tééd ngələ kîm ná: «Artemís á buud ɔ Ifêz jisə sâ anúní.»

29 Ngwéla wêsh mú shwal tîw ná shwuu. Buud bwé mú cíg kə mpáánzó iseeŋgyá. Bwé bii búúd ɔ gwoonɔ ɔ Pwôl, Gáyus bá Aristárug, buud wá Masedwân, julə kə nə bwo wu mpáánzó iseeŋgyá.

30 Pwôl mú ci ná a kə lwóya nyúul wu tâm buud. Nji, *ompwíin bwé mú ban ná a kú kə.

31 Bóól búúd ɔ Azî bwé á bə oshwá bé wá bwé mú námə kənd búúd kə téég nyə məbwə ná a kú təl mákuú mpáánzó iseeŋgyá.

32 Í á shwal zə bə buud ngə kîm ntáni, nyâŋ kîm yé ŋkwiimbyê, nyâŋ kîm yé. Í mú bə áfúlukumbê, bóól ncúlyá buud kú námə mpu sâ gwáméfwó í ámə seeŋg búúd yí.

33 Bóól búúd bwé mú mpu jaaw Aləguzándrə sâ í ngə cɔ yí, nyɛ muud *Oyúden bwé á təl shwóg yé. A mú ngə fəfə buud məbwə ná bwé gwágúləg, á cɛl lwágulə búúd sâ jisə yí.

34 Nji bwé á yag ná a ji Yúden yí, buud bēsh bwé á shwal ngə kîm nda ngwa ná: «Artemís á buud ɔ Ifêz jisə sâ anúní.» Bwé á kîm ntó nə ndéé je bə tâŋ məwəla məbá.

35 Muud nyə á də cilə isâ í ngwéla yé mú ka zə mpu jil búúd ná shɛɛ. A mú lás nə bwo ná: «Ye búúd ɔ Ifêz, nyáyé múúd á shí ga mə jág ná nji wa Ifêz wə mpáánzó mə Artemís məma zembî á mudâ nyísó yé, nji wa námə wə vuguli jé í á kud wú gwów yí jisə yé?»

36 Muud cugé nə ŋkul shwána sâ jooŋg. Ntó, bi mə jəlá nə ji ná shɛɛ bi kú jigəwa ná bi mə sá wúl sóólúgú

kú fwo téduga.

³⁷ Bí ámə zə nə buud óga wa í njúl né bwə asáyé zembí á mudá wúsú bōw, kú námá *lás nə né bwaasúlə mpu.

³⁸ Nkí Dəmitrî bənəŋ buud ɔ íság-ság bé búsə nə lésú nə muud, ŋgaá nə mílósú mí də lís njów mílósú, ogwəməna búsə námá! Bwə kág nə lésú wəŋ íshwáman dí.

³⁹ Nkí bi má ka bə nə gúl sá bí ŋgə shwaag yí, í jəlá nə lís fwámé seŋgyád.

⁴⁰ Jəŋg sə ŋgə sá múús ga jísə ojwú jee wáám b sə ná sə ŋgə wá zhizhəom ləoməd. Sə búsə ná nə ŋkul ka jaaw búúd ná seŋgya ga jísə shú jí?»

⁴¹ Nji nyə á shîn lás ntúní yí, a mú ci nə buud ná bwə bwílyág.

20

Pwôl mə wú Ifêz

¹ Ja zhizhəom ni nyə a shîn yí, Pwôl nyə a jəw *ompwíin, a zə cwíny bwo. A mú jəna nə bwo ná ndéé a músə tí kə Masedwân.

² A mú kyey məshí məŋg dí a ŋgə cwíny obúgula ŋkí bulya ná ndéé a mú kə kumə shí Ogurêk.

³ A mú já cínəŋgə ŋkwoond olól. Nyə á ka bə ná a ŋwa byóól kə Sirí. Nji nda nyə á gwáduga ná *Oyúden bwə ŋgə bwéél nyə ná, a mú nyiŋgə kə Masedwân.

⁴ Buud ó gwoŋg bé bwə á bə, nə Sopater mə Pírus muud á Berê, nə Aristárug bá Səgundo búúd ó Tesaloníka, nə Gáyus á Dərbə bá Timotê, nə Tishik bá Trofîm buud ó Azî.

5 Bâḥ bwá á kə shwóg kə bwánd sá Truwás.

6 Sá bāḥ sá á ka zə tî njəond Filipî ja mwôw bwá á də də ibuléd yā kú nə *ləvur mə á shîn yí. Sá mú ḥwa byóól, sá já zhíd mwôw mátóon nə ndeé sá mú kə kwey bwo Truwás. Sá á ji cínəngú mwôw zəḅgbá.

7 Sá á ka sɛɛŋgya jwôw shwéndɛ mə də tééd yí nə sá mə zə féya buléd. Nda Pwôl nyə á bə nə nyə é kyey mán mələm nə, nyə á ka ḅgə lésha nə buud, a ka julə kaand nə ndeé kə wóós tām bulû.

8 Kúl sá á bə fúm á njów dí gwów wá, məlámba mə á bə minjidyá fwámé bímbí.

9 Dúl ncwámá í á bə a njúl vúnded, ncwámá dɔəŋgú nə jínə nə Etikus. Nyə á ka zə cə gwád nə cúg, Pwôl nyɛ ḅgə kə nə kaand shwóg. Nda gwê í á bul bíí Etikus nə, nyə á yəḥ wú nūḥ bádyé álél* á njówúd zə kadəwa shí. Bwá zə wɛɛl nyə, a mə yə.

10 Pwôl mú shulə. A mú lɛɛlú kə, kə ḥkêny ncwámá ni məbwád. A mú ci nə buud nə: «Kúgá kənd mílām gwôw. Jím jé jisə nə nyə nyúúlúd.»

11 Pwôl mú nyiḅgə bád, a mú fêy buléd a də. A mú kə nə kaand shwóg nə ndeé mán mú lâm. A músə kyey.

12 Bwá mú kyey nə ncwámá ni kuwó. Sâ jəəŋg í á bə məma sâ í á mpu yə buud ḥkul yí.

13 Sá mú kə shwóg, sá ḥwa byóól kə Asos wú í á bə nə sánóḅ Pwôl sá é kə nyiḅgə lad gwoəŋg wá. Nyɛɛ, nyə á kyey njwónə nə njwónə nda nyə á cɛɛl nə.

14 Pwôl mú kə kwey sá Asos. Sá mú ḥwa nyə byóólád sá músə kə Mitilên.

20:7 2.42, 46 * **20:9 bádyé álél:** Njów gwów í də bə wúl njów mbád wúlágád. Kákúl í ḅgə ciy na ni jisə, wo lḅ mínjów myəəŋgú mílól wúlə shí kə gwôw. **20:10** 10j 17.21

15 Wúlə cínəŋgá, sá mú kə nə byóól m̄əŋ ná ndéé mán mələm sá mú kumə nə bæendyá nə Kyos. Jwôw í á bɛ yí sá kumə ŋeé Sámos, jwôw í á kwo bɛ yí sá mú kumə Milêt.

16 Pwôl nyə á ŋə bul jii ná a kyey m̄əŋ nə m̄əŋ, cɔ Ifêz kú shigula shú ná a kú ná kwo bwey Azí. Nyə á ŋə cáas ná ŋkí fwála dí nə ŋkul bə, a bə Yurúsəlem jwôw lá Pantekôt.

Pwôl mə jáná nə ocúmbá buud wâ Ifêz

17 Sə njúl na Milêt íí, Pwôl nyə á kənd muud Ifêz kə jôw ocúmbá buud wâ *Dɔ lá óbúgula ó Yésus.

18 Ja ocúmbá buud bwé á zə wóós nyádí yí, nyə a lás nə bwo ná: «Bí mə mpú nda má á cugə nə bí mwôw mēsh tééd jwôw má á wóós Azí yí.

19 Né mə a sêy nə Cwám̄ba mə kú bwelɛ ŋkēny nyúul, mə ŋə sêy nə micúŋ nə mindəolú mə á ŋə bwəma nə ndí nə mələáamb *Oyúden bwé á ŋə ndēny mə má.

20 Bí mə mpú ná mə a shígé shweel gúl fwámé sâ í á jəla nə kwíind bí yí, nji mə á bwiiŋg bí kéel, mə du yə bí minjígúla tām buud nə bídí mínjów,

21 mə ŋgá báásulə Oyúden nə Ogarêk bēsh ná bwé céndúg mítədúgá zə wə Zembí, bwé búgúlag Cwám̄ba wúsú Yésus.

22 Ja ga, Nkɛŋkɛ Shíshim má bíí mə mbwug, mə wə ŋkág Yurúsəlem kú mpu sâ í ŋgá bwánd mə shwóg éga.

23 Sâ jísá yí jí nji ná míŋgwála míŋgwála, Nkɛŋkɛ Shíshim ŋgə jaaw mə ná məŋkəda nə *incwaw í ntug wə má é kə bwəma nə ndí yí.

24 Nji, mə adúgé cug jâm nda gúl məma sâ. Mə jii nji ná mə mpúg ju káló mə ηgá ju yí, mə mpu sâ ísáy Cwám̄ba Yésus nyə á yə mə yí, ísáy í bwiingúlə Jɔjɔ Kéél á mpaam mə Zembî.

25 Jaá ga, mə mpú ná bi abúlé ná kwo dúg mp-wóombú nyâm, bí buud mə á ji bídí ηgálə cúndə Faan mə Zembî wá.

26 Mə ka ηgə jaaw bí fwámé jaaw múús ná mə cugé nə məbɛ́ɛ́ mə ηkúmba muud na bídí.

27 Mə a bwiing bí tédúgá mə Zembî wêsh kú shweel tɔɔ sâ.

28 Bi ɔ mpú baagulə bímfwó, bí mpu námá baagulə sɔɔnz jêsh Nkɛ́ɛ́kɛ́ Shíshim nyə á tál bí ná bi bág obaagulə yí. Bi ɔ mpú wíl Dɔ lú óbúgula Zembî nyə á kusə nə məcií mé yí.

29 Mə mpú ná ja mə é cɔ́ yí, oŋkweny ó ányinyaanə bwá é zə nyíi na bídí. Bwá ábúle jagulə sɔɔnz jín.

30 Bóól búúd bwá bá dɔ wɔɔf na bídí gwoonɔg dí bwá dɔ jíguli bów-bôw mínjígúlá dɔ julə *ompwíin ná bwá bég bwo.

31 Gwá wə mə cí nə bí ná: “Jigá ηkasə. Bi ó dɔ téduga ná, tɔɔ mimbú mílɔl, mə á dɔ kéwali muud yêsh nə bulú nə mwásə, mə nə məzhwíile míshúd.”

32 Ná ndéé, mə mə bəd bí mábwə mə Zembî dí, nə kéel á mpaam nyéd. Nyə wə jí nə ηkul sá ná bí ηgég nə lal búgéd, nyə námé wə jí nə ηkul yə bí mənɔywa nyə á bwey kwəmusa shú búúd nyə á mə sá ná bwá bág minɛ́ɛ́kɛ́ wá.

33 Mə a shígé wímb *mwaanê ηkí or ηkí káándó

20:24 21.13; 2Tm 4.7 20:25 28.23 20:26 18.6 20:28 11.23
 20:28 1Pr 5.2 20:29 Mat 7.15; Yuá 10.12 20:30 Gal 4.17; 1Yn
 2.19 20:31 19.10; 1Te 2.11-12; 2Kr 11.28 20:32 26.18; 1Te
 5.23-24; 2Te 1.11-12 20:33 18.3

mə múud.

³⁴ Biméfwó bi mə mpú nə ísâ má á dɛ jii yí nə byɔɔŋg búúd ɔ gwoonŋ jâm bwá á dɛ jí yí, məbwê mâm mága má á dɛ sêy, má dɛ bii.

³⁵ Mə a lwágulə bí fwámé lwágulə nə ntúga wá múúd mə jélá nə wáduga yé shú nə a kwííndúg bɔɔŋg búúsé kú nə mən̄kul wá. Muud téduga námá íciyá Cwám̄ba Yésus nyə a cwééd yí ná: “Nə muud mə yána yé, nə nyɔɔŋg mə lág yé, nyɔɔŋg mə yána ɔ jísá nə ocúncésh.”»

³⁶ Ja nyə á shîn lás ntáni yí, bónón̄ bēsh bwá á kúd məbwón̄ shí, a músə jəgula.

³⁷ Buud bēsh bwá músə ŋgə bwawuda, bwá ŋgə kúlal nyə, bwá ŋgə kalawo nyə cān̄úd.

³⁸ Bwá á bul gwág cey lámúd nəcé nda nyə á ci nə bwo nə bwá ábúle kwo dúg mpwóómbú nyé ná. Bwá á ka kə lúgal nyə kə wós̄s byóólád.

21

Pwól ŋgə kə Yurúsalem

¹ Ja sá á ka tí mən̄yúúl na béégya nə bwo yí, sá á ka wú nə byóól dúsú bwún̄úd, sá mú bɛ zhí tátalí kə Kos. Mán məl̄m sá mú kə Rodes, sá wú Rodes kə Patara.

² Sá mú kə kwey dúl byóól ŋgə cɛel kə Fenisî, sá mú bád cín̄ŋgú kyey.

³ Sá mú ŋgə kə nə ndéé sá mú dúg Shíprə ŋgə nyîn sá shwóg. Sá mú sásulə Shíprə, sá kə kóómb Sirî nə ndéé sá kə səl byóól Tir wú í á bə ná í ké shul ísâ wá.

⁴ Sá á ji cín̄ŋgú mwôw zan̄gbá nəcé sá á kwey bóól óbúgula cín̄ŋg. *Ompwíín bɔɔŋgú, N̄kɛŋkɛ Shíshim

í á tâw bwo lúúd bwé mú ci nə Pwôl ná á kú bád kə Yurúsəlem.

⁵ Nda mwôw sé á jəla nə ji cínəŋgú mə á shîn ná, sé á tí njəond. Obúgula bēsh nə budá nə ikágé bwé mú kə ŋgə lúgal sé kə cúwo ŋgwála dí tóón. Ja sánónə mə kə wóós ncindyə mənə yí, sé bēsh sé mú kúd məbwónə shí jəgula nə Zembí.

⁶ Sánónə sé mú shîn jəna. Sé mú kə byóólúd, bāŋ bwé mú nyingə kə kwáádé.

⁷ Sá bāŋ, tílə sé á tí Tir yí, sé á kə səl byóól Tolemayis, sé báda óbúgula sé á kwey wú sánónə sé mú já jwów ŋgwúd.

⁸ Mán mələm, sé mú kyey. Sé kə ná ndeé kə wóós Sezarê, sé mú kə nyíi wé Fílíp mbwiingye lânə mə Yésus nyə á bə ŋgwól múúd á buud zəŋgbá bwé á féeshəw Yurúsəlem wá. Sé mú ji cínəŋg nyádí.

⁹ Nyə á bə nə məsás mənə mə njúl oncwíyē, məsás məəŋg mə á də cúndə micúndé mí Zembí.

¹⁰ Nda sé á ji cínəŋgú ŋkí bwey jiya ná, ŋgwól *múúd micúndé mú wóós wúlə Yudéa, nyə nə jínə ná Agabus.

¹¹ A mú zə sádí, a ŋwa kandá mə Pwôl, a wóólə nyáméfwó məkuú nə məbwə nə ndeé a mú ci ná: «ŋkəŋkə Shíshim ŋgə ci ná muud jí nə kandá éga yé, ntúga wé *Oyúden bwé é kə wóólə nyə Yurúsəlem yé, bwé kəenzhə nyə məbwə mə íkúl ishúsúd.»

¹² Nda sé á gwág ntó ná, nə sə, nə óbúgula wá Sezarê sé bēsh sé á téeŋ Pwôl məbwə ná a kú bád kə Yurúsəlem.

¹³ Ná ndeé Pwôl mú bəsa nə sé ná: «Nəcé jí bí é zə bəwəli mə lám nə yé bí ŋgə jii nə yí? Məe

mə ji ηkwəməsá ná bwə wálúlóg mə məηkəda nūη Yurúsəlem, təə bwə gwú ntāg mə jínə mə Yésus dí, bwə gwúg.»

14 Nda nyə á shígé magulə sâ sə á ηgə ci yí ná, sə á shígé námə kwo nándulə nyə, sə mú shwal ci ná: «Í síyúg nda Cwám̄ba mə céel ná.»

15 Mpúsə baalé mwôw, sə á ka kwəməsa ná ndeé sə mú kyey bádúlə kə Yurúsəlem.

16 Bóól ómpwíín wā Sezarē bwə mú nyíi sádí gwoon̄gud. Bwə mú kə nə sə wə ηgwól muud Shíprə nyə á bwey bə *mpwíín yé ná sə jíḡə nyédí njów. Muud wəəηḡə nyə á bə nə jínə ná Manason.

17 Ja sə á kə wóós Yurúsəlem yí, omínyəη̄ə búsú wā búgə bwə á lág sə nə məshusəg.

18 Mán mələm, Pwól mú kə nə sə wə Zhâk, ocúmbá buud bwə mú námə wóós.

19 Pwól mú bəda bwo ná ndeé a mú ká zə jaaw bwo bímbí Zembî nyə á balan nə nyə ikûl ishúsúd yí. Nyə á ηgə bwiin̄g sâ jêsh a ηgə féel.

20 Bwə mú də gwágulə nyə ná ndeé bwə mú ságusə Zembî, bwə mú ci nə nyə ná: «Mwaan̄g, wo mə dí dúg bímbí lú ncúlyá Oyúden bwə mú obúgala yí, bēsh milúu myán̄ mísə ná Mác̄c̄c̄ mə Moyíz dí ná t̄ny.

21 Bwə mə sh̄in gwáduga lâη í ηgə kyey yí ná wo ηgə j̄íḡuli Oyúden búsə ikûl íkûl dí wá ná bwə bídúg m̄ac̄c̄c̄ mə Moyíz kú ná kwo b̄ə mwo. Wo ηgə námə ci nə bwo ná bwə kú ná ηgə sá bwân bán̄ áb̄iwáág, bwə kú ná ηgə b̄ə ijâm nə ijag b̄ísé.

22 Jâη wə jí? Bwə é gwáduga ná wo mə zə.

23 Gwá wá jí ná, ság sâ sá mé zé jaaw wo ga. Bóól búúd búşə wa ónô bwá ámə də ómbyûl.

24 Nwag bwo binónġ kág gusa ŋgusa íci, wo ka jána matâġ mún mēsh shú ná bwá kĕnyag milúu. Ja jəŋġ, buud bēsh bwá é mpu ná lâġ í ŋgé kyey shú dwô dí yí wúşə ijǝǝ, wo ŋgə ná bĕ Məççə mə Moyîz.

25 Shú bəŋġ búúd bwá cúgé Oyúden nġi bwá á mə *búgala Yésus wá, sá á shí bwey ŋwa mícígulá, sá mú cilə bwo ná bwá cíg ocúdu ó *mátúnuga mə ívugali í ózembî ó áyadúg, bwá yəw dúlə də mácií, nə dúlə də míshwun mí shígé shwiy mácií myá, bwá yəw janġa.»

26 Ntó, jwôw í á bĕ yí, Pwôl nyə á ŋwa buud bəŋġ, bánónġ bwá kə gusa ŋgusa íci ná ndéé a mú ka zə nyíi *Luġ mə Zembî zélə jaaw jwôw ŋgusa íci wəŋġ í bá shîn yí, jwôw múúd yēsh mə bá lwágulə sâ á kéénzh yí.

Bwá zə bií Pwôl

27 Ja í á ka ŋgə bə ná mwôw zəŋgbá mánġi mə zə shîn yí, *Oyúden wá Azî bwá mú dúg Pwôl *Luġ mə Zembî dí cwû. Bwá mú shwambulə búúd bēsh ná ndéé bwá mú bií nyə.

28 Bwá mú ŋgə kîm ná: «Bag ó *Izarəyêl, oshwoġ, zəgá, muud éga wə ŋgé lumbəli nə kúl buud jísú nə məççə măsú nə Luġ ga. A ŋgə lumbəli nə sá mínjígulá myé á ŋgé jígali buud bēsh kúl jēsh yíid. Nyə a bəle námá zə nyíŋgal Ogurêk wá Luġ, a mə wá málwaagəwo wa féeshá kúl gaád.»

29 Nda bwá á ŋgə dúg Pwôl bá Trofîm muud Ifêz ŋgwála ná, bwá á téduga nə nyə a nyíŋgal nyə Luġ.

³⁰ Ngwála wêsh í mú tîw ná shwuu, buud bwé mú zə wóós áncuncuma. Bwé mú bii Pwôl, bwé julə wú nə nyə Luŋ má Zembî, bwé læel ntâg fad mímpumbé.

³¹ Nda bwé á ngə sɔ́ ná bwé gwú nyə ná, lâŋ í mú kə wóós wə lúlúú á ózimbi tóóshin í á ngə jwú cínəng yí ná: «Yurúsəlem yêsh músə ná shwuu.»

³² Námá cé nə cé, a mú ŋwa ózimbi nə milúlúú mí ózimbi təd, bə́nəŋ bwé mú kə nə mikálə wú búúd bwé á bii Pwôl wá. Nji búúd bə́əng bwé á dág lúlúú ózimbi tóóshin nə bóól ózimbi yí, bwé á yəw yídálə Pwôl.

³³ Lúlúú á ózimbi tóóshin músə shísh nyédí, mamə́sə bíí nyə, ci ná bwé wálúlég nyə nə mikwoolú mí íŋkwánz mímbá. A mú ka ngə jí ná a mpúg ná muud wə́əng wə zə? Jí nyə ámə sá yí?

³⁴ Nji, na mánkúmbə mə búud dí, í á bə nyâŋ ngə kîm jé, nyâŋ ngə kîm jé. Kakúlə jə́əng mú sá ná lúlúú ózimbi kú wámbulə sâ í ámə sîy yí. A mú ntâg ci ná bwé kəg nə Pwôl luŋgala ízumbid.

³⁵ Ja Pwôl nyə á kə kumə ícé í mákuú yâ bádúlə njów yí, ózimbi bwé á ŋkəny nyə gwôw nəcé buud bwé á bə nji ná bwé sá nyə bôw,

³⁶ nəcé, bêsh bwé á ngə bɛ nyə bwé ngə kîm ná: «A jə́lă nə yə!»

Pwôl ngə kaad mísh má buud ə lə́əm dí

³⁷ Ja í á ka bə ná bwé wál zə nyíi nə Pwôl luŋgala ízimbi dí yí, Pwôl mú ci nə lúlúú á ózimbi tóóshin ná: «Ye mə jí nə ŋkul ci wo ciyá?» Lúlúú ózimbi ná: «O! wo mpú də lás Gurêk íf?»

38 Ntó ji ná wo dí mwân Igîpten nyə á ndəm zə wá zhizhəəm wa ná ndéé a mú kə nə izhiləŋgaané otóóshin onô shí a shwééshá dí yé?»

39 Pwôl mú bęsa nə nyə ná: «Μεε mə ji mwâ *Yúden á Tárus, shí á Silisî. Mə ji muud á ηgwála wúsó kú bə zhizhe ηgúηgwálá yí. Má jəgula nə wo ná wo yég má fwála, mə fwóg lésha nə buud óga.»

40 Nda bwé á magulə nə a lásúg ná, Pwôl nyə á ka tŵ na ícé í mákuú yâ bádúlə njówúd, a mú fufə búud mbwê. Buud bēsh bwé mú ji kál-kál ná kufug. Pwôl mú tééd lásúlə nə bwo kál lú heburê dí, nyə ná:

22

1 «Yé bwááŋg nə odâ, gwágúlagá kəəd má zə kaad bídí míshúd yí.»

2 Ja buud bwé á gwág ná Pwôl ηgə lésha nə bwo kál lú heburê dí yí, bwé á nyíŋgə mpu ji okál-okál ná kufug.

3 «Mə ji mwân *Yúden. Mə a byél Tárus á Silisî, nji mə á wəf wa ηgwála gaád, mə ηwa námə njígúgá wa wé Gamalyel. Njígúgá wəŋg í á bə njígúgá á ná mə á bę məççé mə impáámbe bíshé mbií í á jəla yí. Mə a wá námə lúú ázembî dí nda mə dúg bí ηgə sá múús éga.

4 Buud bēsh bwé á bę zhí ga wá, mə a lwágulə bwo cúwálí á shwiy. Mə á dɛ bí bwo, dɛ wóolə bwo, dɛ wusə bwo mímbwugud, tə budúm tə budá.

5 Ajəláci á ofada nə ocúmbá buud ó ázembî bí nə ηkul mpu bwiŋg lân wâm. Bwé wé bwé á yə mə okálad shú bwááŋg wâ Damás. Mə mú ká zə kə

wu ná mə ká bii bɔɔŋg wâ nûŋ mə zə nə bwo wa Yurúsəlem ná bwé zég bwəma nə intágúlí.

⁶ «Í á ka bə nə mə, mə ŋgə shísh Damás, ŋge tām mwásó, yáág-yáág mənkenya mú zhu jon dí, zə lyɛ mə.

⁷ Mə mú kadɛwa shí, mə mú gwág kál í ŋgə ci nə mə ná: “Sól, Sól, nəcé jí wó búl lwágulə mə cúwálí ntáni yí?”

⁸ Mə mú jí ná: “Cwámba, wo zə e?” Nyə nə mə ná: “Mə Yésus á Nazarêt, mə wá wó ŋgə lwágulə cúwálí yé.”

⁹ Buud ó gwoonŋ bâm bwé á dúg mənkenya nji bwé kú gwág kál í á ŋgə lás nə mə yí.

¹⁰ Mə mú ci ná: “Cwámba e, mə sáág jí?” Cwámba nə mə ná: “Wɔɔlúg wo kég Damás. Nûŋ wá bwé é kə jaaw wo sâ jêsh Zembî má ci nə wo sáág yí é.”

¹¹ Nda mísh má á ntáma mə nə mənkenɛwa mɔɔŋg ná mə á ka wú na, kumə Damás buud ó gwoonŋ bâm bwé ŋgə bii mə mbwád.

¹² «ŋgwól múúd nyə á bə nûŋ ná Ananíyas, nyə á dɛ gwɔɔ Zembî nda məççɛ mə çí ná. Oyúden bêsh bwé á bə nûŋ wá bwé á dɛ ságusə nyə.

¹³ Muud wɔɔŋgú nyə á ka zə kwey mə kúl mə á bə yí, nyə nə mə ná: “Mwááŋg Sól e, mísh má báhúg wo.” Námá cé jɔɔŋgú di, mísh má mú dúgya mə, mə mú dúg nyə.

¹⁴ A mú ci nə mə ná: “Zembî odâ nyə a féesh wo ná wo mpúg tédúgá yé, wo dúg títəlí múúd, wo gwág lésú á mpu yé.

¹⁵ Nəcé wo bá bə wúshined yé, bwiinŋ búud bêsh isâ wó má dúg nə byɔɔŋg wo má gwág shú dé dí yí.

16 Nə ndeé, kú ná kwo bwánd. Tówág, wo kámbúg jíná dé, wo duwan, wo mú bii íjuugá í *mísém myô.”

17 «Mə á ka nyiŋgə kə Yurúsəlem. Í á ka kə bə nūŋ dúl jwôw di, mə ŋgə jəgəla *Luŋ mə Zembî dí cwû, mə seegya mə músə nda *shíshim wâm mə wú mádí nyúúlúd.

18 Mə mú dúg Cwám̄ba ŋgə ci nə mə ná: “Nə câ! Lɛɛlɔgú cúwo wú wa Yurúsəlem. Nəcə buud ó wa bwə ámaguləyé lâŋ wó é bwiŋg shú dâm yí.”

19 Mə mú ci nə né ná: “Cwám̄ba, bwə bwey mpu ná mə á dɛ kə *mám̄páánzə mə mínjígúlá mə Oyúden dí kə dɛ bii búud bwə á dɛ *búgula wo wá dɛ wá bwo mímbwug dí, dɛ yíd bwo nə milwón.

20 Ja gwáméfwo bwə á gwú wúshined woó Itiyen yí, mə á bə cínŋg mə ŋgə magulə buud bwə á ŋgə gwú nyə wá, mə wə mə á ŋgə baagulə bwo mikáándá.”

21 Cwám̄ba mú ci nə mə ná: “Kaág, mɛɛ mə zə kənd wo shwóg-shwóg, ílwoŋ í cúgə Oyúden yíid.”»

Pwôl bá Lúlúú ózimbi tóóshin

22 Buud bwə á ŋgə gwágulə nyə ná ndeé zə wóós ja nyə á cwééd iciyá íni yí, bwə mú kîm gwów-gwów ná: «Jímbálúgá mbií múúd ni! A yég! Nyə ajáláyé nə ji shí gaád!»

23 Bwə mú ŋgə kîm, bwə ŋgə tí mikáándá, bwə dɛ myeeg mífumbyá gwów.

24 Lúlúú á ózimbi tóóshin mú ci nə bwə nyíngálúg nyə luŋgula ízimbi dí, bwə kég yíd nyə nə milwón, a jááwug sâ bwə ŋgə shwaag nə nyə ntó yí.

25 Nda bwé á wóolə nyə nə mikwoolú mí kúúdu ná bwé zé fyáməsə nyə milwónə ná, a mú jî lúlúú ózimbi təd í á bə cínəŋg yí ná: «Ye bi búsə nə zhií ná bi yídúg muud a njúl muud á Róma a kú námə fwo kaad lású?»

26 Lúlúú á ózimbi təd mú gwág ntúni, a mú kə jaaw lúlúú ózimbi tóóshin, nyə nə né ná: «Wo e sá ntədəl! Muud éne ji bále bə múúd ləəm á Róma!»

27 Lúlúú á ózimbi tóóshin mú kə jî Pwôl ná: «Jaawúg mə. Wo ji bále bə múúd ləəm á Rómă?» Pwôl nə: «Haaw».

28 Lúlúú á ózimbi tóóshin mú ci nə né ná: «Mεε mə a wá zhwog *mwaanê shú ná bwé mágəłəg nə mə bəg muud á Róma.» Pwôl ná: «Mεε mə ji mbyágá.»

29 Buud bwé á bə ná bwé zə yíd Pwôl a lásúg wá bwé mú shîn kyey. Ifwaas í mú bii lúlúú á ózimbi tóóshin nə a zólə mpu ná muud ləəm á Róma wé á mé sá ná bwé wáláləg ŋkəda éne.

Pwôl mə kaad mísh mə ósémye ə mílású wâ Zembî dî

30 Lúlúú á ózimbi tóóshin nyə á bul yáág ná a mpúg sâ *Oyúden bwé á ŋə bwaagəłə Pwôl nə nyə ámə sá yí. Ntó, mán mələm nyə á wiinzh Pwôl məŋkəda, a jôw milúlúú myâ ofada nə *Gwoonŋ ósémye ə mílású wâ Zembî bēsh bwé zə seŋgya. A músə ka zə nə Pwôl zə tél bwo míshád ná a káádug.

23

1 Pwôl mú bân mísh dúg *Gwoonŋ ósémye ó mílású wâ Zembî, a mú ci ná: «Bwaanŋ, mə ŋə sêy nə Zembî lâm ná sán zə wóós múús.»

² Ananíyas, Ajeláci á ofada, mú ci nə buud bwá á bæ nyə kúná-kúnə wá nə bwá nyífég nyə bóónz mpud.

³ Pwôl mú ci nə nyə ná: «Wo ji nda mbeé fifim bwá má shîn wá fám yí. Zembî nyə é yíd wo. Wo má zə ji na shí nə wo zə sám̄b mə lésú nda máccɛɛ mə jí nə, nji wo abéxyé sâ máccɛɛ mə ɲgə ci yí, wo yida lwâm nə bwá yídúg mə.»

⁴ Buud bwá á bæ cínɔŋg wá bwá mú ci nə nyə ná: «Wo lwîy Ajeláci á ofada ɔ Zembî?»

⁵ Pwôl ná: «Bwaanɲ, mə shígé mpú nə jísə Ajeláci á ofada. Mə mpú nə jí cilyá Kálad Zembî dí ná: “Wo ajáláyé nə lwîy tówe shwóg á kúl búúd gwô.”»

⁶ Nda Pwôl nyə á mpu nə buud búsə na Gwoonɲ ósémbye ɔ mílású dí wá búsə bóól *Osadwisyêŋ bóól *Ofarizyêŋ ná, nyə á kîm cínɔŋg cwû ná: «Bwaanɲ, mə jí Farizyêŋ, mwân Ofarizyêŋ. Mə təl kɔɔdud nəcé mə ɲgələ bwánd nə búgə nə mimbimbə mí bá gwûm.»

⁷ Námə nji nyə á ci ntúni yí, Ofarizyêŋ bənɔŋ Osadwisyêŋ bwá mú sɛŋɛsa mákəl, gúfúgá ósémbye ɔ mílású í mú bóóg mánkɔw məbá.

⁸ Nəcə Osadwisyêŋ bân bwá də ci nə muud má yə yé cugé nə ɲkul kwo gwûm, sâ bwá jów nə *éŋgəles yí í cúgé, gúl sâ cúgé námə nə *jîm. Ofarizyêŋ bân bwá də magulə ísâ byɔɔŋg byêsh nə bísə.

⁹ Í músə zə bæ bwo nda zhuyâ. Bóól *Oyíguli ó máccɛɛ bwá á bæ Ofarizyêŋ wá bwá mú tîw ótátəlí ɲgə lás nda bwá tí mányúul, bwá ná: «Sə bân sə adúgé nə muud éga ji nə gúl sâ mábɛ́. Jí nə ɲkul

23:2 Ləv 19.15; Mat 23.27-28; Yuá 18.22-23 **23:5** MmN 22.27

23:6 26.5; 24.21; Flp 3.5-6 **23:8** 4.1-2 **23:9** 25.25; Luk 23.4

bə né wúl shíshim í ámə lésha nə nyə, ηkí ntâg ηgwól éngəles.»

¹⁰ Zhuyâ músə bul yáág. Nə ndεé lúlúú á ózimbi tósshin mú fúndə né bwé á bá nyaa Pwôl nə məbwê. A mú ci nə ozimbi né bwé shúləg kə nûη kə yîl Pwôl kə nə nyə bwéđí kóógúləd.

¹¹ Búlú í á bε cínəηg yí, Cwámba mú zə wóós wé Pwôl, zə ci nə nyə ná: «Wo ɔ wá ηkúl. Wo má bwaagulə lâη wâm wa Yurúsəlem, í jii né wo kég námé bwaagulə wə Róma.»

Oyúden bwé cεel gwú Pwôl

¹² Mán mələm, bóól *Oyúden bwé á sá shwushwaga. Bwé ci idâw nə məηgul, bwé né, ηkí bwé agwúyé Pwôl bwé bə nə məzhúηgúlú.

¹³ Buud bwé á sá kúdúgú jəəηg wá bwé á bə buud cǝ məwûm mánə.

¹⁴ Bwé á ka kə dúgya nə milúlúú myâ ofada nə ocúmbá buud, kə ci nə bwo ná: «Sé má jêw məzhúηgúlú sədí ícug dí, sé má ci idâw nə məηgul kə wóós ja sé é gwú Pwôl yí.

¹⁵ Í jii já gaád né binóη *Gwoonηg ósémbye ó mílésú wâ Zembî bi dúgyág nə lúlúú á ózimbi, a zég nə Pwôl bídí né bi mə zé faas lésú yé. Sə má shín kwəməsa né sé é gwú nyə a nda fwo kumá bídí.»

¹⁶ Pwôl táá yé í á ka gwág kúdúgú jəəηg. A músə kə nyíi lunḡala ízimbi dí kə jaaw Pwôl.

¹⁷ Pwôl mú jêw ηgwól tówe shwóg á izimbi, zə ci nə nyə ná: «Kaág nə ncwámá ga wé lúlúú á ózimbi tósshin, a ji nə sá á ké jaaw nyə yí.»

18 Tówe shwóg éne mú kə nə ncwámá ni wá lúlúú á ózimbi kə lwóya nyə ná: «Pwól jí mímbwug dí yé nyə ámə jôw mə, a mú ntí mə nə ncwámá ga ná a zág jaaw wo gúl sâ.»

19 Lúlúú á ózimbi mú bii ncwámá ni mbwád kə nə nyə koogú kə jí nyə ná: «Jí wó céél jaaw mə yí?»

20 A mú bęsa nə né ná: «Oyúden bwé mə shîn kwambulə ná bwé zé ci nə wo ná wo kág nə Pwól mán Gwoonę ósémbye ó mílsú wá Zembî dí nda bwé ccel kə faas lósú yé.

21 Wεε kú bá magulə. Búsə buud cọ məwúm mánę bwé ęgə bwéél ná bwé gwú nyə wá. Bwé mə ci ídăw, ci málwəg, jôw ná bwé bəg nə mázhúęgúlú icug byánęúd ękí bwé bə kú gwú nyə. Bwé ęgə bwánd nji ná wo máguləg sâ bwé cí yí, bwé mə bwey kwəməsa.»

22 Lúlúú á ózimbi tóshin músə bíđ mwân ncwámá, nyə nə né ná: «Ci wo kú jaaw múúd ná wo mə shîn zə lwágulə mə kúdúgú ga.»

23 A mú jôw milúlúú mímbá myâ ozimbi təd, nyə nə bwo ná: «Kwəməsagá ozimbi mitəd mímbá, nə bəonę bwé də ju nə ikabulí wá məwúm zanębá nə ifulísh mitəd mímbá bwé bəg zə kə Sezaré məwəla ibuú mā mpwó-bulú dî.

24 Bwé kwəməsag námé ikabulí shú ná bwé kág nə Pwól a kú shwúg júš kú bwim bəogú kə wósə nə nyə wá ęgwáməna Felígús.»

25 A mú cilə kálaad ntúga:

26 Mə Klódyus Lísyas, mə cilə lwám ęgwáməna Felígús. Wo ɔ lás ɔ!

27 Muud mə ęgə ntí wo éga, Oyúden bwé ámə bíí nyə, bwé mú shîn bə ná bwé gwú nyə. Sánę ę ozimbi

sé mú fεεmushi nyə nəcé sé ámə gwág ná a ji muud á Róma.

²⁸ Mə ηgə ka sɔ ná mə wámbulé cwoomb bánónη bwə yó nə ndí yí, mə ámə kə nə nyə bwədí Gwoonηg ósémbye ó mílósú wá Zembî dí,

²⁹ mə mú kwey ná bánónη bwə ηgə séηusa mákâl ísâ í dúgyá nə məcεε máη yí. A cugé nə məbεξ mí nə ηkul sá ná bwə gwúg nyə ηkí ná bwə wáág nyə mímbwug dí má.

³⁰ Nda mə ámə ka gwáduga ná bwə ηgə bwéél ná bwə gwú nyə ná, mə mə ka ntí wo nyə. Mə mə námə jaaw búúd bwə ηgə wáám nyə wá ná bwə zág bwaagulə nyə məbεξ mé nûη wódí.

³¹ Ozimbi bwə á ka sá nda ijwúga í á bæ ná, bwə mú ηwa Pwól kyey nə nyə bulú nə bulú kálə nə nyə Antipátris.

³² Mán mæləm, bwə mú bíd ná bəonηg bwə á ηgə ju nə ikabulí wá bwə kág nə nyə shwóg, bāη bwə mú nyiηgə nə mpúsə kə lunḡula ízambid.

³³ Bəonηg bwə á kə nə Pwól wá bwə mú kə kumə Sezarê, bwə músə yə ηgwámuna kálaad, bwə lwágulə námə nyə Pwól.

³⁴ Ngwámuna mú lɔ kálaad ná ndéé a mú jî Pwól kóómb mpál shí kwáádé nyé nyísé yí. A mú gwág ná mpál shí á Silisî.

³⁵ A mú ci nə Pwól ná: «Mə é bá gwágulə wo ja buud bínónη búsé nə lósú wá bwə bá zə yí.» A mú lwām ná bwə kág jil nyə lun mə Herod dí.

24

Pwól mə kaad wá Felígús

¹ Mpúsə mwôw mətóon ntáni, Ananíyas, Ajəláci á ofada, bənônġ bóól ócúmbá buud nə ɲgwól lwóya bwá á ðə jôw nə Tertúlos yé bwá á wóós Sezarê. Bwá mú zə shwáman Pwôl wə ɲgwámuna.

² Bwá mú jôw Pwôl. Tertúlos mú tééd ɲgələ búgə nyə lású, nyə ná: «Yé lwám múúd Felígús, wo wə má sá ná sá búlɲg mpu cugə ná sheε nəcə wóó mbií wó ɲgá kyey nə ijwúga yí, í má mpu kwambulə lwonġ buud jísú.

³ Sá ɲgə lɔ wo kúkúl jêsh nə wəla dêsh shú jɔjɔ sóólúgú wô wəonġ.

⁴ Mə abulé ɲgə julə lwónġ julə kwasa, má téég wo məbwə nə wo gwágúlag mə cíg-cíg námə nda wo bwéy bə nə jɔ fúlú ná.

⁵ Sá má kwey ná muud éga jisə ɲkí jág wagawo. Nyə wə jísá lúlúú á ɲkəomú buud bwá jôw ná buud ó Nazarêt wá, nyə wə ɲgá tâl *Oyúden bêsh wə shí mishwun nə shwuu.

⁶ Nyə a sɔ námə ná a séémbuli *Luɲ má Zembî, sá mú ka bií nyə. * [Sá á jii ná sá mə lás lású yé nda məcεε mósú má ɲgá ci ná.

⁷ Nji Lísyas, lúlúú ózimbi tóóshin nyə á leelú zə nə júdá zə déég sá nyə,

⁸ a mú ci ná buud bənónġ básə nə lású wá bwá zág bε nyə wa wódí.] Ja wóméfwó wó é ɲgə jî nyə mishíli mí kəod yí wo é je magulə məbεε mēsh sá ɲgá bwaagulə nyə má.»

⁹ Oyúden bwá mú mpu bwaagulə lású ni wêsh ná ntó wə jísá yé.

¹⁰ ɲgwámuna mú yə Pwôl lású, Pwôl mú ci ná: «Mə

24:1 25.2 **24:5** 17.6 **24:6** 21.28, 30 * **24:6** Míl mícilyá mí ayág mí cugé nə iciyá íga.

mpú ná wo má kyey nə lwoŋ jísú ga tátəlí mimbú mimbú. Mə zə kaad kəəd wâm nə búgá.

¹¹ Mə ηgə kúnəw bád kə Yurúsəlem ná mə ké yə Zembî gúmá, í afwóyé sá mwôw wûm nə mábá. Wo ji nə ηkul je fyal sá má ηgə ci ga.

¹² Bwá abwélé kwey mə Luŋ má Zembî, ηkí *mámpáánzə má mínjígúlá má Oyúden dî, sá muud sá ηgə sēŋəsa məkəl ηkí ntâg ná mə ηgə wá zhizhəəm ηgwəla.

¹³ Sâ jêsh bwá ηgə ci mə ni, bwá cúgé nə ηkul lwágulə ná jísə búbále.

¹⁴ Nji, mə mpú magulə wódí míshúd ná, na zhíí bwá má jôw nə ηkəəmá ni dí wə má ηgə yə Zembî á impáámbe bísú gúmá yé, mə ηgə *magulə sâ jêsh jísé cilyá kálaad məççə nə ókálaad ə *búúd ə mícúndé dí yí.

¹⁵ Sâ bwá ηgə bwánd nə búgá ná Zembî mə bá sá yí, gwá námé wə má ηgə bwánd nə búgá yí. Jísə ná buud bwá bá gwûm, təə bəəŋg ó ányunywaâ, təə bəəŋg ó abúbôw.

¹⁶ Gwá wə jí ná, məε ηgə wá ηkul ná mítédúgá myâ lâm mí bəg mə tətəlí ja jêsh mísh má Zembî nə mísh mə búúd dî.

¹⁷ Mə a cîŋguli mimbú ηkí bulya ná ndeé mə á ka zə ná mə zə yə mímbúmbúwá myâ lwoŋ buud jâm mikwíindyá, mə kəenzh námé ílím,

¹⁸ ja jəəŋg wə bwá á kə kwey mə Luŋ mə má shîn fyá nyúul. Í á bə ntâg kú nə gúfúgá búud, kú nə icucu.

¹⁹ Nji gúl búbaalé Oyúden wâ Azî wə bwá á bə,

bwé wá búsé ná bwé zég tâw wo míshúd shwéman mæ, ñkí búsé næ sâ bwé lámusa næ mæ yí.

²⁰ Ñkí ntó dí, buud óga, bœŋg bwé tál óga bwé jááwug ñkí mæ a shí biil næ wôŋ ja mé á kaad *Gwoonŋ ósémye ó mílúsú wâ Zembî dí yí.

²¹ Ye ñji ciyá mé á ci mæ tál tâm kœod ná: “Mæ tæl múús kœœd nœcé mæ ñgélæ magulæ ná mimbimbæ mí bá gwûm” yí?»

²² Felígús nywáá nyæ á bwey bul mpu isâ í dúgyá næ zhí Pwôl nyæ á ñgæ bæ yí. Nyæ á ka bíd bwo ná bwé bâg shúgula zæ, nyæ næ bwo ná: «Ja Lísyas lúlúú á ózimbi tóóshin mæ bá wóós yí, ja jœŋg wé mé bá zæ faas lésú wán yí.»

²³ A mú ci næ lúlúú ózimbi tæd ná a báágulæg Pwôl, ñji a bíd ná a jéég ñgæ wiinzh nyúul, a kú kaambalæ næ buud bé næ bwé kú zæ dúg nyæ.

²⁴ Baalé mwôw mé mú cŋ. Felígús bá mudá yé Drusîl shilæ Oyúden bwé ñjúl ntáni, a mú jôw Pwôl ná a zég jaaw bwo sâ í dúgyá næ búgá búgúlálæ Yésus-Krîst yí.

²⁵ Ñji, Pwôl mú ka ñgæ bul lás lésú cugélæ cug á tútélí, dúlæ mpu bii lâm, næ lésú sémyé mílúsú í bá zæ sîy yí. Felígús mú gwág íkukwende, a mú ci næ Pwôl ná: «Fwog je nyiŋgæ jíga ja. Mæ é bá kwo jôw wo ja shús.»

²⁶ Nyæ á ñgæ bwánd næ búgá ná Pwôl nyæ é je yæ nyæ *mwaanê. Gwá wé í á sá ná a dúg bul jôw nyæ ija ija zæ du lésha næ nyæ.

²⁷ Mimbû mí á cŋ mímbá. Porsyus Festos mú zæ cénd Felígús. Nda Felígús nyæ á ñgæ jí ná Oyúden

bwé gwágúg nyə nywa ná, nyə á kyey a lúgə Pwôl mímbwugəd.

25

Pwôl má kaad wá Festos

¹ Festos nyə á ka wóós mpál shí jəəngúd. A mú já Sezarê mwôw málól, a mú bád kə Yurúsəlem.

² Nə milúlúú myâ ofada, nə otówe ɔ shwóg wâ *Oyúden bwé mú zə shwáman Pwôl nyədí, bwé téég nyə məbwâ,

³ ná a bwíggúg bwo ná ηkwoné, a ntíg Pwôl Yurúsəlem. Í á bə bwé má shîn cwɔ yuug ná bwé zə gwú nyə zhíd.

⁴ Festos mú bəsa nə bwo ná Sezarê wá Pwôl jí mímbwug dí yé, nyəməfwó Festos mə zə námə kə wu.

⁵ Nyə nə bwo ná: «Otówe ɔ shwóg bân bwé zég sónón kág. Nkí gúl sâ abúbôw í ngə dúgya nə muud wəəngâ, bwé ka kə shwáman nyə nūη.»

⁶ Festos nyə a já cínəng bwədí mwôw mwəəmb ηkí wúm. A músə shulə kə Sezarê. Mán mələm nyə á kə ji jiya sémyé mílásúd, a mú ci ná bwé zég nə Pwôl.

⁷ Pwôl mú zə. Oyúden bwé á zhu Yurúsəlem wá bwé mú lyɛ nyə, bwé mú ngə jéég nyə məma min-jagə bwáməfwó bwé cúgé nə ηkul mpu bwaagələ myá.

⁸ Pwôl mú shwɔ nyúul, nyə ná: «Mə afwóyɛ shwey wôη nə məcɛɛ mə Oyúden, kú shwey wôη nə *Lun mə Zembî, kú shwey wôη nə *Káázəl.»

⁹ Nji, Festos mú cɛel sá Oyúden mɛnywa. A mú ci nə Pwól ná: «Ye wó magulə nə mə kéndug wo Yurúsəlem, lésú wô í kág lís wu mə njúl?»

¹⁰ Pwól ná: «Mə tál *mpáánzə milésú mə Káázəl dî. Í jii ná lésú wâm í lísúg cínəng. Mə afwóyé sá Oyúden gúl sâ abúbôw, woméfwó má bwey mpu ntó.

¹¹ Nkí jísə mpu bə nə mə ji nə məbɛɛ, nə mə má sá gúl sâ á shwiy, mə kú ban shwiy. Í ká yidá bə nə mə cugé nə məbɛɛ ísâ byêsh búga bwə ngá jéég mə íga dí, muud nyə ajáláyé nə kɛɛnzh mə nə bwə kág gwú mə. Má jii ná lésú wâm í kág wə Káázəl.»

¹² Festos bánəŋ osémbye ó mílúsú bé bwə mú du lésha na nə ndéé a mú ci nə Pwól ná: «Wo má jii ná lésú wô í kág wə Káázəl, wo é ka námá kə wu.»

¹³ Baalé mwôw má mú cɔ. Njwú-buud Agurípa mú zə wós Sezarê, bá mudá yé Berenís ná bwə zə báda Festos.

¹⁴ Nda bwə á já cínəngú fwámé zhwoɡ mwôw ná, Festos nyə á ka jaaw njwú-buud lésú má Pwól. Nyə ná: «Felígús nyə a lúgə ngwól múúd wa mímbwugud.

¹⁵ Ja má á kə Yurúsəlem yí, mílúlúú myâ ofada, nə ocúmbá buud wâ Oyúden bwə á shwáman muud wəŋgâ, bwə nə mə máguləg nə a ji nə məbɛɛ.

¹⁶ Mə á ka ci nə bwo nə buud ɔ Róma bwə cúgé nə nkul kɛɛnzh múúd ná a yág, muud wəŋgâ bánəŋ buud ɔ lésú bé bwə kú fwo kaad íí, muud wəŋgâ kú fwo bə nə fwála ná á shwɔ nyé nyúul. Bwə ádé sá ntó.

¹⁷ Sónəŋ bēsh sé á ka zə wa. Mə kú námá nyingə neela, mə mú ji jiya sémyé mílúsúd, mán mələm, mə mú jəw ná bwə zág nə muud wəŋgâ.

¹⁸ Buud ɔ lésú bé bwə mú námá zə, nji ísâ bwə á

ngə ci nyə yí í kú bə nə isâ í abúbôw mé mə á ngə téduga yí.

¹⁹ Bónónj bwə á ngə séηusa məkál ísâ í yábə wánjád. Bwə á ngə wáám̄b nyə nə lésú mə ngwól múúd nə jínə ná Yésus. Muud wəəηgâ nyə á yə, Pwól ka ngə ci ná a jì kuwó.

²⁰ Mεε mə a shígé ka mpu sâ mə sáág yí. Mə á ka jì nyə ηkí a jì nə ηkul magulə ná a kó Yurúsəlem, lésú yé kág lís wu.

²¹ Njì, Pwól mú ci ná á jìi ná lésú yé í kág wə Káázəl, nyə wə kág sámb wə. Mə á ka námə ci ná bwə bááguləg nyə njów mímbwug kə wós ja mə é bá kənd nyə wə Káázəl yí.»

²² Agurípa mú ci nə Festos ná: «Məméfwó mə cεel námə fwo gwágulə múúd éne.» Festos ná: «Wo e gwágulə nyə mán.»

Pwól mə kaad wə Agurípa

²³ Ja mán í á ləm yí, Agurípa bá Berenís bwə á zə nə isâ í gúmá byêsh í dɛ bə ja njwú-buud í ngə kyey yí, bwə mú zə nyíi *mpáánzə milésú, bənđη milúlúú mí ózimbì nə otówe ɔ shwóg wə ηgwála. Festos mú sá ná bwə zág nə Pwól.

²⁴ Festos mú lás ná: «Njwú-buud Agurípa nə buud bēsh búsə wa wá, bí mə dúg múúd éga? *Oyúden bēsh wə Yurúsəlem nə bəəηg wə wa, bwə á shwáman nyə mádí bwə ngə yáág ná nyə ajáláyé nə kwo cugə.

²⁵ Jám kóómb di, mεε mə a shígé dúg ná a mə sá gúl sâ abúbôw á jálá nə yə nə ndí yí. Njì, nda nyə á jì ná lésú yé í kág wə *Káázəl ná, mə á ka námə magulə ná mə é kənd nyə wu.

26 Nji mə cugé nə fwámé sâ má cíləg Káázel shú lósú wəəŋg dí yí. Gwə wə mə ámə zə nə nyə wódí ná ŋkí wo e sá ná a lásúg í, mə je bii sâ má cíləg yí.

27 Nəcə í é bə kú nə wúmbulé ná mə bíig muud, mə kənd nyə, mə kú mpu lwágulə fwámé sâ nyə ámə sá yí.»

26

1 Agurípa mú ci nə Pwôl ná: «Wo músə je kaad já níid.» Pwôl mú séemb mbwə, a mú tééd kəod.

2 «Njwú-buud Agurípa, mə dúg ná í má bul jəla mə nda má tál wódí mpwóómbúd múús ná mə zə kaad shú ísá byēsh Oyúden bwə ŋgə máág mə íni.

3 Í bul jəla nəcé wo mpú íjâm nə ijag í Oyúden byēsh, wo mpú námə ísá bwə də sɛŋusa məkəl nə ndí yí. Má ka jəgula nə wo nə wo gwágúlag mə nə lâm jísow.

4 «Oyúden bēsh bwə mpú cug jâm té wúlə shí. Bwə mpú nda má á ŋgə cugə wa mádí lwoŋ buud dí nə wa Yurúsəlem ná.

5 Bwə bwey mpu ná kóomb yábə wúsú dí mə á bə ŋkəomá í búl bə nə ŋkúd yíid, mə á bə *Farizyēŋ. Ŋkí bwə cɛɛl, bwáméfwó búsə nə ŋkul je bwiiŋg lân wâm.

6 Mə má zə tōw kəodəd ja ga dí nəcé ŋkaagə Zembí nyə á kaag odá yí, məe ŋgə bwánd nywo nə búgə.

7 Ibɛɛnd wúm nə íbá byēsh sá búsə nə ndí yí í ŋgə yə Zembí gúmə bulú nə mwásə kú yəw. Ibɛɛnd byəəŋg í ŋgə bwánd ŋkaagə nyəəŋgú nə búgə. Yé Njwú-buud, wâm bwándulə wəəŋg wə Oyúden bwə ŋgə wáámb mə nə ndí ga.

8 Nacé jí bí bân bí cùgé nè ñkul magulə ná Zembî ñgə gwûmushi mimbimbə yí?

9 Mee mə á fwo námə də téduga nə mə jəlá nə bul lúmbəli nə jínə mə Yésus á Nazarêt.

10 Ntó námə wə mə á də sá Yurúsəlem yé. Məmfwó mə á də bíi zhwoɡ obúgula nə ñkul milúlúú myâ ofada mí á yə mə yí, mə də wá bwo mímbwugəd. Mə á də námə bə cún nə buud bwə á də gwú bwo wá.

11 Mə á də kyey *mámpáánzə mə mínjígúlá mə Oyúden dî, mə də ñgə lwágulə obúgula cúwáí, də yímbəli bwo nə bwə kíílyág búgə jáñ. Mə á nteeng námə sóólúgú wám, mə kə də bɛ óbúgula míngwəla mishúsúđ.

12 Gwə wə í á sá nə mə kəɡ Damás, milúlúú myâ ofada mí mə yə mə ñkul nə lwámá mə kəɡ sá yí.

13 Mə ñgə kə ntáni tām mwásə, yé Njwú-buud, mə mú dúg ñji məma mənkenya mə mə faan cə yásə. Mənkenya máni mə mú lyɛ sənónə buud ó gwoong bām.

14 Sə bēsh sə mú kaduwa shí. Mə mú gwág kál í ñgə lás nə mə kál lú aramyɛ dí ná: “Sól, Sól, nacé jí wó búl lwágulə mə cúwáí ntáni yí? Mpug nə wo cugé nə ñkul sá míngáádə nə shushwom*.”

15 Mə mú jî ná: “Wo zə e, Cwámbe?” Cwámbe ná: “Mə Yésus, mə wə wó ñgə lwágulə cúwáí yé.

16 Nji, wəólúg, wo tówúg tútəlí nə məkuú mwô. Mə ámə zə lwóya nyúul wódí nə mə zə sá nə wo bəg mə kágə mílwámá, wo bwiiŋ sá wó mə dúg yí nə byəŋg byēsh mə bá nyiŋgə zə də lwágulə wo yí.

26:9 8.3 26:12 9.1-22; 22.5-16 * 26:14 **shushwom**: Bwə á də sá wúl mbií shushwom nə líí. Bwə ká də lúmə íntený nə í kyéyug.

17 Mə é cug wo nə kúl gwô nə ikûl ishús, kúl jêsh má é lwâm wo yí.

18 Mə lwám wo ná wo kág bêny bwo mísh, bwá wúg yídúgúd zə máηkenyad, wú mpâl mə *Sátan dí zə wá Zembî. Búgə bwá é *búgula mə yí í é sá ná bwá lágúg ijuugá í *mísám myáη bwá mú ηwa jiya, bənêη bəəηg búúd bwá mú mĩnkêηkê nəcé ηgələ búgula mə wá.”

19 «Ntó, yé Njwú-buud Agurípa, sâ má á dúg í á zhu mə gwów yí, mə a shígé mpyêny gwo.

20 Mə á yida tééd njəənd, mə tééd kə búúd ə Damás dí, mə mú nyiηgə kə bəəηg wâ Yurúsalem nə bəəηg wâ Yudéa yêsh dí, kə námá íkûl ishúsúd, mə kə bwiιηg bêsh nə bwá céndúg mítédúgá bwá cénd kuú njəənd yid wá Zembî, bwá mú cugə cug í lwágulə ná bwá má cénd mítédúgá yí.

21 Sâ jəəηg wá Oyúden bwá á kə bií mə *Luj má Zembî dí, bwá ηgə sɔ ná bwo gwú mə nə ndî yí.

22 Mə ηgə cugə zə wós múús nji nəcé Zembî, shú ná méé ηgəg nə bwiιηg kéel, bwiιηg íkúkágə, bwiιηg ócúmbá buud. Mə ηgə bwiιηg nji sâ *búúd ə mícúndá nə Moyíz bwá á bwey jaaw ná í bá bə yí, kú bəd sâ gwów.

23 Í á bə nə *Kríst má jəlá nə bá jug, á jəlá nə bá bə múúd ashúshwóógú gwúmálə, á jəlá nə bá bwiιηg kúl jísú nə byəəηg í cúgə Oyúden yí mənkenya.»

Pwôl má cœl ná Agurípa búgúlag Yésus

24 Pwôl ηgə kə shwóg nə kəəd yé ntúni, Festos mú ηkáánd ná: «Pwôl wo jì lad. Bulələ mpu wô ni í má kənd wo ímpwúfúd.»

25 Pwôl nyε mú ci ná: «Mə cugé lad ye Festos lwám múúd. Lású mə ηgá lás yí wúsə fwámé lésú, í njúl lésú fεg.

26 Njwú-buud mə ηgá lésha nə ndî kú fúndə yé, a mpú isâ ini. Mə tédúgá nə mə anɣê nə kwab ja mə cí ntó yí, nyə ajágé tɔɔ sâ na. Nəcé isâ byɔɔηg í á shígé dɛ sîy ishwoo máfəfud.

27 Njwú-buud Agarípa, ye wo ηgə *magulə isâ *búúd ɔ micúndə bwə á ci yí? Haaw. Mə mpú nə wo ηgə magulə byo.»

28 Agarípa mú ci nə Pwôl ná: «Í mú wo kúnə-kúnə nə wo sáág mə nə mə bəg krîsten ξé!»

29 Pwôl ná: «Í bəg ntó tɔɔ kíkídiga tɔɔ jáyé ja. Mə jəgula nə Zembî nə tɔɔ wo, tɔɔ buud bēsh bwə ηgə gwágulə mə múús wá bi bəg nda mə, nji bi kú yidá bə nə mənɣəda nda mə jí nə mwo éga.»

30 Njwú-buud mú tɔw, nə ηgwəmāna, nə Berenís nə buud bēsh bənónη bwə á bə bwə njúl wá.

31 Bwə músə kə shwushwagád, kə lésha ná: «Muud éne nyə asáyé tɔɔ sâ búsə nə ηkul gwú nyə nə ndî yí, kú námə bə tɔɔ sâ bwə wálúlég nyə mənɣəda yí.»

32 Agarípa mú ci nə Festos ná: «Í mbəm bə muud éne kú jí ná lésú yé í kəg wə *Káázɛl, wo mbəm je bíd nyə.»

27

Njənd mə Pwôl kálə Róma

¹ Ja í á zə wós nə bwə kənd sá Italî yí, bwə á ηwa Pwôl nə míl mímbwug, bwə yə wúl lúlúú ózimbi təd. Lúlúú ózimbi wɔɔηg í á bə nə jínə nə Zhuliyus, nyə á

dɯ sêy kínda ózĩmbĩ ánúńĩ bŵá á dɯ jôw ná Kĩnda mæ *Káázɛl yí.

² Sá á bád titĩma á Adramĩt í á ńgæ kæ mábŵũŋ mæ Azĩ yí. Sá á bád cínŋgú, mú kyey sánŋ Aristárug muud Masedwân nyæ á zhu Tesalonĩka yé. ³ Sá mú kæ shulæ Sidon mán mælâm. Zhuliyus nyæ á bæ næ jɔ lâm næ Pwôl, a mú bíd nyæ ná a kág óshwá bé dí, ka bŵá é ńgæ yæ nyæ isâ.

⁴ Sá mú tí na. Nda ɔŋkwɔ bŵá á ńgæ ntágulæ sá ná, sá á ńgæ baag kóómb fuundú m̃ŋ á Shĩpræ ɔŋkwɔ bŵá á dɯ bæ bŵá mú ńgæ cwaalɯwo yí.

⁵ Sá mú ka lína m̃ŋ mâ Silisĩ næ Pamɯfilĩ, sá mú kæ səl titĩma Mira, mpál shĩ á Lisĩ.

⁶ Cínŋg wá lúlúú ózĩmbĩ wúsú nyæ a dúg ńgwól titĩma á Alæguzandrĩ t̃l ná a kæ Italĩ yé. A mú nteɛŋg sá titĩma wɔŋgúđ.

⁷ Sá á ńgæ kæ ntáni, júgæ cúŋ næ cúŋ, sá ńgá kæ togútoogú, já zhĩđ zhwog mwôw ná ndéé sá mú kæ wóós ńgeé Kanĩdus. Nkwɔ kú bíd sá fwála ná sá shĩshúg kúná-kúnæ. Sá á shwal baag kóómb fuundú m̃ŋ á Kɛrêt ɔŋkwɔ bŵá á dɯ bæ bŵá mú ńgæ cwaalɯwo yí. Sá á ńgæ kæ ńgeé Salmóne.

⁸ Sá mú ńgæ líduga næ ńgálæ baag na fuundú m̃ŋ ná ndéé sá mú kæ wóós kúkúl bŵá dú jôw ná: «Jɔjɔ mábŵũŋ» yí, ńgwála í njúl kúná-kúnæ næ cínŋgú nji Lasaya.

⁹ Fwála í á bwey bul cɔ sá. Ka námá nyiŋgæ bæ ná nda wæla lú íci í íd̃w* í á cɔ ná júgæ í á zæ bæ ńkĩ wagɯwo. Gwá wá Pwôl nyæ á ka zæ kéwɛli búud,

27:2 19.29 **27:3** 24.23; 28.2 **27:9** 2Kr 11.26 * **27:9** *ici í íd̃w*: Í á dɯ bæ zan. Bŵá á dɯ sá zan nyɔŋg wæla lɯ bwóógúđ ɔŋkwɔ bŵá njúl ńkĩ yáág.

10 nyə ná: «Owey, njəənd ga í é bæ sá ηkí jág ηkáηgəla. Mə dúg ná sá é jímbal mímbag mísú, təə titíma, sá je námá gwífl míkug mi búúd.»

11 Lúlúú ózimbí nyε mú yida bul bæ nə búgə nə njulye titíma bá amádí, a kú gwág sâ Pwôl nyə á ci yí.

12 Nda bwûη dəəηg í á shígé bæ jə bwûη búud bí nə ηkul cínḡali ηkwân yí ná, zhwoḡ buud bwə mú ηgə ci ná sá cḡg cínəηg, sá sḡḡg ná sá kúməḡ Fenígús, bwûη á Kərêṭ, sá kəḡ cínḡali ηkwân wu. Bwûη dəəηg dáá dúsə mbəḡ ηgεε mpádúgá *məkóól mə jwôw† nə kóómb jwôw í də jímə yí, í njúl námá mbəḡ ηgεε mpádúgá *məncwúm mə jwôw‡ nə kóómb jwôw í də jímə yí.

Məma ηkwə mə zə kuηg m̂η

13 Gúl ηḡúηgúl í də zhu mákóól mə jwôw§ yí í mú ηgə wḡḡlə. Bwə mú téduga ná búsə nə ηkul kə, kə wós Fenígús. Bwə mú yíl shwamá í də sá ná titíma kú kyey yí, bwo mú ηgə bε fuundú m̂η á Kərêṭ.

14 Kú námá bwey, məma ηkwə bwə də jôw ná Erakilôη* yé mú zhu nûη ηkwamád zə byaluga nə bwo.

15 Nda titíma í á shwal tâw ná, fwála mə kwo tál nyə yí í a shígé ná bæ. Sá mú bíd, ηkwə mú ηgə kə nə sá kóómb í ajəláyé yí.

† 27:12 *məkóól mə jwôw*: Í ká ná Sud; wo é kwey féél-féélí yé ηkəw á oféél-féélí ó íciyá d̂i. ‡ 27:12 *məncwúm mə jwôw*: Í ká ná Nord; wo

é kwey féél-féélí yé ηkəw á oféél-féélí ó íciyá d̂i. § 27:13 *məkóól mə jwôw*: Í ká ná Sud; wo é kwey féél-féélí yé ηkəw á oféél-féélí ó íciyá d̂i.

* 27:14 Nkwə wəəηg mə də zhu ηgεε məncwúm mə jwôw.

16 Sá á ka kə cə mpəsə ŋkwamə bwə jəw ná Koda yí, í mú nywá laa sé ŋkwə, sé músə ka tɛɛm balan nə bíbyóól acíg-cíg sé má fwo bul líduga.

17 Ofúla bwə mú kəl bíbyóól jəŋg titíma dí gwəw ná ndéé bwə mú ŋgə cɛɛlə mikwoolú lyɛ titíma nəcé bwə á ŋgə fúndə ná ŋkwə nyə a bá kə nə sé ná ndéé sé kə mága bwŋə á Sírut. Bwə mú shul shwamá í dí cwánawo yí májúwód, sé mú shwal ŋgə kə, kú ná bə kóómb sé má céel yí.

18 Jwəw í á bɛ yí í á bə ŋkwə ŋgə ná námə zhíŋg sə. Sá mú ka tééd wusələ mímbag májúwód.

19 Jwəw áléel, ofúla bwəmɛfwó bwə mú ŋgə wusə isá í titíma məjúwód nə məbwə máŋ.

20 Sá á cugə mwəw ŋkí bulya kú ná dúg jwəw jəŋ dí, kú nə təw acén-cení, ŋji wúl mbií yáág-yáág ŋkwə ŋgə kunɟ. Sá mú shín dúg nə sé bəŋ sé ácuɟəyé.

21 Í á bə námə buud bwə má bul já kú də. Pwól mú ka zə təw bwo tátám, a mú ci nə bwo ná: «Owey, bí a mbəm gwág sá má a ŋgə ci yí, ŋki sé á shígé tí mákuú Kɛrɛt, sé á mbəm sásələ míga mícúŋ nə íntáma.

22 Má ka ci nə bí ja gaád nə bí lwóyág inkáŋ. Cug múúd í ájímbéé wa təw ŋgwúd. Sá jí nə ŋkul ntáma, ŋji titíma.

23 Zembí má gwág nə ndí yé, má ŋgə yə gúmá yé, ŋgwól *ɛngales yé nyə ámə wóós mádí búlú gaád.

24 Nyə ámə lás nə mə ná: “Pwól, wo kú bə nə ifwaas. Í jii ná wo kúmæg wə *Káázəl. Zembí nyə e cug námə búúd ə titíma gwô nəcé wo.”

25 Gwə wə má cí nə bí ná, oshwə bəm, lwóyágá inkáŋ. Mə jí nə búgə nə Zembí ná ísá í é bə nda nyə ámə jaaw mə ná.

26 Sá é kə mága nyúl ŋkwamá dî.»

27 Í á ka zə bə, ŋkwə mə jɛɛla nə sə ntúni ibulú wúm nə ílól. Bulú wúm nə n̄ dī, sə ŋgə ná nómə nt̄ə m̄ə bwə jów nə Adriyatík má di, ísâ í t̄əm bulú, ofúla bwə mú gwáduga nə sə mú kúnə-kúnə nə nyúl shí.

28 Bwə mú wusə zhwanɣula məjúwód, bwə kwey ná í gwaa shí kə wóós ómáda məwúm málól nə zaŋgbá. Sá mú shísh shwóg, bwə mú kwo wusə zhwanɣula, bwə kwey ómáda məwúm məbá nə mwəmb.

29 Bwə mú bæmb nə sə á bá kə mága gúl kúkúl á məkwóógú. Bwə mú wá məshwamá mán̄ bán titíma dī, bwə ŋgə wímb nə mán í léélug l̄əm.

30 Ofúla bwə mú ka zə bii tédúgá nə bwə túb. Bwə mú shul bíbyól ácíg-cíg məjúwód nda s̄ə mə cí nə bwə ké wá məshwamá m̄ə lúú titíma.

31 Pwól mú ci nə lúlúú ózimbi ná: «ŋkí buud óni bwə bé kú ji titíma dī, bí kú faam nə shwiy.»

32 Ozimbi bwə mú s̄əmb míkwoolú mí bíbyól nə ndéé í mú w̄o.

33 Té bwə á ŋgə bwánd nə mán í lámúg yí, Pwól nyə á ŋgə cwíny buud nə bwə dág íd̄əw. Nyə á ci nə bwo ná: «Í mə bə mw̄əw wúm nə mán̄ múús bi njul bi ŋgə bwánd, muud kú də.

34 Mə ŋgə j̄i nə bi nyíŋgəg tééd ŋgələ d̄ə, s̄ə j̄oŋg í é s̄ə bí mpwogé. Mpugá nə muud nyə ajimbálé t̄ə ntand shilú ŋgwúd wa.»

35 Nji nyə á sh̄in ci ntúni yí, nyə á ŋwa buléd, a jəgula nə Zembî nə ndéé a f̄əy, a mú tééd d̄ələ.

36 Bêsh mǎnyúúl má mú lal, bwé mú ŋwa ídâw ŋgə də.

37 Sə bēsh sə á bə titíma dí buud mitəd mímbá nə mǎwûm zangbá nə ósaman.

38 Ja bwé á shîn də jílə yí, bwé á ka zə sɔ məzhií mə sá nə titíma ŋwág yíisa. Bwé mú wusə ídâw məjúwód.

39 Ja mán í á ka lâm yí, bwé a shígé yag shí bwé á kə wóós ni. Í á yida bə nda wúl mbwê mâŋ í á zə shúsə cínúú. Mbwaanɣələ shé í á ŋgə nyîn cínɔŋg. Wu mbwaanɣələ wɔɔŋg dí wé bwé á dúg nə bwé cɛɛl kə tâl titíma yé ŋkí í á bə nə ŋkul sɛy ntó.

40 Bwé á ka wiinzh məshwamá mēsh bwo mpáŋgələ mwo məjúwód, bwé wiinzh námé míkwoolú mí sá í də fiinzh titíma yí, bwé mú wɛɛf *sanda ŋgúl, ŋgúl mú ŋgə kə nə titíma kóómb mbwaanɣələ shé.

41 Nji bwé nda fwo kumə bwûŋ, titíma mú kə mága dúl kú lú shé í á bə məjúwó dí shí kú ŋgə nyîn yí. Lúú titíma í mú nyíi shé dî í kə yím. Ikwɔ́ í məjúwó í mú də zə jiwa bán titíma dí nə ndéé bán titíma í mú shîn wôŋ.

42 Ozimbi bwé mú dúg nə bwé shîn gwú mimbwug shú nə muud kú gwáág nə ndéé túb.

43 Nji nda lúlúú ózimbi nyə á cɛɛl cug Pwôl ná, nyə á ci nə ozimbi nə bwé kú gwú mímbwug. A mú yida lwâm nə bɔɔŋg bí nə ŋkul gwáág wá bwé gwáágúg kə cínúú,

44 bɔɔŋg bwé lág wá bwé ŋgég nə badəwo məbóómbúú, bóól íbwíl í titíma dí bwé ka ŋgə kə cínúú. Ntó wé bēsh bwé á faam nə shwiy yé, bwé mú kumə cínúú mpwogé nə mpwogé.

28

Pwôl má kumə ηkwamá á Malta

¹ Ja sá má shîn faam nə shwiy ntáni yí, sá mú gwág ná bwé də jôw nyâη ηkwamá ná Malta.

² Mimbyágá mí shí nyɔɔηg mí á ηwa sá nə dúl váál ósusa í cúgé kúl jêsh yí. Nda mpú nyə á ηgə nywô yôη í ηgé fafulə ná, bwé á sɔ məma kuda, bwé mú ηwa sá bêsh ná sá kóg gwáala.

³ Pwôl nyə á ka ηkêny dúl bímbí lú ncaga wusə kudad. Yúul mú kə wú cínɔηgú nə gúη kuda, zə bwaməsə nyə mbwád nada.

⁴ Ja mímbýágá mí shí mí á dúg yúul kál Pwôl mbwád yí, bwé á ηgə lésha bwámé nə bwámé ná: «Muud éga ji wámɓələ bə ηgwúl buud. A má tɛɛm faam nə shwiy májúwó di, myéndí í á mágúláyé ná a cúgəg.»

⁵ Nji Pwôl nywáá mú saməsə yúul kuda dí, a kú námə gwáduga tɔɔ məɛy.

⁶ Bâη bwé á ηgə téduga ná bwé é je dúg Pwôl ηgé gúsə, gúl ja ná bwé é seegya nji a má yəη kaduwa shí mbimbə. Bwé á bwánd ná kákáká, bwé kú dúg tɔɔ sâ ábábôw í bə nə nyə. Bwé mú cénd mítédúgá, bwé ná: «A cugé zhizhe muud, a ji zembî.»

⁷ Ngwól kâη nyə á bə kúnə-kúnə nə kúkúl bwé á bə ni. Kâη wɔɔηg njúl kâη má Publíyus, lúlúú múúd á ηkwamá nyɔɔηg. Publíyus éne mú ηwa sá nə cɛlí, a mú jil sá nyádí kâη mwôw málól.

⁸ Sónηgú yé nyə á bə a mbwúg shí nə bwás. Nyúúl í á ηgə gwô nyə, a ηgé námə bwás ncwú-məcií. Pwôl

mú kə nyédí, kə jəgula nə Zembî, bəd nyə məbwê, a mú yâl.

⁹ Í mú ka zə bə ná, míl mímbâl myâ ñkwamé nyəəngú mí mú ñgə zə nyédí, mí ñgə zə yâl.

¹⁰ Buud bəəng bwé mú bul ñwa sé nə gúmə, gúmə í ñgə nyîn mimbíí mimbíí. Bwé á yə námá sé isâ í njəənd ja sé á kyey yí.

Pwôl mə kə kumə Róma

¹¹ Sá á ji cínəng oñkwoond olóol. Gúl titíma á Aləguzandrî í á cínəli ñkwân cínəng ñkwamé nyəəngúd. Titíma jəəng mé máyigyé mə á bə yuug «Məwáás»*. Gwé wé sé á ñwa kələ nə njəənd shwóg yí.

¹² Sá á kə ná ndéé kə shulə Sirakûs, sé mú já cínəngú mwôw málóol.

¹³ Tílə sé á tí na yí, sé á ñgə baag nciindye nə nciindye ná ndéé kə wóós Regyo. Mán mələm, ñkwô á məkóól mə jwôw† mú kuñg. Mpúsə mwôw məbá sé mú kumə Puzhwoləs.

¹⁴ Sá mú kwey bóól ómínyəñê búśú óbúgula na. Bwé mú jəgula nə sê ná sənónə sé jág mwôw zəngbá. Mpúsə wəəng wé sé á kə kumə Róma yé.

¹⁵ Na, bóól ómínyəñê búśú wâ Róma bwé á gwáduga nə sé ñgə zə. Bwé á zə, zə bwəma nə sé Ifacilá í Apyus, bóólúgá kúl bwé də jôw nə Minjów mí ójónə mílól yí. Ja Pwôl nyə a dúg bwé yí, nyə á yə Zembî cúncəsh, ñkul bul wóós nyə nyúúlúd.

* **28:11** Məwáás məəng wé Kastor bá Polugus. Bwé á bə ozembî wá yábə Ogurêk. Buud bwé á də tədəga nə ozembî bəəng wé bwé á di baagula ofúla. † **28:13** *məkóól mə jwôw*: Í ké ná Sud; wo é kwey féél-féélí yé ñkəw á oféél-féélí ó íciyá di.

16 Ja sá á kumə Róma yí, bwá á bíd Pwôl ná a jeg kə ji kúl á céel yí, bá ηgwól zimbɪ nyá é du baagusə nyə yé.

Pwôl má bwiing Jəjə Kéel Róma

17 Mpúsə mwôw málól ntáni, Pwôl nyə á jôw otówe ɔ shwóg wâ *Oyúden, bwá zə bwəma nə nyə kúl nyə á du ji yí. Ja bwá á zə σεηγγα yí, nyə á ka ci nə bwo ná: «Bwaanɔ mə a shígé shwey wôη nə kúl búud jíshé, kú shwey wôη nə ijâm nə ijag ódá bwá á lúgə yí. Nji tɛem bə ntó, bwá á bii mə Yurúsəlem, keenzh mə məbwê mə búud ɔ Róma dî.

18 Buud bəηg bwá á shí jî mə kəod, bwá mú kwey ná bwá bíd mə nəcé bāη bwá á shígé kwey mə nə məbɛ́ mə mpíyá nə shwíy má.

19 Nji, nda Oyúden bwá á ηgə ηgaan ná, gwá wə má á jî ná lósú wām í zág wə *Káázɛl nə ndí yí. Nji ntó cugé ná mə ji nə məshwán nə lwoη búúd jām.

20 Sâ jəηg wə má ámə sɔ ná shé dúgyág nə ndí yí, shé lésha yí. Búbále mə ji mənəkəda dî nəcé sâ *Izəɾəyêl ηgə bwánd nə búgə yí.»

21 Bwá mú bɛsa nə né ná: «Sá afwóyé bii ηgwól kálaad ηgə wú sá Yudéa shú dwô dî, ηki ntāg ná ηgwól *mínyəηê wúsú mə zə jaaw sá wúl bów-bôw lân shú dwô dî.

22 Nji, sá má jii ná woméfwó jááwug ná sá tédúgá wô shú nyəηg ηkəomá a búgə wó má kə nyíi ni. Sə ηgə gwág ná buud bwá ηgə ban nywo kúl jêsh.»

23 Bánónη bwá á cɛxlə ηkúmba jwôw bwá bá zə cínəηg nyádí njów yí. Ja jwôw dəηg í á jé yí, bwá á zə bwá njúl buud ηkí bul bulya. Pwôl mú zə lwóya

búgá jé wú mpámán wóós mpwó-kugá, a ηgá bwiing bwo Faan má Zembî, a ηgá sꝝ ná bwé maguləg Yésus, a ηgá bwiing bwo ná nyə wé Mæcɛɛ má Moyîz nə micilyá mí *búúd ɔ micúndé mí á ηgə ci yé.

24 Bóól bwé mú ηgə *magulə isâ nyə á ηgə ci yí, bóólúgá kú magulə.

25 Bwé á ka ηgə bwílya bwé njúl məcúnj məcúnj. Pwôl mú kwo ci bwo nji sâ ηgwúd ná: «Sâ Nkɛ̀nkɛ̀ Shíshim nyə á lás nə impáámbé bín mpú mə múúd micúndé Izayí dí yí í má mpu nyîn. Nyə á ci ná:

26 Kaág kúl búud ni dí kə ci nə bwo ná:

“Bi mə bá dɛ kənd málwê, nji bi kú bwelə wámbulə;
bí dɛ kənd mísh, nji bi kú bwelə dúg,

27 nəcé kúl búúd ga í má shîn lal mílâm.

Bwé má shîn juwal málwê,

bwé búdal mísh;

nə mísh máj mə á bá dúg,

məlwê máj mə á bá gwág,

milâm myáj mí á bá wámbulə,

ηkwunjá bwé á bá cénd kuú njɔnd,

nə ndeé mə mú lwag bwo.”

28 «Kagá mpu ná Zembî má kənd búúd bwé cúgé Oyúden wá cug jé jɔɔng. Báá, bwé é gwágulə nyə.»

29 †[Ja Pwôl nyə a shîn ci ntáni yí, Oyúden bwé á shwal bwílya, bwé ηgá jág sɛ̀nɛ̀sa məkəl.]

30 Pwôl nyə á já mimbû mímbá oncindî, a ηgə ji njów nyáméfwó nyə á ηgə jəna nə *mwaanê yé yí, a dúgá lág búúd bwé á dɛ zə nyádí wá,

28:26 Iza 6.9-10 28:28 13.46; Luk 3.6 † 28:29 Míl micilyá mí ayág mí cugé nə iciyá íga.

³¹ a ηgέ cúndə kέel á Faan mə Zεmbî, a ηgέ jíguli buud minjígulá mí dúgyá nə Cwám̄ba Yésus-Krîst myá ná kpwóó kpwóó, kú nə gúl sâ í ntágulé nyə.

Kálaad Zεmbî : Sə́ á Gúgwáan New Testament in Makaa

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Makaa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Makaa

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
d1606f4a-0ada-5be8-9b44-23b40e4b3495